

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΕ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1-15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1996

ΑΡΙΘ. 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν. — Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ἡ ἅγια παρθενομάρτυς Ἀγνή. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Μεγάλης Ἑβδομάδος. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστῃς Ἀντωνίου, Ὁ Κύριος, οἱ Ζηλωταὶ καὶ ἡ ρωμαϊκὴ ἐξουσία. — Ἐπισκ. Ἀχελώων Εὐθυμίου, Χαρισματικὴ λειτουργία. — Ἐπισκ. Νεοχωρίου Παύλου, Ὁ ἅγιος ἔθνομάρτυς Σεραφεῖμ. — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιανοῦ, Ὁ ἱ. Χρυσότομος καὶ ἡ χριστιανικὴ οἰκογένεια. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Θ. Χρυσόπουλου, Ὁ τῆς οἰκογενείας «καρπὸς τοῦ Πνεύματος». — Ἀρχιμ. Χερ. Μαλισιάνου, Κ. Παρθένος ἄγνωστες μαρτυρίες τῆς παρουσίας του στὴν Βιέννη. — Πρωτοπρ. Ἀντ. Ἀλεβιζόπουλου, Οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρ. Ἐνώσεως μπροστὰ στὸ πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας. — Παύλου Μοναχοῦ Λαυριώτου, Ἱστορία τῆς ἀδελφότητος Ἰωασαφαιῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους. — Φς, Τὸ βιβλίον. — Κων. Μ. Κονταξόπουλου, Οἱ 35 ἅγιοι Ἀθανάσιοι. — Ἀθαν. Γ. Μελισσάκη, Ὁ Γέρον Παῖσιος. Τὸ γέννημα τῆς Καλπαδοκίας. — Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Ἡ ἸΔ' Κατήχησις πρὸς φωτιζομένους. — Μ. Μελλ., Ἐπίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλέφωνο
72.10.734 • Προϊστάμενος Τυπο-
γραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνα-
τος, Ἡπείρου 132 — Πέραμα.

Ἡ ἅγια παρθενομάρτυς Ἀγνή

Τὴν 21η Ἰανουαρίου τόσοσιν ἡ Ἑλληνορθόδοξος Ἀνατολή, ὅσον καὶ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Δύσις τιμοῦν καὶ προβάλλουν τὴ μνήμη τῆς ἁγίας παρθενομάρτυρος Ἀγνῆς, ἡ ὁποία ἦταν κόρη ἐπιφανοῦς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς Ρώμης. Ἦδη χρονογράφος τοῦ ἔτους 354 ἀναφέρει ὅτι ἡ Ἀγνή τιμᾶται στὴν Ρώμη ὡς ἅγια τὴν 21η Ἰανουαρίου, ἐνῶ τὸ *Martyrologium Hieronymianum* ἀναφέρει ὡς ἡμέραν ἀποδόσεως τῆς ἐορτῆς τὴν 28η Ἰανουαρίου.

Ἡ φήμη τῆς Ἀγίας ξαπλώθηκε σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύσι. Γι' αὐτὸ, ὅπως ἰδιαίτερος ἐπεσημάνεν ὁ Γερμανὸς καθηγητῆς B. Kötting (Münster), δημιουργήθηκαν διάφορες παραδόσεις τόσοσιν γιὰ τὰ περιστατικὰ τοῦ μαρτυρίου τῆς (ρίψις σὲ φωτιά ἢ ἀποκεφαλισμὸς ἢ στραγγαλισμὸς), ὅσον καὶ γιὰ τὸν χρόνον τοῦ διωγμοῦ (ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τὸ ἔτος 304 ἢ ἐπὶ Βαλεριανοῦ στὸ χρονικὸ διάστημα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 258 ἕως 259). Οἱ κυριώτερες ἀπὸ τίς παραδόσεις αὐτὲς ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν ἅγιο Ἀμβρόσιο, τὸν πάπα Δάμασο, τὸν Προυδέντιο καὶ τὸν Ψευδο-Διονύσιο (*Migne P. L.* 16, 169-190 16, 84 60, 580-590 17, 725-728. Πρὸβλ. *Acta Sanctorum*, Ἰαν. II, ἔτος 1734, σσ. 351-354).

Ὁ κοινὸς παρονομαστῆς τῶν παραδόσεων αὐτῶν, ποὺ υἰοθετήθηκε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον στὴν Ἑλληνορθόδοξη Βυζαντινὴ παράδοσι, εἶναι ὅτι ἡ ἅγια Ἀγνή σὲ πολὺ νεαρὴ ἡλικία διακρινόταν γιὰ τὴν πίστι τῆς στὸν Σωτῆρα Χριστό, γιὰ τὸν ἱεραποστολικὸ τῆς ζῆλο, γιὰ τὴν ἐκπαγλὴ ἠθικὴ τῆς ὠραιότητα καὶ γιὰ τὴν ἐπίδρασί τῆς σὲ κύκλον νεανίδων, τίς ὁποῖες χειραγωγοῦσε στὸν δρόμον τῆς ἀγνότητος καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Ὅλα αὐτὰ ἐξώργισαν τοὺς εἰδωλολάτρεις διώκτες ἄρχοντες τῆς Ρώμης, οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ τὴν διαπόμπευσαν γυμνὴ στοὺς δρόμους, τὴν ἐκλείσαν σὲ πορνεῖον γιὰ νὰ τὴν ταπεινώσουν. Ἐκεῖ ἦταν τόσοσιν μεγάλῃ ἡ ἀπαστράπτουσα ἀκτινοβολία τῆς ἀγνότητός τῆς, ὥστε ἐκεῖνοι ποὺ τὴν πλησίαζαν μὲ αἰσχροὺς σκοποὺς ἀφοπλιζόνταν, θαύμαζαν τὸ ἀγγελικὸ ἠθικὸ μεγαλεῖον τῆς καὶ ἐφρευγαν ντροπιασμένοι. Μερικοὶ πωρωμένοι ἀπωθοῦντο κατὰ τρῶπον θαυματουργικόν.

Ἡ ἅγια Ἀγνή ἐνταφιάσθηκε κοντὰ στὴν *Viam Nomentanam*. Πάνω στὸν τάφο τῆς ἀνεγέρθηκε πιθανῶς ἀπὸ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον ναὸς σὲ σχῆμα βασιλικῆς, ποὺ ἀνα-

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Δ' ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ

(ἐν τῷ Ὁρθρῳ)

ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΪ

(κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

3. Ο ΑΡΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης κατέγραψεν εἰς τὸ φερώνυμον Εὐαγγέλιόν του (κεφ. 6ον) σπουδαιότητα τὴν ὁμίλιαν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀναφερομένην εἰς θεμελιώδους σημασίας ἀλήθειαν, ὅπως ὁ Ἰδιος ἐτόνισεν εἰς τοὺς ἀκροατάς Του.

Τὸν ἤκουσαν νὰ διατυπώσῃ μίαν πρωτάκουστον διαβεβαίωσιν. Ὅτι θὰ ἔδιδεν εἰς τοὺς πιστευόντας εἰς Αὐτὸν νὰ φάγουν καὶ νὰ πίνουν τὸ Σῶμά Του καὶ τὸ Αἷμά Του.

Οἱ ἀκούσαντες εὐρέθησαν ἀπροετοίμαστοι διὰ μίαν τοιαύτην ἀπίθανον προσφορὰν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν λαόν Του. Ἐκανε βέβαια ὁ Κύριος σχετικὴν εἰσαγωγὴν. Ἐπενθύμισε τὸ «μάννα» ποὺ ἔφαγον οἱ πατέρες των εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ προέβη εἰς ἓνα παραλληλισμὸν, ἀναφερόμενος εἰς «τὸν ἄρτον τὸν ἐξ οὐρανοῦ καταβάντα», διὰ νὰ συσχετίσῃ, ὡς ἄλλο οὐράνιον μάννα, ἀσυγκρίτως ὑπέριον, τὴν κοινωνίαν τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματός Του. Ἄλλ' οἱ ἀκούσαντες δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν καταλάβουν. Ἐσχημάτισαν δὲ τὴν

ἐντύπωσιν ὅτι ἐννοοῦσε νὰ τοὺς δώσῃ νὰ φάγουν καὶ νὰ πίνουν σὰρκα καὶ αἷματα. Καὶ ἀντέδρασαν λέγοντες· «σκληρός ἐστὶν ὁ λόγος, τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;». Ἄρχισαν δὲ νὰ φεύγουν οἱ περισσότεροι. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου, ἀπὸ τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον, δὲν ἔμειναν ἄλλοι, παρὰ μόνον οἱ μαθηταὶ Του. Ὁ Κύριος τότε στρέφεται πρὸς τοὺς μαθητάς Του καὶ τοὺς λέγει· «μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;». Ἄλλ' ἐξ ὀνόματος ὄλων ὁ Πέτρος ἀπήντησε· «Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις».

* * *

Ἡ ἐρώτησις αὐτὴ τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς Του («μήπως θέλετε καὶ σεῖς νὰ φύγετε;») ἔχει τὴν ἐξῆς σημασίαν. Ἦτο ὡς νὰ τοὺς ἔλεγεν· Ἐφυγαν ὅλοι οἱ ἀκροαταί· ἀλλὰ Ἐγὼ ἐπιμένω εἰς αὐτὸ ποὺ εἶπα. Καὶ δὲν πρόκειται νὰ ἀνακαλέσω τὸ παραμυθρόν. Ἐπιμένω ὅτι «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει γὰρ ἐν αὐτῷ». Ἐπιμένω ὅτι «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν

καινίσθηκε ἐπὶ τοῦ Πάπα Ὀνωρίου Α' (624-638) καὶ προσέλαβε τὴ μορφή, ποὺ ἀκόμη ὑφίσταται καὶ σήμερον. Σῶζονται ἐπίσης τὸ μωσαϊκὸ τῆς ἀμίδος καὶ σχετικὴ ἐπιγραφή.

Ἡ μνήμη τῆς ἁγίας παρθενομάρτυρος ἀνανεώνεται συνεχῶς ἰδίως στὰ ἑκατομμύρια τῶν προσκυνητῶν, ποὺ ἐπισκέπτονται στὴν Ρώμη τόσον τὴν βασιλικὴν αὐτῆ, ὅσον καὶ τὴν κατακόμβη τῆς ἁγίας Ἀγνῆς, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸν 4ο αἰῶνα ἀναπτύχθηκε γύρω ἀπὸ τὸν τάφο τῆς σὲ πολλοὺς ὁρόφους μὲ πολλοὺς τάφους. Κοντὰ βρισκόταν καὶ τὸ Μανσωλεῖο τῆς θυγατρὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου Κωνσταντίνης. Γιὰ τὴν βασιλικὴν καὶ τὴν κατακόμβη τῆς ἁγίας Ἀγνῆς δίδονται συνοπτικὲς πληροφορίες στὸν Α' τόμο τῆς «Χριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας» τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Γεωργίου Σωτηρίου (Ἀθήναι, 1942).

Ὅπως ἔχει σημειωθῆ ἀπὸ τὸν κ. Ἄρ. Πανώτη, «τὸ ἱερὸν σκῆνωμα τῆς ἁγίας ἐτοποθετήθη εἰς μαρμαρίνην λάρνακα, κειμένην εἰς τὸν ναὸν σήμερον, φροντίδι τῆς Κωνσταντίνης, θεραπευθείσης τῆ μεσιτείας τῆς. Ἡ λάρναξ φέρει εἰς τὸ μέσον ἀπεικόνισιν τῆς ἁγίας, εἰς νεαρὰν ἡλικίαν, δεομένης».

Ὁ μνημονευθεὶς καθηγητὴς Β. Kötting ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τῆς ἁγίας (21 Ἰανουαρίου) μέσα στὴν βασιλικὴν αὐτῆς κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας εὐλογοῦνται δύο μικροὶ ἀμνοί, τὸ μαλλὶ τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖται στὴν ὕλη ἀπὸ τὴν ὁποία κατασκευάζεται τὸ ὤμοφόριον (pallium), ποὺ προσφέρεται ἀπὸ τὸν Πάπα στοὺς Ἀρχιεπισκόπους σὲ ἔνδειξι τῆς ἐξαρτήσεώς τους ἀπὸ τὸν Ποντίφικα. Παρόμοια ἀναφέρονται καὶ ἀπὸ τὸν κ. Ἄρ. Πανώτη (Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμ. 1, 1962, σ. 287).

Στὸν «Κανόνα» (δηλαδὴ στὴν Ἀναφορὰ) τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Θείας Λειτουργίας μνημονεύεται τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας, ἡ ὁποία —πρέπει νὰ προστεθῆ— θεωρεῖται στὴν Δύσι ὡς προστάτις τῶν παιδιῶν καὶ ἰδιαίτερος τῶν νεανίδων καὶ τῶν διαφόρων οἰκοτροφείων ἢ κέντρων νεανίδων. Προβάλλεται ἢ πρέπει νὰ προβάλλεται ὡς πρότυπο ἀγνότητος, χριστιανικοῦ ἠρωϊσμοῦ καὶ γνησίου χριστιανικοῦ «φεμινισμοῦ». Γιατί ὄχι καὶ στὴν Ἑλληνορθόδοξῃ Ἀνατολή; Πιθανώτατα ἢ ἁγία εἶχεν ἑλληνικὴ μόρφωσι.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

έν εαυτοῖς». Τὸ ἐννοῶ δηλ. ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, νὰ κοινωνοῦν τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματός μου. Ἐὰν αὐτὸ σὰς ἐνοχλή, καὶ θέλετε νὰ φύγετε, μπορεῖτε νὰ φύγετε. Διότι ὁ λόγος ποὺ εἶπα εἶναι ρητὸς καὶ ἀμετάκλητος.

Εἶναι πρόδηλος ἡ μεγίστη σημασία ποὺ ἀποδίδει ὁ Κύριος εἰς τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Καὶ μετ' Αὐτοῦ τονίζει (σήμερον ἐξαιρέτως) ἡ Ἐκκλησία ὅτι χωρὶς τὸ μυστήριον τοῦτο σωτηρία δὲν ὑπάρχει. Οἰαδήποτε ἄλλα χριστιανικὰ καθήκοντα καὶ ἂν ἐπιτελέσωμεν, ἐὰν δὲν συμμετέχωμεν (τακτικῶς καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀξίως) τοῦ Ποτηρίου τῆς ζωῆς, διατελοῦμεν ἐκτὸς χάριτος καὶ σωτηρίας.

Τὴν ἀναντικατάστατον ἀξίαν τῆς Θ. Εὐχαριστίας ἐμφαίνουν οἱ καρποὶ καὶ αἱ συνέπειαι ποὺ πηγάζουσι ἐξ αὐτῆς. Ὁ Ἀπ. Παῦλος τονίζει μὲ μεγάλην ἔμφασιν «ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν» (Α' Κορ. ι' 17). Αὐτὴ δὲ εἶναι ἡ μεγίστη ὠφέλεια ἐκ τοῦ μυστηρίου τούτου. Μᾶς ἐνώνει μὲ τὸ ἐνιαῖον Σῶμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. Μᾶς συνδέει μὲ τὴν Κεφαλὴν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴν Θ. Κοινωνίαν βιώνομεν οὐσιαστικῶς τὴν μεγάλην ἀλήθειαν ὅτι «ὕμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους» (Α' Κορ. ιβ' 27). Τὸ αἶμα τοῦ Χριστοῦ ρεῖ καὶ εἰς τὰς ἰδικὰς μᾶς φλέβας. Διὰ τοῦ «ἄρτου τῆς ζωῆς» ἐνσωματωνόμεθα εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ δι' αὐτῆς τῆς μυστικῆς ἐνώσεως μὲ τὸν Χριστὸν «σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ» (Ρωμ. ε' 9).

Ἡ ἐνότις αὕτη ἐν τῷ Χριστῷ εἶναι προνόμιον τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας «ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ». Καὶ βιώνεται ἐντὸς τῆς «μῖας, ἀγίας» Ἐκκλησίας Του.

Ὅπου τελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας, εἰς πάντα τόπον τῆς δεσποτείας Θεοῦ, οἱ χριστιανοί, κοινωνοῦντες τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐνώνονται εἰς μίαν οἰκογένειαν καὶ τρέφονται μὲ τὸν ἴδιον «ἄρτον τῆς ζωῆς», τὸν Χριστόν. Καὶ γινόμεθα ὅλοι γνήσιοι ἀδελφοὶ Του. Ποῖον εἶναι τὸ γνωρίζμα τῶν γνησίων ἀδελφῶν; Ὅτι φέρουν μέσα τους τὸ ἴδιον αἶμα. Καὶ γνώρισμα τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν εἶναι ὅτι φέρουν ἐντὸς αὐτῶν τὸ Αἶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐχει δὲ μεγίστην σημασίαν αὕτη ἡ ἐν Χριστῷ ἐνότις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ὡς σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ὅποια εὐτυχία θὰ ἦτο, ἐὰν ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῷ συνόλω τῆς, καὶ αἱ ἐπὶ μέρους κοινωναὶ τῶν ἀνθρώπων, εἶχον τὴν αἴσθησιν ὅτι εἶναι σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη Χριστοῦ!

Μικρὸν — ἀλλὰ ζωντανὸν — παράδειγμα αὐτῆς τῆς εὐτυχοῦς πραγματικότητος θὰ ἴδωμεν, ἐὰν παρακολουθήσωμεν μίαν ἀναγεγεννημένην χριστιανικὴν οἰκογένειαν, ποὺ προσέρχεται καὶ μεταλαμβάνει. Ξέρετε πόσον δυνατόν σύνδεσμον ἀποτελεῖ διὰ τὰ μέλη τῆς ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ μέγα Μυστήριον; Ὅχι ὡς ἐξωτερικὴ ἐντύπωσις, ἀλλὰ καθ' ὅλην τὴν πορείαν πρὸς τὸ ἅγιον Ποτήριον.

Ἄς σκεφθῶμεν ὅτι πρέπει νὰ προὑπάρχη ἀτμόσφαιρα ἀγάτης καὶ γαλήνης μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν. Νὰ ὑπάρχη ἀμοιβαία ἀνεκτικότητα, ἐπιείκεια,

καλωσύνη καὶ ἁρμονικὴ σχέσις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς, τόσον πραγματικῆ, ὥστε νὰ αἰσθάνονται ὅλοι ὅτι εἶναι ἔτοιμοι νὰ προσέλθουν εἰς τὸ Μυστήριον. Καὶ κατόπιν, ἐνισχυμένοι ἀπὸ τὴν ἀγιαστικὴν χάριν του, νὰ ζοῦν καὶ νὰ χαίρονται ἀδιαλείπτως τὴν εὐλογημένην οἰκογενειακὴν γαλήνην. Παρομοίως καὶ κάθε ἄλλος κύκλος ἀνθρώπων συνεργαζομένων «ἐν Κυρίῳ». Διαπιστώνουν ὅτι ἐδραιώνεται ὁ δεσμός, ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ τὸ μεταξὺ τῶν πνεύμα συνεργασίας. Καὶ γίνονται ὅλον ἐν ἁρμονικώτερες αἱ σχέσεις τῶν μὲ τὴν ἀνακαινιστικὴν χάριν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Ἐνώπιον τοῦ ἀγιωτάτου Μυστηρίου ἀμβλύνονται τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων.

Μὴ λησμονοῦμεν τὰς προϋποθέσεις ποὺ ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτό.

— Ἐὰν ἔχωμεν κάποια ἐμπάθειαν πρὸς τὸν πλησίον, πρέπει νὰ ἀποκατασταθοῦν αἱ σχέσεις μας, διὰ νὰ προσέλθωμεν ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν Θ. Κοινωνίαν.

— Ἐὰν βαρύνῃ τὴν συνείδησιν κάποια ἀδικία (μὲ λόγια ἢ ἔργα), πρῶτον πρέπει νὰ ἀποκατασταθῇ τὸ δίκαιον τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ κοινωνήσῃ ὁ ἀδικήσας.

— Ἐὰν δὲ κάτι ἀκάθαρτον καὶ ἄνομον ὑπάρχη εἰς τὴν ζωὴν — κάποιος μολυσμὸς σαρκὸς καὶ πνεύματος — προαπαιτεῖται κάθαρσις καὶ ἀποξένωσις ἀπὸ πράξεις καὶ σχέσεις ἁμαρτωλάς, διὰ νὰ ἐπακολουθήσῃ θεία Μετάληψις «ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει».

Ποῖος λοιπὸν δὲν κατανοεῖ ὅτι, ὅταν τοιαῦτα πάθη ἐξουδετερώονται καὶ ὑπερνικῶνται, χαλιναγωγοῦνται καὶ νεκρῶνται, ἐν ὄψει καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀγιωτάτου Μυστηρίου, αὐτὸ εἶναι ὑψίστη εὐλογία τοῦ Κυρίου;

Ναί! Μὲ τὸ Μυστήριον τοῦτο ὁλοκληρῶνεται ἡ μετάνοια. Προχέεται ἡ θεία Χάρις. Προάγεται ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐνότις. Τὰ ἄτομα εἰρηνεύουν μεταξὺ τῶν. Οἱ κοινωνικὲς διακρίσεις ἀμβλύνονται. Ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, σοφοὶ καὶ ἄπλοοι ἄνθρωποι, εἶναι ὅλοι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Μυστηρίου τούτου. Ὅλοι ὡς τέκνα τοῦ ἐπουρανοῦ Πατρὸς προσκαλούμεθα εἰς «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ὁ χρυσοστομικὸς λόγος θὰ διακηρύξῃ

*«Πλούσιοι καὶ πένητες μετ' ἀλλήλων χορεύσατε...
πάντες ἀπολαύετε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως.
Πάντες ἀπολαύετε τοῦ πλοῦτος τῆς χρησιμότητος...
Συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ Τάφου ἀνέτειλε...».*

Καὶ ἡ πρόσκλησις τῆς Ἐκκλησίας «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε» μᾶς καλεῖ νὰ εὐτρεπίσωμεν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν μας, διὰ νὰ λάβωμεν τὸν Χριστὸν ἐντὸς ἡμῶν.

Μεγάλῃ Πέμπτη! Ἡμέρα τῆς συστάσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ. Τιμὴ καὶ εὐλογία ὑψίστη ἡ Κοινωνία τοῦ ἀχράντου Σώματος καὶ Αἵματος Του. Μᾶς καλεῖ καὶ μᾶς δέχεται ὅλους νὰ ἐνωθῶμεν μαζί Του ὁ δι' ἡμᾶς Σταυρωθεὶς Κύριος. «Ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν». Ἀμήν.

(Συνεχίζεται)

Ο ΚΥΡΙΟΣ, ΟΙ ΖΗΛΩΤΑΙ ΚΑΙ Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ἄλλ' ἐν Γεθσημανῇ ἡ κατάστασις ἐκτυλίσσεται δραματικωτέρα. Ὁ Κύριος συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν δεινὴν κατηγορίαν τοῦ Μεσσίου - Βασιλέως, ὡς ἄνθρωπος δὲ πρὸς στιγμὴν δειλιᾷ ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου, ὅστις κατὰ Παῦλον εἶναι ὁ ἔσχατος ἔχθρος («ἔσχατος ἔχθρος καταργεῖται ὁ θάνατος»)¹²⁵. Ἡ δὲ δειλία αὕτη οὐδεμίαν ἐνοχὴν καὶ ἁμαρτίαν συνεπάγεται, ἐφ' ὅσον ἡ φωνὴ τῆς φύσεως δὲν κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς φωνῆς τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον παραμένει προσκεκολλημένον εἰς τὸ θεῖον θέλημα καὶ τὸ ὁποῖον τελικῶς κυριαρχεῖ. Ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου Του κατέλυσε τοῦ θανάτου τὴν δύναμιν, οὕτως γενεσιουργὸς αἰτία εἶναι ἡ ἁμαρτία τῶν πρωτοπλάστων. Μολονότι ὁ πειρασμὸς ἐν Γεθσημανῇ ὑπῆρξε σφοδρότατος, ἐν τούτοις ὁ Ἰησοῦς ἀντέστη λυσιτελῶς καὶ εἰς τὸν ἔσχατον πειρασμὸν τοῦτον καὶ οὕτως ἄρδην ἀνέτρεψε τὰς ἐλπιδὰς ὄλων ἐκείνων, οἵτινες ἐθεώρησαν Αὐτὸν ὡς πολιτικὸν Μεσσίαν, ἐκ τῶν ἐπιτιμητικῶν λόγων Του πρὸς τὸν «πατάξαντα διὰ τῆς μαχαίρας δούλον τοῦ ἀρχιερέως»¹²⁶ Πέτρον: «ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς»¹²⁷. Ὁ δὲ Μάρκος, σημειοῖ ἐπιγραμματικῶς: «καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες»¹²⁸. Οἱ Μαθηταὶ καταληφθέντες ὑπὸ συγχύσεως καὶ ἀμφιβολίας ἀπώλεσαν τὴν δύναμιν, ἥτις μεγάλως θὰ ἐνίσχυε τούτους κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, ἢ σὲ σύγχυσις καὶ ἀμφιβολία αὕτη πιθανώτατα προεκλήθη ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦτο πλέον τὸ ὑπ' αὐτῶν προσδοκώμενον πρόσωπον, ἐφ' ὅσον δὲν ἱκανοποιεῖ τὰς προσδοκίας αὐτῶν. Οὗτοι, εἰ καὶ ἐπὶ μίαν τριετίαν ἐμαθήτευσαν παρὰ τῷ Ἰησοῦ, ἐν τούτοις οὐδόλως κατενόησαν, ὅτι τὸ ἰδεώδες αὐτῶν περὶ πολιτικοῦ Μεσσίου ἦτο ὀλοσχερῶς ξένον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὡς ἐμπνεόμενον ὑπὸ τοῦ Διαβόλου. Τὸν χαρακτήρα τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰησοῦ οὐδ' αὐτοὶ οἱ Ρωμαῖοι κατενόησαν, οἵτινες κατεδίκασαν Αὐτὸν εἰς θάνατον κατηγορούμενον ὡς μνηστήρα τοῦ βασιλικοῦ θρόνου.

Εἰς θάνατον καὶ διὰ σταυρικὸν τοιοῦτον ὁ Ἰησοῦς κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καταδίκην τοῦ Ἰησοῦ ὑπεστήριξαν τὸ πρῶτον οἱ Th. Mommsen καὶ J. Juster, ἀπὸ δὲ τοῦ 1931 καὶ ἐντεύθεν πλουσία φιλολογία ἀμφισβητήσεως τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κα-

ταδίκης τοῦ Κυρίου ἐδημοσιεύθη ἐν Zeitschrift für neutestamentliche Wissenschaft, ἥτις συνεδέθη μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ διαπρεποῦς διαμαρτυρομένου ἱστορικοῦ τῆς Ἐκκλησίας H. Lietzmann¹²⁹. Τὰς ἀπόψεις τοῦ Lietzmann, περὶ τῆς οὐχὶ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καταδίκης τοῦ Ἰησοῦ ὡς ἀνεδαφικὰς ἐπιχειρεῖ ὅπως ἀνασκευάσῃ ὁ Oscar Cullmann¹³⁰.

Καθ' ἡμᾶς, ἡ ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου ἀνάκρισις τοῦ Ἰησοῦ δὲν προσέλαβε τὸν χαρακτήρα δίκης ὠλοκληρωμένης διεξαχθείσης δι' ἐτυμηγορίας. Ὁ Κύριος προανεκρίθη¹³¹ ἀνεπισήμως ὑπὸ τῶν ἐπισήμων Ἰουδαϊκῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως ἡ ἀνεπίσημος αὕτη προανάκρισις χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις διὰ τὴν ἀπαγγελίαν κατηγορίας εἰς βᾶρος Του ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῆς Ρωμαϊκῆς Πολιτείας. Ἡ βασικωτέρα μαρτυρία, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐπιβληθείσης θανατικῆς ποινῆς. Οὗτος καταδικασθεὶς εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν, ἀνεσκολοπίσθη. Ἡ ποινὴ τοῦ ἀνασκολοπισμοῦ ἢ ἐπιβληθεῖσα εἰς τὸν Ἰησοῦν εἶναι καθαρῶς ρωμαϊκῆ. Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς κατεδικάζετο εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου, βᾶσει τῆς κατηγορίας τῆς βλασφημίας¹³² κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὡς ποιῶν Ἐαυτὸν «υἶὸν τοῦ Θεοῦ»¹³³, καὶ ἐὰν ὁ Ρωμαῖος ἡγεμὼν Πιλάτος ἠρνεῖτο τὴν ἐπικύρωσιν τῆς καταδικαστικῆς κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀποφάσεως, τότε Οὗτος θὰ ἐθανατοῦτο διὰ λιθοβολισμοῦ¹³⁴.

Πρὸς τούτοις ἡ τεθεῖσα ἐπιγραφή ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου ὑπὸ τοῦ Πιλάτου: «ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ Ἰησοῦς Ναζωραῖος ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων»¹³⁵, ἐπιβεβαίωσι ἀπολύτως ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων διὰ θρησκευτικὸν ἀδίκημα, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὡς «διαστρέφων τὸ ἔθνος καὶ κωλύων φόρους Καίσαρι διδόναι»¹³⁶ καὶ ὡς μνηστήρ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τοῦ Ἰσραὴλ.

Ἡ ἐπιγραφή, ἥτις ἐτέθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου, δι' ἧς κατὰ κανόνα ἐδηλοῦτο τὸ ἐγκλημα καὶ ἡ αἰτία τῆς ποινῆς, δὲν ἀπετέλει ἐνεργεῖαν φαντασίας νοσηρᾶς καὶ παραπαιούσης. Ἐπὶ τοιούτων περιπτώσεων καὶ εἰδικῶς ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ Ἰησοῦ, πρόκειται περὶ ὑποχρεωτικοῦ μέτρου τῶν Ρωμαίων, δι' οὗ ἐδικαιολογουν οὗτοι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰς θάνατον καταδίκης¹³⁷. Ἡ αἰτία δι' ἣν κατεδικάζετό τις

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 389 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1995 τεύχους.

ἔδει ὅπως ἀναρτᾶται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σταυροῦ. Ἐκ τῶν Εὐαγγελιστῶν μόνον ὁ Ἰωάννης διέσωσε τὸν λατινικὸν ὄρον - τίτλον¹³⁸ (titulus), ὅστις προσδιορίζει ἐγκλημα καθαρῶς πολιτικόν: Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων¹³⁹. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἰησοῦ ὡς «Βασιλέως τῶν Ἰουδαίων»¹⁴⁰ ἐπινοήθη ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰσραὴλ ὡς δῆθεν προβληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Κυρίου. Ἡ ἠγεσία τῶν Ἰουδαίων ἐπανειλημμένως ἀπειλεῖ τὸν Ρωμαῖον ἠγεμόνα Πιλάτον, ὅτι, ἢ καθ' ὄλου στάσις του ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ Ἰησοῦ ἀντιποιομένου τὴν βασιλικὴν ιδιότητα ἀποτελεῖ σαφῆ ἀπιστίαν ἔναντι τοῦ Καίσαρος, τὸν ὅποιον οἱ Ἰουδαῖοι τιμοῦν καὶ σέβονται ὡς τὸν μόνον βασιλέα αὐτῶν.

Ὁ Ρωμαῖος ἠγεμὼν τρεῖς ἀπειληθεὶς ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου, ὅτι διὰ τῆς εὐνοϊκῆς στάσεως αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Ἰησοῦ «οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος»¹⁴¹, ὑπέκλυψε φοβηθεὶς τὰς προσωπικὰς ἐπιπτώσεις, μάλιστα δὲ ἐφοβήθη μήπως ἐγκληθῆ ὡς ὑποπεσὼν εἰς τὸ βαρύτερον ἐγκλημα τῆς ἀπιστίας πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ αυτοκράτορος (crimen laesae majestatis). Οὕτως ὁ δειλὸς ἐκεῖνος ἠγεμὼν εἰς τὸν φόβον μήπως ἀπωλέσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ Καίσαρος θυσιάζει τὴν δικαστικὴν συνείδησιν, τὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ ὅλον γόητρον αὐτοῦ ὡς Ρωμαῖου ἠγεμόνος καὶ παραδίδει τὸν Ἰησοῦν ἵνα σταυρωθῆ, βέβαιος ὢν πλήρως περὶ τῆς ἀθωότητος καὶ ἀναιτιότητος Αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τοῦ κατὰ πάντα ἀξιοσεβάστου μεγαλείου τῆς Προσωπικότητός Του: «τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῆ»¹⁴².

(Συνεχίζεται)

125) Α' Κορινθίους 15,27.

126) Ματθαίου 26,51.

127) Ματθαίου 26,52.

128) Μάρκου 14,50. Ἡ καθολικὴ ἐγκατάλειψις τοῦ Κυρίου κατὰ τὰς κρισιωτέρας στιγμὰς τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του ὑπενθυμίζει τὸν μεγαλοκλιδὸν ἐκείνον στίχον τοῦ μεγάλου Ρωμαίου ποιητοῦ Ὁρατίου (65-8 π.Χ.): «Tempora si fuerint nubilia solus eris» (= Ὅταν θὰ ἔλθουν τὰ χρόνια τὰ δυστυχισμένα [σκοτεινὰ] θὰ εἶσαι μόνος) καὶ τὴν παθητικὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου Γάλλου φυσικοῦ, συγγραφέως, μαθηματικοῦ, ἀπολογητοῦ καὶ φιλοσόφου, Πασκάλ (1623-1662) «Jesus est seul sur la terre, non seulement qui ressent et partage sa peine, mais qui la sache. Le siel et lui sont dans cette conaissance» (B. Pascal, Pensées).

129) Ἡ θεολογικὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου θέματος προεκλήθη διὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ H. Lietzmann, «Der Prozess Jesu» Sitzungsbericht des Preuss. Akad. der Wiss. 1931, σελ. 313 ἐξ., εἰς ἣν ἔλαβον μέρος διατυπώσαντες τὰς ἑαυτῶν ἀπόψεις οἱ M. Dibelius, «Das historische Problem der Leidensgeschichte» ZNW, 1931, σελ. 193 ἐξ. H. Lietzmann, «Bemerkungen zum Prozess Jesu», ZNW, 1931, σελ. 211 ἐξ. Fr. Büchsel, «Die Blutgerichtsbarkeit des Syn-

drions», ZNW, 1931, σελ. 202 ἐξ. H. Lietzmann, «Bemerkungen zum Prozess Jesu II», ZNW, 1932, σελ. 78 ἐξ. M. Gougel, «A propos du procès de Jesus», ZNW, 1932, σελ. 289 ἐξ. Fr. Büchsel, «Noch einmal: zur Blutgerichtsbarkeit der Synedrions», ZNW, 1934, σελ. 84 ἐξ. Καὶ ἐσχάτως ὁ J. Jeremias, «Zur Geschichtlichkeit des Verhörs vor dem Hohen», ZNW, 1952, σελ. 145 ἐξ.

130) Oscar Cullmann, Dieu et César, σελ. 44 ἐξ., Paris, 1956.

131) Ματθαίου 26, 56-66. Μάρκου 14, 53-64. Ἰωάννου 18, 19-21. Βλ. καὶ Ἰωάννου Χ. Ἀγαπίδη, ἐνθ' ἄν., σελ. 64-74. Παναγιώτου Δ. Ἡλιάδη, ἐνθ' ἄν., σελ. 107-127.

132) Ματθαίου 26,65. Πρβλ. Μάρκου 14,63. Λουκᾶ 22,71. Ἰωάννου 19,7.

133) Ματθαίου 26,63.

134) Βλ. Λεων. Φιλιππίδου, Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐξ ἀπόψεως Παγκοσμίου καὶ Πανθρησκειακῆς, σελ. 300 ἐξ. Ἀθήναι, 1958.

135) Ἰωάννου 19,19. Πρβλ. Ματθαίου 27,37. Μάρκου 15,26. Λουκᾶ 23,38. Πρβλ. Johannes Evang. Belsler, Die Geschichte des Leidens und Sterbens, der Auferstehung und Himmelfahrt des Herrn nach den vier Evangelisten ausgelegt² (Freiburg im Br. 1913), σελ. 409 ἐξ.

136) Λουκᾶ 23,2.

137) Κατὰ κρατήσαν ἔθος ἐπὶ πάσης δημοσίας ποινῆς, ἀνηρτάτο ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ καταδίκου καὶ ἐφέρετο ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ «δελτίου» [ἢ «ἐπιγραφή»] ἢ «σανίς» (Πρβλ. Σωκράτους, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία 1,17 MPG., 67,117, ἐνθα λέγεται, ὅτι ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐλένης εὐρέθησαν οἱ τρεῖς σταυροί, ὁ τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ τῶν ληστών. «Σὺ αὐτοῖς δὲ εὔρητο καὶ ἡ τοῦ Πιλάτου σανίς, ἐν ἣ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων τὸν σταυρωθέντα Χριστὸν προσγράφων ἐν διαφόροις γράμμασιν ἐκήρυττεν». Πρβλ. Ἰωάννου 19,20B) ἢ «αἰτία»], (titulus = τίτλος), ἀναγράφον τὸ ἐγκλημα αὐτοῦ, πρὸς προφύλαξιν ἢ προειδοποίησιν τῶν θεατῶν ἀπὸ συνεπειῶν ὁμοίου ἐγκλήματος ὅτε δ' εἰς τὴν ποινὴν συμπεριελαμβάνετο καὶ διαπομπευτικῆ πορεία, προεπορευέτο τις τοῦ καταδίκου βαστάζων τὸν titulum (Sueton., C. Caligula 32,2: «...praeecedente titulo qui causam poenae indicaret...»).

138) Ἰωάννου 19,19.

139) Βλ. καὶ Oscar Cullmann, Dieu et César, σελ. 46, Paris, 1956.

140) Πρβλ. τὴν χαρακτηριστικὴν πληροφορίαν τοῦ Ἰωάννου 19,21: «ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων μὴ γράφῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων».

141) α) Λουκᾶ 23,2. β) Ἰωάννου 19,12. γ) Ἰωάννου 19,15.

142) Ἰωάννου 19,16. Ματθαίου 27,26. Μάρκου 15,15. Λουκᾶ 23,25. Χαρακτηριστικὴ ἐν τῷ στίχῳ τοῦ Ἰωάννου εἶναι ἡ λέξις «αὐτοῖς», ἣν καθίστησι ἔτι χαρακτηριστικωτέραν ἢ ἀντίστοιχος διαφωτιστικὴ ἔκφρασις τοῦ ἀκριβολόγου Λουκᾶ: «Τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν». Ὅντως δ' ἐφεξῆς εἰς τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου δὲν πρωτοστατοῦσι Ρωμαῖοι στρατιῶται, ἀλλ' οἱ Ἑβραῖοι οἱ στρατιῶται, ὡς εἰδήμονες τοῦ τρόπου σταυρικῆς ἐκτελέσεως, ἐνεργοῦσιν ὡς καθοδηγητικὰ καὶ ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῶν Ἑβραίων. Βλ. Λεων. Φιλιππίδου, ἐνθ' ἄν., σελ. 582.

1. ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Του Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς «στρατευομένη Ἐκκλησία» τοῦ Χριστοῦ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ πολίτευμα: τὸ «διὰ τοῦ σταυροῦ πολίτευμα». Τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν τὸ «βασιλεῖον ἱεράτευμα» (Α' Πέτρο. β' 9). Οἱ κληρικοί τῆς Ἐκκλησίας καί, εἰδικότερα, οἱ Ἀρχιερεῖς (οἱ Ἐπίσκοποι) ποὺ λαμβάνουν τὸ πλήρωμα τοῦ ἱερατικοῦ χαρίσματος, εἶναι ταυτόχρονα «βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς» (Ἀποκ. ε' 10). Κατὰ τὴ στιγμή τῆς χειροτονίας, τὸ ἱερατικὸ χάρισμα ποὺ τοὺς χορηγεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοὺς καθιστᾷ μετόχους τοῦ τριπλοῦ ἀξιώματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἱερατικοῦ, τοῦ Προφητικοῦ καὶ τοῦ Βασιλικοῦ¹.

Ἡ ἀγιοπνευματικὴ φύση τοῦ ἱερατικοῦ χαρίσματος φανερῶνει τὴν ἰδιομορφία καὶ τὰ εἰδικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποία καλοῦνται νὰ ἀσκοῦν οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἱερεῖς καί, κατεξοχήν, οἱ Ἐπίσκοποι.

1. **Ὁ ἀγιοπνευματικὸς χαρακτήρας:** Ἡ ἐξουσία, μὲ τὴν ὁποία «χρῖονται» οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ (πολιτειακοὶ καὶ πολιτικοὶ ἄρχοντες, δημόσιοι ὑπάλληλοι κ.λπ.), προέρχεται ἀπὸ τὸ λαὸ².

Ἡ ἐξουσία, ὁμως, τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν ἀπορρέει ἀπὸ τὸ χάρισμα τῆς Ἱερωσύνης, ὅπως εἶπαμε προηγουμένως καὶ εἶναι, ἐπομένως, μιὰ **χαρισματικὴ λειτουργία**. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ ἐξουσία ἢ μὲ ἄλλα λόγια, τὸ «βασιλικὸ ἀξίωμα» εἶναι ἀπόλυτα συνδεδεμένο μὲ τὰ ἄλλα δύο ἀξιώματα, τὸ προφητικὸ καὶ τὸ ἱερατικὸ καί, ἐπομένως, δὲν ἀσκεῖται αὐτοτελῶς, ἀλλὰ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ ἄλλα δύο ἀξιώματα. Ὁ χαρισματικὸς αὐτὸς χαρακτήρας τῆς ἐξουσίας διαφοροποιεῖ τοὺς λειτουργοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς (κρατικοὺς) λειτουργοὺς καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο ἄσκησής της.

2. **Ὁ Χριστολογικὸς χαρακτήρας:** Ἡ ἐξουσία ποὺ ἀσκοῦν οἱ κοσμικοὶ ἄρχοντες χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου, ὅπως εἶναι ἡ δύναμη, ἡ ἐπιβολή, ἡ βία, ὁ καταναγκασμὸς καί, πολλὰς φορὲς, ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψέμα.

Ἡ ἐξουσία, ὁμως, τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν δὲν ἔχει κοσμικά, ἀλλὰ χριστολογικὰ χαρακτηριστικὰ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε, ὅτι ὁ πρῶτος ποὺ ἄσκησε τὸ χαρισματικὸ βασιλικὸ ἀξίωμα ἦταν ὁ Κύριος. Ὁ Χριστός, καταρχήν, περιέγραψε, μὲ πολλὴ ἀκρίβεια, τὸν χαρακτήρα ποὺ ἔχει ἡ ἐξουσία ποὺ ἀσκοῦν οἱ κοσμικοὶ ἄρχοντες: «Οἱ

ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν» (Ματθ. κ' 25). Στὴ συνέχεια, ὁμως, προδιέγραψε μὲ κάθε σαφήνεια, τὸν ἐντελῶς διαφοροτικὸ χαρακτήρα τῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποία ἐπρόκειτο νὰ ἀσκήσουν οἱ μαθητὲς του, τονίζοντας: *οὐκ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν*» (στιχ. 26) καὶ κατέδειξε τόσο μὲ τὴ διδασχὴ ὅσο καὶ μὲ τὸ προσωπικὸ του παράδειγμα τὰ στοιχεῖα ποὺ πρέπει νὰ χαρακτηρίζουν τὴν ἄσκησιν τῆς χαρισματικῆς ἐξουσίας, ἀπὸ τὰ ὁποία τὰ βασικότερα εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) **Ἡ ταπείνωση:** Ἡ πρώτη θέση στὴν Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ διαφοροποιεῖ τὸν ἐκκλησιαστικὸ ἡγέτη ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο σῶμα καί, εἰδικότερα, ἀπὸ τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Τὸ πρωτεῖο στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο δὲν ἔχει ποιοτικὸ, ἀλλὰ λειτουργικὸ χαρακτήρα. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ πρώτη θέση μέσα στὴν Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἡ «καλύτερη» ἀλλὰ ὅτι ὁ πρῶτος ἔχει τὴν κλήσιν νὰ λειτουργεῖ **καλύτερα**, μέσα στὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα. Τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα δίδεται γιὰ λειτουργικὸ σκοπὸ, γιὰ τὴν καλὴ λειτουργία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συνόλου.

Ἡ ἐξουσία, ἐξάλλου, ὄχι μόνο δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ἐκκλησιαστικὸ ἡγέτη ἀπὸ τὴν τήρησιν τῶν βασικῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ τὸν δεσμεύει καὶ τὸν ὑποχρεώνει περισσότερο. Καὶ αὐτὸ ἰσχύει, κυρίως, γιὰ τὴ βασίλισσα τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, τὴν ταπείνωσιν. Ὁ Κύριος, ὅταν μιλοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του ἔλεγε πάντοτε ὅτι εἶναι «**υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου**» (Μάρκ. ιστ' 13), δηλαδὴ ἕνας ἀπλὸς ἄνθρωπος!

β) **Ἡ διακονία:** Ἡ πρώτη θέση στὴν Ἐκκλησία δὲν εἶναι θέση ὑπεροχῆς ἐναντι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ θέση διακονίας. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης χρεῖται ὄχι γιὰ νὰ ὑπηρετεῖται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ γιὰ νὰ εἶναι αὐτὸς διάκονος τῶν ἄλλων. Ὁ Κύριος εἶπε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του: «**Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν**» (Ματθ. κ' 28). Τὸ πρωτεῖο στὴν Ἐκκλησία εἶναι κυρίως **πρωτεῖο ἀγάπης καὶ διακονίας** τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ὁ Κύριος εἶπε: «**Ὁς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος. Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δούλος**»

(Ματθαίου κ' 26-27). Τὸ ἀντίθετο, δηλαδή, ἀκριβῶς ἀπ' ὅ,τι συμβαίνει μὲ τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντες. Οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου ἔχουν τὴν ἀξίωση νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν οἱ ἄλλοι καὶ τὸ σῆμα εἶναι νὰ περιστοιχίζονται ἀπὸ πολυάριθμους ὑπηρετές καὶ δούλους ποὺ ὑποχρεώνονται νὰ ικανοποιοῦν τὴν ὅποιοεὸςδήποτε ἐπιθυμίαν τῶν ἀφεντικῶν τους!³.

γ) Ἡ **θυσία**: Στὰ χέρια τῶν κοσμικῶν ἀρχόντων, ἡ ἐξουσία λειτουργεῖ ὡς μαστίγιο καὶ ὡς ξίφος, ὡς δύναμη δηλαδή ἐπιβολῆς καί, μερικῆς φορῆς, ὡς μέσον ἐξόντωσης τῶν ἄλλων καὶ ἰδιαίτερα τῶν ἀντιφρονούντων. Πολλοί, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐξουσία δὲν διστάζουν νὰ «πατήσουν ἐπὶ πτωμάτων» καὶ ἄλλοι, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ἐξουσία θυσιάζουν ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες ἀνθρωπίνων υπάρξεων⁴. Οἱ θρόνοι πολλῶν κοσμικῶν ἀρχόντων εἶναι βαμμένοι μὲ ποταμοὺς αἱμάτων...

Ὁ Κύριος ὅμως ἐγκαινίασε μιὰ ἐντελῶς ἀντίθετη τακτικὴ στὴν ἀσκησὴ τοῦ «βασιλικοῦ ἀξιώματος». Δὲν χρησιμοποίησε ποτὲ τὴν ἐξουσίαν του, γιὰ νὰ ἐξουδετερώσει τοὺς ἄλλους, οὔτε κἀν τοὺς ἀντιπάλους τους. Κάποτε οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔγιναν δεκτοὶ σὲ μιὰ πόλη, πρότειναν στὸν Κύριο τὴν ἐξολόθρευση τῶν κατοίκων της, ὡς ἐξῆς: «*Κύριε, θέλεις εἰπώμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ οὐρανοῦ καὶ ἀναλώσαι αὐτούς;*» (νὰ τοὺς λιώσει!). Καὶ ὁ Χριστὸς, «*στραφεὶς ἐπετίμησεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν. οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματος ἐστε ὑμεῖς. Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι*» (Λουκ. θ' 54-56). Ἐπίσης, λίγο πρὶν τὸν συλλάβουν στὴ Γεθσημανή, ἀποκάλυψε στοὺς μαθητῆς του ὅτι μποροῦσε (εἶχε τὴν δυνατότητα) νὰ παρατάξει «*πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων*» καὶ νὰ συντρίψει τοὺς ἀντιπάλους του. Ὅμως δὲν τὸ ἔκαμε, δὲν ἔκαμε χρῆση τῆς θεανθρώπινης ἐξουσίας του. Παρεδόθη ἐκουσίως καὶ ἀντὶ νὰ γίνῃ θύτης καὶ νὰ προκαλέσει θύματα, προτίμησε νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος θύμα καὶ νὰ θυσιασθῇ «*ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν*»! Ὁ Pascal περιέγραψε τὴ διαφορά μετὰ Μωάμεθ καὶ Χριστοῦ, ὡς ἐξῆς: «Ὁ Μωάμεθ σφάζει καὶ θυσιάζει τοὺς ἀπίστους, γιὰ νὰ τοὺς σώσει. Ἐνῶ ὁ Χριστὸς θυσιάζεται ὁ ἴδιος, γιὰ νὰ σώσει τοὺς ἁμαρτωλοὺς»!

Στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐξουσία δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς μάχαιρα, γιὰ νὰ πλήττονται καὶ σφραγίζονται οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ὡς σταυρὸς θυσίας, γιὰ νὰ θυσιάζεται πάνω του, ἐκεῖνος ποὺ τὴν διαχειρίζεται. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν κλήση ποὺ ἔχομε ὡς χριστιανοὶ νὰ ἀ-

κολουθοῦμε τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ: «*Εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἰχνεσιν αὐτοῦ*» (Α' β' 21). Ὁ Κύριος, ἐπίσης, «*ἔδωκεν ἡμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου*» (Λουκ. ι' 19) καὶ ὄχι γιὰ νὰ πατάμε ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν ἀδελφῶν μας!

1. Μὲ τὸ τριπλὸ αὐτὸ ἀξίωμα εἶχε καταρχὴν προικίσει ὁ Θεὸς τὸν ἀρχέγονο ἄνθρωπο (Ἀδάμ). Τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα εἶχε οἰκολογικὸ χαρακτῆρα καὶ ἀπέβλεπε στὴν διακυβέρνηση τῆς κτίσεως (βασιλεὺς τῆς κτίσεως). Τὸ Προφητικὸ ἀξίωμα ἐξασφάλιζε στὸν ἄνθρωπο τὴν πληρότητα τῆς γνώσεως (σοφία) καὶ τὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα ἀναδείκνυε τὸν ἄνθρωπο ἱερέα τῆς κτίσεως! Ἀλλὰ καὶ στὴν μεταπτωτικὴ ἐποχῇ, ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ ὀρισμένα ἰχνη τοῦ τριπλοῦ ἀξιώματος τοῦ ἀρχέγονου Ἀδάμ: τοῦ βασιλικοῦ, στὴν ὁργάνωση, διοίκηση καὶ διαχείριση τοῦ κόσμου, τοῦ προφητικοῦ, στὴν παιδεία, τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴ νομοθεσία καὶ τοῦ ἱερατικοῦ, στὴν ἰεροσύνη τῆς Ἐκκλησίας.

2. Στὸν Παλαιοδιαθητικὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ καί, στὴ συνέχεια, στὸ αὐτοκρατορικὸ Βυζάντιο καὶ τὴ Μεσαιωνικὴ Δύση, ἴσχυαν **θεοκρατικὰ πολιτεύματα**. Σ' αὐτά, ἡ ἐξουσία εἶχε πηγὴ καὶ προέλευσίν της τὸν Θεὸ καὶ οἱ πολιτικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ ἄρχοντες ἐθεωροῦντο ὡς «χριστοὶ Κυρίου» (Α' Βασ. κδ' 7). Ἡ ἀπόκτηση καὶ ἀσκησὴ τῆς πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐξουσίας γινόταν «ἐλέω Θεοῦ».

Στοὺς νεότερους χρόνους, ἡ πηγὴ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας μεταβιβάσθηκε στοὺς πολίτες (λαὸ). Τὰ λαϊκὰ πολιτεύματα, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν διαδικασίαν τῆς «ἐκκοσμίκευσης» ποὺ ἄρχισε μὲ τὴ Γαλλικὴ ἐπανάσταση, ἔθεσαν τέραμα στὴ θεοκρατικὴ ἀντίληψη τῆς ἐξουσίας. Οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες δὲν «χρῶνται» πιά ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς προφῆτες, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ψῆφο τοῦ λαοῦ. Σὲ πολλῆς μάλιστα χώρας, ὅταν ἀναλαμβάνουν τὴν ἐξουσία, ὀρκίζονται ὄχι ἐνώπιον θρησκευτικῶν λειτουργῶν, ἀλλὰ δικαστικῶν, ὅπως π.χ. ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. Στὴν Ἑλλάδα, ἰχνη τοῦ θεοκρατικοῦ πολιτεύματος διατηροῦνται στὴν ἐκτελεστικὴ, νομοθετικὴ καὶ δικαστικὴ ἐξουσία. Οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες ὀρκίζονται ἐνώπιον ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Στὴς αἰθουσες τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἀναρτᾶται ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ διάδικοι ὀρκίζονται ἐπίσης ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου!

3. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι στὴ φήμη τοῦ Πάπα διασώζεται ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἐπισκόπου τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης ὡς *servus servorum* (δούλος τῶν δούλων)! Δυστυχῶς, ὅμως, οἱ Πάπαι τῆς β' χιλιετίας ἀλλοίωσαν καὶ ἐλησμόνησαν τὸν εὐαγγελικὸ αὐτὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ ἀναδείχθηκαν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, *domini servorum*, κυρίαρχοι τῶν δούλων!

4. Οἱ ἀσκούντες σήμερα τὴν ἐξουσία στὴ μετακομμουνιστικὴ Ρωσία ἔχουν παραδεχθεῖ ἐπίσημως, ὅτι τὰ θύματα τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστώτος ἀνέρχονται σὲ 50.000.000 ἀνθρώπινες υπάρξεις! Ἀλλὰ καὶ τὰ θύματα τῶν φασιστικῶν καθεστώτων τῆς Ἰταλίας, Γερμανίας καὶ Ἰαπωνίας ἦταν ἐπίσης ἄλλα 50.000.000!

Ο ΑΓΙΟΣ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΦΑΝΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ*

Του Θεοφ. Ἐπισκόπου Νεοχωρίου κ. ΠΑΥΛΟΥ

*«Τῶν ἀγράφων τὸν γόνον, Φαναρίου τὸν Πρόεδρον,
τῆς Μονῆς Κορώνας τὸ κλέος,
Σεραφεῖμ εὐφημήσωμεν'
ἀθλήσας γὰρ λαμπρῶς ὑπὲρ Χριστοῦ,
θαυμάτων ἐπομβρίζει δωρεάς,
καὶ λυτροῦται νοσημάτων φθοροποιῶν,
τοὺς πίσει ἀνακράζοντας'
δόξα τῷ δεδοκί σοι ἰσχύν,
δόξα τῷ σὲ θαυμασιώσαντι,
δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ πᾶσιν ἰάματα»*

(Ἀπολυτίσιον)

Μακαριώτατε, Πάτερ καὶ Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, Ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῆς Πολιτείας, Εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καὶ Ἱεροδιάκονοι, Εὐσεβεῖς Χριστιανοί,

Οὕτως ἡ ὑμνολογία τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀνοίγει τὴν ἐτησίαν μνήμην καὶ ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἐθνομάρτυρος Σεραφεῖμ, Ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Καρδίτσης.

Οἱ πάντες καλούμεθα σήμερον ν' ἀτενίσωμεν τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Μορφήν καὶ τὸ μαρτύριόν του, πὺρ προθύμως ἐδέχθη καὶ ἐθυσιάσθη ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος καὶ θάρρος νὰ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς πίστεώς του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τὸν ἀσίγαστον πόθον καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ σήμερον ἐορταζομένου ἁγίου Σεραφεῖμ, τοῦ Ἐθνομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ.

Εἶψαν δὲ οἱ λόγοι οὗτοι θυμίαμα εὖσομον καὶ λαμπάδα ἀνημμένη εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Ἐθνομάρτυρος Ἁγίου, ὅτι εὐχαῖς Του τὴν Ἐπισκοπικὴν ὀνομασίαν καὶ τὸν τίτλον τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰδίου Αὐτοῦ τιμίου αἵματος ἁγιασθείσης Ἐπισκοπῆς Νεοχωρίου Καρδίτσης ἐπεφύλαξεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ταπεινότητά μου, προκρίσει δὲ καὶ ψήφοις κανονικαῖς τοῦ Μακαριωτάτου ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

* Σελτὴ ἐντολῆ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, ὁ παρὼν λόγος ἐξεφωνήθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ἱ. Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῖς ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΟΙΣ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, τὴν 4.12.1995.

πρὸς οὓς καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ εὐχαριστία, θερμὴ τε καὶ ἀνυπόκριτος καὶ ἡ ἀφοσίωσίς μου διὰ βίου ὄλου.

Ὡς μᾶς πληροφοροῦν τὰ ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας κείμενα, ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ ἐγεννήθη εἰς τὸ χωριὸν Μπεζούλαν τῆς ἀνατολικῆς παρυφῆς τῶν Ἀγραφῶν, πλησίον τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κορώνας, ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς, τὸν Σωφρόνιον καὶ τὴν Μαρίαν, τὸ ἔτος 1560. Χρόνια δύσκολα διὰ τὸ εὐλογημένον ἡμῶν Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων, ὅτι «τὰ πάντα ἔσκιαζε ἡ φοβέρα καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά», κατὰ τὸν Ἐθνικὸν μας Ποιητὴν.

Ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ ἔμαθε τὰ πρῶτα του γράμματα εἰς τὸ κρυφὸ σχολεῖο, πὺρ διατηροῦσε ἐκεῖ διὰ τὰ χωριὰ τῆς περιοχῆς ἡ ἱστορικὴ Ἱ. Μονὴ τῆς Παναγίας, ἡ Κορώνα ἐπονομαζομένη, ἣτις στέφει μεγαλοπρεπῶς, ὡς θεῖα εὐλογία, τὴν δυτικὴν γῆν τῶν Θεσσαλῶν. Ἐκεῖ ἐκάθη δόκιμος καὶ εἰσήλθεν εἰς τὴν ἀδελφότητα, «ἀσκητικαῖς πόνοις ὠραιθεῖς, καὶ ἱερατικαῖς χρῖσθεις χρίσμασιν...».

Τότε ἐφάνη ἡ ἀγνή του ψυχῆ μὲ τὰ σπάνια χαρίσματα. Ἀπέβη διὰ τοῦτο λαμπρὸν πρότυπον εἰς ὅλην τὴν ἀδελφότητα. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα, πὺρ ἀτύχησεν καὶ ζοῦσε τὴν νύκταν τῆς πῶδ στυγνῆς δουλείας, οἱ διώξεις τότε καὶ τὰ μαρτύρια, σύνθητες φαινόμενον, κατέφλεγον τὰ στήθη του ἀπὸ ἱερὸν πόθον διὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐλευθερίαν. Σώζεται δὲ ἕνα σχετικὸν του συγκλονιστικὸν κείμενον, δι' οὗ προφητικῶς ἰκετεύει τὸν Θεόν, ἃς ἔχη ὁ ἴδιος δέκα μαρτύρια, ἀρκεῖ νὰ μὴ βραδύνη ἡ ἐλεύθερη ὥρα τοῦ Ἐθνους. Ἀνήλθεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Καθηγουμένου.

Τότε οἱ φτωχοί, οἱ πεινασμένοι, οἱ κατατρεγμένοι, τὰ ὄρφανὰ τῶν γύρω χωριῶν εὗρον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἁγίου τὸν στοργικὸν πατέρα καὶ προστάτην, πὺρ ἐχόρτανεν τὴν πείναν των καὶ ἐνίσχυνεν τὴν ψυχὴν των. Ἐκτοτε ἡ Ἱ. Μονὴ Κορώνα ἕως σήμερον συνεχίζει τὴν Ἀγιοσεραφεμικὴν παράδοσιν τῆς φιλανθρωπίας. Χιλιάδες εὗρον ἐκεῖ στέγην, τροφήν καὶ καταφύγιον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, τῆς κατοχῆς, ἀλλὰ καὶ μετέπειτα. Δι' αὐτὸ «ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγὴν ἤχθησαν» πολλὰς φορὰς οἱ ἄξιοι τῆς Κορώνας μοναχοὶ ὡς γνήσια τοῦ Ἁγίου τέκνα.

«Ὅθεν διὰ τὸν ἀξιέπαινον αὐτοῦ βίον, ψήφω

κανονική, τοὺς οἶακας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου ἐγχειρίζεται... καὶ καλῶς τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποιμνιον ἐπιμελούμενος, περιόπου σχεδὸν τῶν ἐννέα ἐτῶν, διδάσκων ἔργοις καὶ λόγοις, τὸν μαρτυρικὸν στέφανον ἐκομίσατο, τρόπῳ τοιῶδε», σημειώνει ὁ συναξαριστὴς τῆς ἡμέρας.

Τὸ 1601 ἀπέτυχεν τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Σκυλοσόφου, νὰ ἐλευθερώσῃ τὰ Γιάννενα καὶ τὴν Δ. Θεσσαλίαν, τοῦ ἐπισκόπου Λαρίσης καὶ Σταγῶν, σημερινὴ Καλαμπάκα, ἥτις γειτνιάζει μὲ τὴν Ἐπισκοπὴν τοῦ ἁγίου Σεραφεῖμ καὶ διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη καὶ ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ συνυπεύθυνος.

Συνελήφθη εἰς τὸ Φανάρι Καρδίτης, ἑμαστιγώθη, ἐβασανίσθη, ἀπεκόπη διὰ μαχαίρας ἢ μύτη του καὶ μὲ δεδεμένας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐσύρθη εἰς τὸ μπουντρούμι τῆς φυλακῆς ὡς πληγωμένος ἀετός, μὲ σπασμένες τὶς φτεροῦγες. Ἄλλ' ἢ σκέψις του πετοῦσε εἰς τὰ οὐράνια καὶ ἐδέετο εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, νὰ παρέλθῃ διὰ τὸ Ἔθνος ἢ νύκτα τῆς δουλείας καὶ ἄς μὴ βραδύνη τὸ ἰδικὸν του μαρτύριον.

Τὸ μαρτύριον ἤδη ἄρχισεν. Οἱ Ἄγγελοι ἐτοιμάζουν στεφάνους διὰ τὸν νέον μεγαλομάρτυρα, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνοίγει τὴν πύλην τῶν Οὐρανῶν διάπλατα, νὰ εἰσέλθῃ ἐν πομπῇ ὁ ἄξιος ἱεράρχης, τῆς Θεσσαλίας τὸ καύχημα, τῶν Ἀγράφων ὁ ἄξιος γόνος, τῆς Ἑλλάδος τὸ φλογερὸν καὶ ἄξιον τέκνον.

Ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ, πληγωμένος, ὀδηγεῖται καὶ πάλιν εἰς τὸν τύραννον δικαστῆν, ὅστις μὲ ἀπειλὲς καὶ φοβέρες, ἀλλὰ καὶ μὲ λόγους πονηρίας, πειρᾶται ν' ἀλλάξοπιστήσῃ ὁ ἅγιος καὶ θὰ ἔχη πλοῦσια ὀφέλη. Ἐκεῖνος πιστός, βράχος ἀκλόνητος καὶ εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὴν πατρίδα.

Τύπτεται ἐκ νέου, καὶ «λίθον βαρύτερον κατὰ τῆς γαστρὸς ἐπιδέχεται», καὶ ὕδωρ μὲ σκόνιν καὶ ὄξος «πιεῖν τοῦτο καταναγκάζεται» καὶ τέλος ἐσουφλίσθη δι' αἰχμηρᾶς ξυλίνης δοκοῦ. Καὶ τὸ Συναξάρι τῆς ἡμέρας καταλήγει:

«Καὶ νῦν οὐκ ἔτι εἰς τὸ κάτω θυσιαστήριον ἵσταται, ἀλλ' εἰς τὸ ἄνω,

εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἱεραρχῶν ὡς Ἱεράρχης,

εἰς τὸν χορὸν τῶν Μαρτύρων ὡς Μάρτυς,

εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ,

εἰς τὰ σκηνώματα τῶν Ἀγίων,

εἰς τὰ τοῦ Βασιλέως ἄφθαρτα ἀνακτόρια,

Παρεστῶς ἀμέσως τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι...».

Τὸ στόμα τοῦ ἁγίου ἐσίγησεν. Τὸ αἷμα ὁμως

τοῦ μαρτυρίου του κατέφλεγεν τὰ στήθη τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἐπότιζεν τὴν ἀποσταμένην ἐλπίδα ἀπὸ τὴν τόσον σκληρὴν δοκιμασίαν τῆς ἱστορίας.

Ἡ λαϊκὴ μουσα τραγοῦδησεν, ὅσον τίποτε ἄλλο εἰς τὴν Θεσσαλίαν, τὰ πάθη τοῦ Δεσπότη τῶν φτωχῶν, τὸ σιτάρι καὶ τὰ καλούδια ποῦ ἀπλόχερα μοίραζε, τὴν ἁγίαν καὶ ἠρωϊκὴν του μορφήν, ποῦ κράτησε ἄσβεστη ἐκεῖ τὴν ἀνάσασιν, ἕως τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους. Καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δέ, νέος μεγαλομάρτυς καὶ θαυματουργός, νέοι ὕμνοι καὶ ἐγκώμια διὰ «τὸν ἱερομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν τῶν ἀγράφων ἀπροσμάχητον βοηθόν, φύλακα καὶ ῥύστην τῶν ἐπικαλουμένων, τὸν Σεραφεῖμ τὸν θεῖον, ὕμνοις τιμήσωμεν».

Ἡ Τιμία δὲ Κάρα τοῦ ἁγίου, διασωθεῖσα θαυματουργικῶς, τεθησαύριστα εἰς τὴν ἱστορικὴν Ἱ. Μονὴν τῆς Κορώνας καὶ, «ὡσπερ ἀλάβαστρον πλήρες, ἢ τιμία κάρα προχέει ὡς μύρον πολύτιμον τὰ ἴαματα. Τοὺς πιστοὺς εὐωδιάζει θαυμασιῶς, καὶ τοὺς μετὰ πίστεως αὐτῇ προσιόντας —προσευχομένους— τῶν δεινῶν πάντων ῥύεται».

Ἄλλὰ γε, σήμερον ἄγει τὰ σεπτὰ Ὀνομαστήρια ὁ Μακαριώτατος ἡμῶν Ποιμενάρχης Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, τὸ ὄνομα τοῦ Ἐθνομάρτυρος τοῦ ὁποίου ἀξίως φέρει, καὶ ὅστις ἀνυστάκτως καὶ ἀσφαλῶς ὀδηγεῖ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας εἰς λιμένας σωτηρίους, ὡς ἔμπειρος τοῦ βίου κυβερνήτης, ὡς ἄξιος τοῦ Ἐθνομάρτυρος ἁγίου Σεραφεῖμ διάδοχος.

Σήμερον τῶν Θεσσαλῶν ὁ ὄμιλος καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἢ πλημμύρα ἐορτάζει καὶ ἰδιαιτέρως χαίρει τόσον διὰ τὸν Ἐθνομάρτυρα ἅγιον Σεραφεῖμ, Ἀρχιεπίσκοπον Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ὅσον καὶ διὰ τὸν Μακαριώτατον ἡμῶν Ποιμενάρχην, Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ. Δύο θεσσαλικὲς κορυφὲς μὲ κοινὴν καταγωγὴν καὶ ρίζαν, τὰ ἱερὰ τῆς Θεσσαλίας χώματα, μὲ κοινὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν, μὲ κοινὸν ἀγῶνα καὶ μαρτύρια ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, μὲ πανελλήνιον διάστασιν καὶ ἀναγνώρισιν.

Μακαριώτατε, εἰς συνεδρίαν τινὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὁ ἅγιος Κορίνθου κ. Παντελεήμων, ὁμιλῶν σχετικῶς, μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπεν, ἐνθυμηθεὶς τοὺς ἐθνικοὺς σας ἀγῶνας: «Καὶ σεῖς Μακαριώτατε, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκκλησιαστικὸς ἡγήτης, εἶσθε καὶ ἐθνικὸς ἀνήρ». Ὅντως, ὡς τὰ στήθη τοῦ Ἐθνομάρτυρος ἁγίου Σεραφεῖμ κατέφλεγεν ἱερὴ φλόγα ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, οὕτω καὶ τὴν ἰδικὴν σας καρδίαν Μακαριώτατε. Ἡ καταξιωμένη πλέον προσωπικότης Σας ἔχει ὅλα

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

535. Γιατί κατὰ τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως δὲν ψάλλονται τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια; (Ἐρώτηση π. Τ. Π.).

Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ προϋποθέτει τὴν γνώση τῆς σχέσεως εὐλογηταρίων καὶ ἀμώμου, γιὰ τὴν ὁποία καὶ ἄλλοτε κάναμε λόγο, καθὼς καὶ τῆς ἐξελιξέως τοῦ σημείου αὐτοῦ τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁρθρου τῶν Κυριακῶν, ποὺ εἶναι μακρὰ καὶ πολύπλοκη. Συνοψίζουμε τὰ στοιχεῖα αὐτά, ὑπενθυμίζοντας γνωστὰ ἴσως ἐν πολλοῖς πράγματα, ἀπαραίτητα ὅμως γιὰ τὴν ἀναζήτηση τῆς ὁρθῆς τοποθετήσεώς μας στὸ ἀνωτέρω ἐρώτημα.

1. Τὰ εὐλογητάρια, ἀναστάσιμα ἢ νεκρώσιμα, εἶναι στιχηρὰ τοῦ καθίσματος τοῦ ἀμώμου (ΙΖ' κάθισμα) στοὺς ὁρθρους τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν Σαββάτων κατὰ τὰ ὁποία ψάλλεται τὸ «Ἀλληλούϊα», ἀντιστοιχῶς. Ὡς γνωστὸν ἡ ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς ἔχει τρία καθίσματα στὸν ὁρθρο, τὸ Β', Γ' καὶ ΙΖ', δηλαδὴ τὸν ἄμωμο (Ψαλμὸς ρη'). Γενετικὰ δὲν νοεῖται ψαλμωδία εὐλογηταρίων, δηλαδὴ «στιχηρῶν τοῦ ἀμώμου» ἢ «τροπαρίων τοῦ ἀμώμου», ὅπως ὀνομάζονται στίς πηγές, ἀν δὲν στιχολογεῖται ὁ ἄμωμος. Τὸ ἀντίστροφο ὅμως δὲν ἰσχύει: Ὅσες φορὲς στιχολογεῖται ὁ ἄμωμος δὲν ψάλλονται κατ' ἀνάγ-

κην καὶ τὰ εὐλογητάρια. Στὰ Σάββατα ἐπὶ παραδείγματι ποὺ δὲν ψάλλεται τὸ «Ἀλληλούϊα», ἀλλὰ τὸ «Θεὸς Κύριος...», δὲν ψάλλονται μετὰ τὴν στιχολογία τοῦ ἀμώμου τὰ νεκρώσιμα εὐλογητάρια. Ὁμοίως κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ καθ' ἡμέραν μεσονυκτικοῦ καίτοι στιχολογεῖται ὁ ἄμωμος δὲν συνοδεύεται μὲ εὐλογητάρια, γιὰτὶ ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ κάθισμα. Στίς νεκρώσιμες καὶ ἐπιμνημόσυνες ἀκολουθίες (νεκρώσιμες παννυχίδες) στιχολογεῖται ὁ ἄμωμος καὶ ψάλλονται τὰ νεκρώσιμα εὐλογητάρια, γιὰτὶ πρόκειται γιὰ μίμηση ὁρθρου. Τὸ Τυπικὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τῶν Ἱεροσολύμων (κώδ. τ. Σταυροῦ 43, ἔτους 1122) προβλέπει τὸν ἄμωμο καὶ γιὰ τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων μὲ εἰδικὰ «τροπαρία τοῦ ἀμώμου τῆς ἑορτῆς ἀναστάσιμα» (τρία τῆς ἑορτῆς τῶν Βαΐων καὶ τρία ἀναστάσιμα καὶ τὰ συνήθη στὸ Δόξα καὶ νῦν). Ἡ σημασία τῆς διατάξεως αὐτῆς, ποὺ ἐκ πρώτης ὄψεως εἶναι ἄσχετη πρὸς τὸ θέμα μας, θὰ φανεῖ εὐθὺς ἀμέσως. Τέλος τὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάβα, στὸ ὁποῖο κατὰ βάση στηρίζεται τὸ ἐν χρήσει Τυπικὸ, γνωστὸ γιὰ τὴ συνοπτικότητά του, γιὰ τὴν ὁποία μιλήσαμε σὲ πρόσφατη ἀπάντηση, εἶναι σαφές ὅτι, ὅταν καθορίζει τὰ ἀφορώντα στὴ στιχολογία τοῦ ὁρθρου τῶν Κυριακῶν καὶ λέγει «ἐφεξῆς ἡ συνήθης στιχολογία» ἢ

τ' ἀληθῆ γνωρίσματα τοῦ ἀξίου θρησκευτικοῦ ἡγέτου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀγνῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Συχνὰ ἐν δακρύοις δέεσθε εἰς τὸν καλὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, παράδειγμα λαμπρὸν δι' ἡμᾶς, τὰ κύκλω τῆς τραπέζης σου ἐκγονά σου.

Ὅποιος διακονεῖ πλησίον Σας καὶ συνεργάζεται μεθ' ὑμῶν, ὄντως σαγηνεύεται ἀπὸ τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀγάπην, τὴν ἐπιείκειαν, ἀπὸ τὴν καλοσύνην, ἀπὸ τὴν Σεραφεϊμικὴν Σας Θεσσαλικὴν καρδίαν.

Εἶψαν δὲ τὰ ἔτη Ὑμῶν, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Θεαρέστω τε Ἀρχιεπισκοπεῖα, ὡς ὑγεινὰ καὶ εὐφρόσυνα κατ' ἄμφω καὶ ἐν πλήθει ὀλβίων ἐνιαυτῶν.

Ἡμεῖς δέ, ὦ φιλέορτοι, «φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας τέκνα»,

«Δεῦτε —ὡς— πιστοί, χορείαν συγκροτήσαντες,

ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἱερομάρτυρος,

ἄσμασιν καὶ ἐγκωμίοις αὐτὸ καταστέψωμεν'

Οὗτος γὰρ τῶν τυράννων τὸ θράσος κατέβαλε,

καὶ τὴν πλάνην τῶν ἀθῶων κατήσχυνε,

καὶ αἵμασι Μαρτυρικοῖς τὴν γῆν τῶν Θεσσαλῶν

—καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπότισεν καὶ— ἠγίασεν'

αὐτὸν οὖν καὶ ἡμεῖς, ὡς τῆς ἰδίας αὐτοῦ ποιμένης
θρέμματα,

μεσίτην πρὸς τὸν Δεσπότην προσάξωμεν,

καὶ πρέσβυν προβαλλόμεθα ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Ὅντως μεγάλα, καὶ υπερήφανα καὶ θαυμαστὰ τὰ πρότυπα τῶν Μαρτύρων καὶ τῶν Ἁγίων μας τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, πρὸς τὰ ὁποῖα τὴν ζωὴν ἡμῶν καὶ τὰ ἔργα, τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ἡμῶν συνείδησιν δέον νὰ κατευθύνωμεν, διὰ νὰ καταξιούνηται καὶ ἡ ἰδική μας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονία καὶ ἔχωμεν τὸν ἴδιον οὐράνιον κληρὸν μὲ τὸν Ἅγιον, Ἐθνομάρτυρα Σεραφεῖμ. Ἀμήν.

«ή στιχολογία» έννοεῖ τὰ τρία καθίσματα τῆς Κυριακῆς (Β', Γ' καὶ ΙΖ') μαζί με τὰ εὐλογητάρια. Ἡ αὐτονόητη γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη διάταξη, ὅταν ἔπαιψε νὰ εἶναι «αὐτονόητη» ἔγινε αἰτία διαφόρων παρεξηγήσεων καὶ παρερμηγιῶν.

2. Ἡ στιχολογία τοῦ ἀμώμου μαζί με τὰ εὐλογητάρια, ποὺ ὅπως φαίνεται ἐψάλλοντο σὲ χρόνο ἀργό, ὅπως σήμερα κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἐπιταφίου, διαρκοῦσε πάρα πολὺ χρόνο. Αὐτὸ ὀφειλόταν καὶ στὸ ἀσύνηθες μῆκος τοῦ Ψαλμοῦ (στίχοι 176) καὶ στὸν τρόπο τῆς στιχολογίας του. Ὁ Ψαλμὸς ἐψάλλετο κατὰ στίχον ἀντιφωνικῶς, ὅπως περίπου σήμερα ψάλλεται ὁ ν' Ψαλμὸς κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου τῶν Κυριακῶν, με ἐφύμνιο κατὰ στίχον τὸ «Ἄλληλουῖα» καὶ σὲ ἦχο πλ. α', στὸν ἦχο δηλαδὴ τῶν εὐλογηταρίων. Ἀπλούστερος τρόπος ψαλμωδίας του ἀπὸ ἓνα χορὸ ἢ ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀδελφοὺς μαζί θὰ ἔμοιαζε με τὴν ἐμμελῆ ἀπαγγελία τῶν δύο βασιλικῶν ψαλμῶν (ιθ' καὶ κ') κατὰ τὶς ἀκολουθίες τῶν ὄρθρων τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ὅπως περίπου γίνεται σήμερα στοὺς ἐνοριακοὺς μας ναοὺς. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ ψαλμωδία ἀμώμου καὶ εὐλογηταρίων διαρκοῦσε πάρα πολὺ χρόνο. Ἰδίως ὅταν ἐψάλλοντο κατὰ τὸν πρῶτο τρόπο εἶναι ζήτημα ἂν ἐπαρκοῦσε μιὰ ὥρα καὶ πλέον. Κατὰ τὶς Κυριακὲς στὰ μοναστήρια γινόταν ἀγρυπνία. Αὐτὸ συνάγεται ἀπὸ τὶς μαρτυρίες τῶν Τυπικῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν ἐν χρῆσει Παρακλητικῆ, ὅπου γιὰ κάθε Σάββατο ἐσπέρας προβλέπεται μικρὸς καὶ μέγας ἐσπερινός, στοιχεῖα δηλαδὴ ἀγρυπνίας. Ἐπομένως ὑπῆρχε ἄνεση χρόνου γιὰ τὴν ψαλμωδία ὄλων τῶν συστατικῶν τῆς μακρᾶς ἀκολουθίας ἐπὶ μέρους στοιχείων, τοῦ μεγάλου δηλαδὴ ἐσπερινοῦ, τῶν καθισμάτων, τῆς στιχολογίας τῶν ὠδῶν καὶ τῶν κανόνων, τῶν ἀναγνώσεων καὶ αὐτῆς τῆς στιχολογίας τοῦ ἀμώμου κατὰ τὸν ἀνωτέρω τύπο. Ἡ θεία λειτουργία ἐτελεῖτο, μετὰ ἀπὸ διακοπὴ, τὸ πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς μεταξὺ τρίτης καὶ ἕκτης ὥρας (9ης π.μ. μέχρι 12ης μεσημβρινῆς με τὸ νεώτερο ὠρολόγιο).

Κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ διεξήγετο στὰ μοναστήρια ἢ ἀκολουθία τῶν συνήθων Κυριακῶν τοῦ ἔτους. Δυσκολία ὅμως παρουσίαζαν δύο περιπτώσεις. Πρῶτον, ὅταν συνέπιπτε θεομητορικὴ ἑορτὴ ἢ μνήμη μεγάλου ἑορταζομένου ἁγίου σὲ Κυριακῆ, ὁπότε παρενεβάλλετο κατὰ τὴν τάξη ὁ πολυέλεος καὶ ἡ ἐκλογή τῆς ἑορτῆς, καὶ δεῦτερο

κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες «διὰ τὸ βραχὺ τῆς νυκτός». Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις τὸ μῆκος τῆς ἀκολουθίας ὑπερέβαινε τὰ συνήθη ὄρια, τὴν φυσικὴ δηλαδὴ ἀρχὴ τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ λήξει ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας.

Τὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς τῆς Εὐεργέτιδος στὴν δευτέρα περίπτωσι παρουσιάζεται εὐέλκτικο καὶ ριζοσπαστικόν. Ἀπὸ τὴν Β' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν ἀρχίζει ἡ παράλειψη τοῦ ἀμώμου («τὸν δὲ ἄμμον ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ ψάλλομεν διὰ τὸ τὰς νύκτας ἐλαττωθῆναι»), ποὺ διαρκεῖ μέχρι τῆς μνήμης τῆς ἀποτομῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου ἂν συμπίπτει με Κυριακῆ. Κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅπως καὶ κατὰ τὶς πρῶτες Κυριακὲς τοῦ Τριωδίου, γιὰ τὸν ἴδιο καὶ πάλι λόγο, προσφέρει μιὰ ἐναλλακτικὴ λύσι: νὰ ψαλεῖ κατ' ἐλευθέρᾳ ἐπιλογὴ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο, ἢ ὁ ἄμμος ἢ ὁ πολυέλεος, ἢ νὰ ψαλοῦν καὶ τὰ δύο.

(Συνεχίζεται)

BIBLIA ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ**
(ἐγκόλπιο, σὲ ἔκδοσι πολυτελή).
- * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ** με μετάφραση (ἐγκόλπιο, σὲ ἔκδοσι πολυτελή).
- * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**
(ἐγκόλπιο, σὲ ἔκδοσι πολυτελή).
- * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ**
- * **ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ**, ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων (Κατήχησις Μυσταγωγικῆ Ε').
- * **ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ**, ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
- * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ** (Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου), 52 ὁμιλίαι γιὰ τὴ βαθύτερη κατανόησή της.
- * **ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ** (π. Χαράλαμπος Χατζοπούλου).
- * **Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ** (Π. Εὐδοκίμωφ), Ἑρμηνεία καὶ ἀνάλυσι τῆς Λειτουργίας τοῦ Ἰω. Χρυσοστόμου.

Ἀπὸ τὶς Ἐκδόσεις
τῆς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ο Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΧΡΥΣ. Π. ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ, Ἱεροκήρυκος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

1. Μυστήριο...

Πολλά περὶ γάμου ἐδίδαξε ὁ ἱ. Πατὴρ καὶ σὲ εἰδικές του πραγματείες καὶ κατὰ τὴν ἐρμηνεῖα σχετικῶν περικλοπῶν τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἐχοντας μεγάλο καὶ ἄσβεστο πόθο νὰ διαπλάσει μία πραγματικὰ χριστιανικὴ κοινωνία, ἐνδιαφέρθηκε ὡς κήρυκας τῆς ἀληθείας καὶ καλὸς ποιμένας γιὰ τὸ θεσμὸ τοῦ γάμου καὶ τὴν οἰκογένεια. Μολονότι ἀσκητὴς ἄριστος, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος τοῦ πολυτάραχου βίου του, καὶ ὑπέρμαχος τοῦ παρθενικοῦ καὶ ἀσκητικοῦ τρόπου ζωῆς, «ὑποστηρίζει τὴν νομιμότητα αὐτοῦ, καταπολεμῶν τὴν γνωστικὴν διδασκαλίαν, τῆς ὁποίας οἱ ὀπαδοὶ ἐκήρυττον ἀποχὴν ἀπ' αὐτοῦ, βλέποντες εἰς τὸν γάμον καὶ ἰδίως εἰς τὴν γέννησιν τέκνων μέσον διαιωνίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ κακοῦ δημιουργοῦ πλασθέντος κόσμου, καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν δυστυχῶν ἀνθρωπίνων υπάρξεων καὶ τοῦ θανάτου»¹².

Κατ' ἀρχὰς ἐρμηνεύοντας ὁ ἱ. Χρυσόστομος τὴ λέξη «μυστήριον» στὴν πασίγνωστη ρήση τοῦ Ἀπ. Παύλου γιὰ τὸ γάμο «τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ...» μᾶς λέγει, ὅτι ἐδῶ σημαίνεται καὶ τὸ ἀνεξήγητο, τὸ ἀκατάληπτο, τὸ μυστηριώδες γενικὰ στὴν ἔλξη αὐτῆ καὶ ἔνωση ἀνδρα καὶ γυναίκας μέσα στὸ γάμο. Πῶς δηλαδή ἡ εὐαίσθητη κόρη, ποὺ ἀνατράφηκε μὲ τόση φροντίδα καὶ ἀγάπη, μέσα σὲ λίγο χρόνο ξεχνᾷ τὰ πάντα καὶ παραδίνεται ψυχῇ καὶ σώματι σ' ἓνα μέχρι χθὲς ἄγνωστό της ἀνθρώπο; Πῶς γίνεται αὐτὴ ἡ ἀθρόα μεταβολὴ τῶν αἰσθημάτων καὶ τὸ ἐρωτικὸ αἶσθημα ἀποδεικνύεται πιδ ἰσχυρὸ ἀπ' ὅλα τὰ αἰσθήματα; (πρὸς τὸν πατέρα, τὴ μητέρα κ.λπ.).

«Καὶ γὰρ ἐστὶ μέγα ὡς ἀληθῶς (μυστήριον)· ποῖος γὰρ λογισμὸς ἀνθρώπινος καταλαβεῖν δυνήσεται τοῦ γινομένου τὴν φύσιν; ὅταν γὰρ τις ἐννοήσῃ ὅτι ἡ γαλακτοτροφηθεῖσα καὶ θαλαμειομένη κόρη καὶ τοσαύτης παρὰ τῶν τεκόντων ἐπιμελείας καὶ ἀνατροφῆς ἀξιοθεῖσα, ἐπειδὴν εἰς ὥραν ἔλθῃ γάμου, ἀθρόον ἐν μιᾷ καιροῦ ὀρηθῆ καὶ τῶν ὠδίνων ἐπιλανθάνεται τῶν μητρικῶν καὶ τῆς ἄλλης ἀπάσης θεραπείας καὶ συνηθείας καὶ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀγάπης καὶ πάντων ἀπαξιαπλῶς καὶ πᾶσαν αὐτῆς τὴν γνώμην μεθίστησι πρὸς ἐκεῖνον ὃν οὐδέποτε ἐθεάσατο πλὴν ἐκεῖνης τῆς ἐ-

σπέρας καὶ τοσαύτῃ λοιπὸν γίνεται τῶν πραγμάτων ἡ μεταβολὴ ὡς ἐκεῖνον αὐτὴ πάντα εἶναι νομίζειν καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ νυμφίον καὶ ὅσα ἂν εἴπῃ τις· καὶ οὐδὲ μνήμη τις γίνεται τῶν ἐν τοσοῦτοις ἔτεσιν ἀναθροφασμένων, τοσαύτην δὲ αὐτῶν γίνεται ἡ συνάφεια ὡς μηδὲ δύο εἶναι λοιπὸν ἀλλὰ ἓν...»¹³.

Μυστήριο, λοιπὸν, ὁ γάμος, κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομο, καὶ γιὰ τὴ μυστηριώδη καὶ ἀνεξήγητη μὲ τὴ λογικὴ στενωτάτη σχέση καὶ ἀλληλοπεριχώρηση ἀνδρα καὶ γυναίκας γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κυττάρου τῆς οἰκογένειας. «Ἀνθρώπινος λογισμὸς», σκέψη ἀνθρώπου, εἶναι ἀδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν ἀνθρώπινη αὐτὴ συναισθηματικὴ καὶ ψυχικὴ αἰφνίδια ταύτιση.

2. Τίμιος ὁ γάμος

Ὁ γάμος κατὰ τὸν ἱ. Πατέρα, ὅπως σημειώθηκε προηγουμένως, δὲν εἶναι κάτι τὸ πονηρὸ, καθὼς τὸν ἐξέλαβαν μερικοὶ αἰρετικοὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμη τοῦ Ἀπ. Παύλου (Α' Τιμ. 4, 3). Πονηρὰ καὶ ἐπίμεμπτα εἶναι ἡ πορνεία καὶ ἡ μοιχεία. «Οὐ γὰρ πονηρὸν ὁ γάμος πρᾶγμα, ἀλλὰ πονηρὸν ἡ μοιχεία, πονηρὸν ἡ πορνεία»¹⁴.

«Τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος» ἐπαναλαμβάνει ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἐλέγχοντας μερικοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, ποὺ δὲν ἐνωθῆσαν τόσο καλά, ἀλλὰ μᾶλλον ντρέπονταν, ὅταν τοὺς μιλοῦσε κάπως διεξοδικὰ καὶ ἀνοιχτὰ γιὰ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Γιατί νιώθεις ντροπὴ, γιατί κοκκινίζεις, τοὺς ἔλεγε. Γιὰ τὸν τίμιον γάμο; Γιὰ τὴν ἀμίαντη κοίτη; Αὐτὰ εἶναι τῶν αἰρετικῶν, ὄχι τῶν χριστιανῶν. «Τί αἰσχύνῃ τῷ τιμίῳ; τί ἐρυθριάς ἐπὶ τῷ ἀμίαντῳ; Ταῦτα αἰρετικῶν ἐστὶ, ταῦτα τῶν τὰς πόρνas ἐπεισαγόντων»¹⁵.

Ἀκόμη «ἐμφανὲς διὰ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον ἐξετίμησεν ὁ ἱερός Χρυσόστομος τὸν γάμον καὶ τὰς ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς ἀπολαύσεις εἶναι οἱ λόγοι ἐκ τοῦ σχολίου αὐτοῦ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον: “Ἐχεις γυναῖκα, λέγει, ἔχεις παιδιά· τί ταύτης τῆς ἡδονῆς ἴσον;... Τί γὰρ παιδίων γλυκύτερον, εἰπέ μοι; τί δὲ γυναικός, τῷ σωφρονεῖν βουλομένη;... οὐδὲν παιδίων γλυκύτερον καὶ γυναικός, ἐὰν σεμνῶς ἐθέλῃς βιοῦν”»¹⁶.

(Συνεχίζεται)

12. Κ. Κορνιτσέσκου, μνημ. ἔργ. σ. 74.

13. Ἱ. Χρυσ., Κατήχησις Α', 7, ΑΑΠ 12.

14. Ἱ. Χρυσ., Εἰς τὸν ἱ. θεσμὸν τοῦ γάμου Γ', 217Α-Β, ΑΑΠ 35.

15. Ἱ. Χρυσ., Ὁμιλ. ΙΒ' εἰς τὴν πρὸς Κολοσ., ΕΠΕ 22, 346.

16. Κ. Κορνιτσέσκου, μνημ. ἔργ. σ. 75.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 394 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1995 τεύχους.

Ο ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ «ΚΑΡΠΟΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ»*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Θ. ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ χαρὰ ὅπωςδήποτε εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν εἰρήνην, τὴν «φίλην, τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα...»¹⁹ ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν ἔσω κόσμον καὶ ἀφήνει πίσω τῆς σὰ αὖρα κάθε μορφῆ προσφορᾶς καὶ ἀρμονικῆς συμβίωσης, μακριὰ ἀπὸ μικροπρέπειες καὶ ἀντιδικίες. Ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα πνίγεται ἀπὸ ἀπαισιόδοξα μηνύματα γιὰ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου, πρέπει νὰ γίνεται μέλημά μας ἡ οἰκογενειακὴ εἰρήνη, γιατί ἔτσι θὰ γεννηθοῦν οἱ φιλειρηνικοὶ ἄρχοντες, θὰ ὑπάρξουν εἰρηνικὲς κοινωνίες. Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ (ἰδιαίτερα στὶς ἡμέρες μας) φαίνονται ὄνειρα μακρινά.

Δὲν κυνηγᾶμε ὅπως πρέπει τὴν εἰρήνην, γιατί ξεχάσαμε ὅτι «εἶμαστε κεκλημένοι, ὡς παιδιὰ τοῦ Θεοῦ νὰ διακηρύττουμε τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναζητᾶμε ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ποὺ σοβαρὰ καὶ ἔντιμα τὸ θέλουν, τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου»²⁰. Οἱ σκέψεις αὐτὲς σύγχρονου μας ἱεροκήρυκα γιὰ τὸ θέμα τῆς γενικώτερης εἰρήνης, βρίσκουν καὶ τὴν ἀξία τους καὶ στὴν παρούσα στιγμή τῆς συζήτησής μας. Ἡ ἐσωτερικὴ τῆς οἰκογένειας εἰρήνην γίνεται ἐξωτερικὸ γνῶρισμα τῶν μελῶν τῆς μὲ φανερὰ τὰ ἀποτελέσματα, σὲ μιὰ ἀνθρωπότητα τέλεια πλασμένη. Ἡ εἰρήνη μέσα στὴν οἰκογένεια φωτίζεται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιείκειας, τῆς ἀγάπης, τῆς ἀνεξικακίας καὶ κατοχυρώνεται μὲ τὴν πίστη στὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία Του, τὸν μόνον Ὄργανισμό ποὺ ἀληθινὰ τὴν κομίζει καὶ «ὁ ζητῶν εἰρήνην, Χριστὸν ζητεῖ»²¹. Γιὰ τὸν λόγο τοῦτο κάθε εἰρηνιστικὸ κίνημα ἢ προσπάθεια διδασκαλίας τῆς μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία εἶναι μάταιη καὶ ἀνεδαφικὴ. Σωστὴ εἶναι ἡ εἰρήνην στὴν οἰκογένεια ὅταν ὑπερβαίνει κάθε μέλος τῆς τὰ προβλήματα καὶ πλάθει μὲ ἐλπίδα τὸ αὖριο. Αὐτὴ τὴν ἐλπίδα ἔδωσε ὁ Κύριος λίγες στιγμὲς πρὶν τὸ ἐκούσιο Πάθος Του²², τὴν διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ὑπόσχεται ὁ κόσμος. Εἶναι ἡ εἰρήνην ποὺ κατέθεσε ὁ Θεάνθρωπος στὴν αἰωνιότητα, ποὺ τὴν δανείζεται ἡ οἰκογένεια ἀπὸ τὸ «Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ»²³ καὶ ποὺ κάθε μέλος τῆς τῆς δίνει ζωντανία στὸ σχολεῖο, στὴν ἐργασία, στὸ σπιτί, στὶς σχέσεις του μὲ τὸν συνάνθρωπο, ὅσο προβληματικὸς κι ἂν εἶναι ἐκεῖνος. Οἱ ιδέες αὐτὲς βέβαια ἀπέχουν ἀπὸ κά-

θε μορφῆ ἀνθρώπινου ἐξευτελισμοῦ γιὰ χάριν τῆς εἰρήνης. Ἄν καταλάβουμε ὅτι ἡ ψυχικὴ μας ἰσορροπία ἐξαρτᾶται σημαντικὰ καὶ ἀπὸ τὴν εἰρηνικὴν μας διάθεση, τότε καὶ θὰ συντηρήσουμε καὶ τὴν προσωπικότητά μας καὶ τὴν ἴδια τὴν οἰκογένεια ποὺ εἶμαστε μέλη.

Τὴν ἀνοχὴ καὶ τὴν πλατιὰ καρδιὰ στὶς ἀδικίες ποὺ μᾶς κάνουν οἱ ἄλλοι, τὴν ὀνομάσαμε μακροθυμία, δηλαδή «τὴν κατάστασιν ἐκείνην τῆς ψυχῆς ποὺ ἀνέχεται τὸ κακὸ ποὺ τῆς κάνουν, τὴν ἀδικία, τὴν ὕβρη, τὴν ἐνόχλησιν καὶ τὰ ἀντιμετωπίζει ὅλα μὲ ἐπιείκεια, μὲ πραότητα, μὲ ἀνεξικακία. Ἐλεύθερη ἡ ψυχὴ ἀπὸ κάθε ἴχνος θυμοῦ καὶ ἐκδικητικότητος δὲν σπεύδει νὰ ἀνταποδώσει τὰ ἴσα καὶ περιμένει τὴν ἀλλαγὴν καὶ τὴν διόρθωσιν ἐκείνου ποὺ τῆς ἔφταιξε»²⁴. Βλέπουμε ὅτι μία-μία ἀρετὴ εἶναι ἄρρηκτα καὶ ἄριστα ἐνωμέναι μεταξὺ τους καὶ κάνει ἢ μία προϋπόθεσιν τὴν ἄλλη γιὰ νὰ ὑπάρξουν. Μία οἰκογένεια βαδίζει σίγουρα στὸ κενὸ ὅταν οἱ ὑποχρεώσεις εἶναι ξέναι πρὸς τὶς συνήθειές τῆς. Καθὼς προσπαθεῖ ὁ καθένας νὰ διεκδικεῖ τὸ ὀποιοδήποτε δικαίον του μὲ ἀντιδικίες μὲ τὰ πρόσωπα ποὺ τὰ ἐνώνουν δεσμὸς αἵματος, τότε καὶ οἱ συνέπειαι εἶναι πολὺ πιὸ σοβαρές, ἀφοῦ βαρύνουν τὸν ἴδιον τὸ σκοπὸ τῆς συστάσεως τῆς οἰκογένειας καὶ τὸν ἀχρηστεύουν. Καὶ πλανᾶται τὸ ἐρώτημα: «γιατί ἐνώθησαν δύο πρόσωπα, ὅταν αὐτὰ δὲν ἔχουν τὴν διάθεσιν γιὰ ἀλληλοκατανόησιν, ὅταν ὁ ὅρος ὑποχώρησιν εἶναι ξένο καὶ παράδοξον φαινόμενον»; Σίγουρα εἶναι θλιβερὲς οἱ καταστάσεις, μὲ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Νὰ γίνονται ἐχθροὶ ἄτομα μὲ τοὺς αὐτοὺς γεννητορὲς ἢ πρόσωπα ποὺ ἐνώθησαν διὰ τῆς νόμιμης καὶ κανονικῆς συζυγίας, μὲ τὸ μυστήριον τοῦ Γάμου. Ἡ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ²⁵ γιὰ ὅλους μας, γιὰ τὶς ἁμαρτίαι μας, μέχρι βλασφημίας τοῦ ὀνόματος Του, ἄς γίνῃ μάθημα πολῦτιμον.

(Συνεχίζεται)

19. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ΕΠΕ 1,328.

20. Ἀρχιμ. Παντελεήμων Καθρεπίδης, «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» τ. 14/1-15.8.86.

21. Μέγας Βασίλειος, ΕΠΕ 5,238.

22. Ἰωάν. ιδ' 27.

23. Γαλ. α' 7.

24. «Καρπὸς τοῦ Πνεύματος», ἔκδοσιν Ἰ. Μητρο. Δράμας, σελ. 87, Δράμα 1990.

25. Ψ. 50,3 καὶ 102,8.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 396 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1995 τεύχους.

Κ. ΠΑΡΘΕΝΗΣ· ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΒΙΕΝΝΗ

(Τὰ θρησκευτικὰ καὶ κοσμικὰ ἔργα τοῦ Κ. Παρθένη στὴ Βιέννη)

Τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. Δρ. Χερουβεῖμ Μαλισιάνου

Μὲ ιδιαίτερη συγκίνηση παρηκολούθησα ἀπὸ τηλεοράσεως καὶ ἐντύπων τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἰδρύματος Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ «Βιέννη· τὸ ἐργαστήριον τῆς νέας τῶν Γραικῶν φιλολογίας», ἀφιερωμένο εἰς τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Βιέννης, πόλη εἰς τὴν ὁποία ἔζησα καὶ διηκόνησα ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αὐστρίας καὶ ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὴν περίοδον 1974-1979, καὶ σπεύδω νὰ συγχαρῶ ὅσους συνετέλεσαν διὰ τὴν παρουσίαν τῆς σημαντικῆς προφορᾶς τῆς Ἑλληνορθοδόξου αὐτῆς Κοινότητος πρὸς τὸν ἐν γένει Ἑλληνισμόν.

Μετὰ λύπης, ὁμως, διεπίστωσα μία σοβαρὰ ἔλλειψη εἰς τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Χ. Χρήστου, **Ὁ Παρθένης στὴ Βιέννη** (εἰς τὸ ἔνθετο τῆς ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ 14.5.1995), καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν **Κ. Παρθένης, Βιέννη - Παρίσι - Ἀθήνα**, ὅπου δὲν γίνεται καμμία ἀπολύτως ἀναφορὰ εἰς τὰ ἔργα ποὺ ζωγράφησε ὁ μέγας αὐτὸς μαῖστωρ τοῦ χρωστήρα κατὰ τὴν ἐκεῖ παραμονή του, καὶ εὐρίσκονται τὰ μὲν θρησκευτικὰ ἀνηρημένα εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, οἱ δὲ προσωπογραφίες στὸ Δημαρχεῖο τῆς Βιέννης καὶ στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς **Ἐκκλησίας**, ὅπως ἀποκαλεῖται τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος τῆς Αὐστριακῆς πρωτεύουσας¹.

Ἐπιτρέψατέ μου, λοιπόν, νὰ σημειώσω τὰ παρακάτω, ἔτσι ὥστε νὰ συμπληρωθῇ ἢ κατὰ τὰ ἄλλα ἄρθρα παρουσίαση τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου αὐτοῦ καλλιτέχνη καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ νὰ ἀναφερθῶ εἰς τὰ ἔργα αὐτά.

Ὁ Κώστας Παρθένης γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 1879. Ἐσπούδασε τὶς Καλὰς Τέχνας στὴν γενέτειρά του καὶ ἀκολούθως στὴν Ἀθήνα. Στὴν συνέχεια μετέβη στὴν Βιέννη γιὰ ἐλεύθερες σπουδὰς κοντὰ στὸν γνωστὸ δάσκαλο Κ. W. Diefenbach, καὶ κατόπιν εἰς τὸ Παρίσι.

Ὁ κ. Χρήστου ἀναφερόμενος στὰ περὶ σπουδῶν τοῦ Παρθένη εἰς τὴν Ἀκαδημία Καλῶν Τε-

χνῶν τῆς Βιέννης ὀρθῶς ἀναφέρει ὅτι, «*Τίποτε δὲν εἶναι βέβαιο γιὰ τὴν κανονικὴ μαθητεία του στὴν Α.Κ.Τ. Βιέννης, ἀλλὰ ἴσως παρακολούθησε μαθήματα ὡς ἀκροατῆς. Ἴσως μιὰ μελέτη στὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας θὰ ἔλυνε τὸ πρόβλημα*»².

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ καταθέτω ὅτι κατόπιν προσωπικῆς μου ἐρεῦνης τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντίνου Παρθένη δὲν εὐρέθη εἰς τοὺς καταλόγους τῶν φοιτητῶν τῆς Ἀκαδημίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου τεκμηριώνεται ὀριστικὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Παρθένης οὐδέποτε ἐνεγράφη ὡς τακτικὸς μαθητῆς εἰς αὐτὴν τὴν Σχολήν.

Ἡ διαμονὴ του στὴν Βιέννη διήρκεσε ἀπὸ τὸ 1897 ἕως τὸ 1903. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴ ὁ φιλότεχνος καὶ συλλέκτης εὐπατριδῆς Κωνσταντίνος Τυφόξυλος³ τοῦ ἀναθέτει κατ' ἐντολήν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλληνορθοδόξου Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὴν ἐκτέλεσιν πέντε πινάκων μὲ θρησκευτικὰ θέματα γιὰ τὴν διακόσμηση τοῦ ὁμωνύμου Ἱεροῦ Ναοῦ. Τὰ ἔργα αὐτά εἶναι ἐνυπόγραφα, τὰ ἐξωγράφησε ὁ Παρθένης στὴν Βιέννη τὸ 1901-1902 καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς:

α. Ἡ Προσκύνησις τῶν Ποιμένων (1,44Χ2,45)

Στὸν πίνακα αὐτὸν ἐκφράζεται κατὰ τὸν πλέον εἰκονογραφικὸν τρόπο ἡ Θεοτόκος ὡς **Χώρα τοῦ Ἀχωρήτου**. Ἡ προσωνομία αὐτῆ ποὺ εἶναι δοσμένη σὲ μιὰ βρεφοκρατοῦσα Παναγία σὲ ψηφιδωτῶ τῆς μονῆς τῆς Χώρας στὴν Κωνσταντινούπολι, ὀρθοστάδην προβάλλουσα τὸν Υἱὸν Τῆς, εἶναι ἀπολύτως θεολογική. Ὁ Παρθένης, θρησκευόμενον πρόσωπο ὡς φαίνεται ἀπὸ πολλὰς ἐνδείξεις, ἐγνώριζε τὴν λεπτομέρεια αὐτὴ καὶ ἱστορεῖ τὴν Θεοτόκο κατὰ τὴν Γέννηση, γενομένη ὄντως «Χώρα τοῦ Ἀχωρήτου», ἀφοῦ δὲν χρησιμοποιεῖ λίκνο ἢ φάτνη ὅπως συνηθίζεται — «Εἰκόνισον βουνὸν βραχῶδες, ἀλλ' εὐχαρὶ καὶ φωτεινόχρωμον, καὶ εἰς τὴν μέσην σπήλαιον, καὶ μέσα εἰς αὐτὸ τὴν φάτνην μὲ τὸν Χριστὸν ἐσπαργανωμένον, καὶ ἐπάνωθεν Του ἐν βόδι καὶ ἐν ἄλογον ἢ ὄναριον, ὅπου ζεσταίνουσι μὲ

Ἡ Προσκύνησις τῶν Ποιμένων.

τὴν ἀναπνοὴν τῶν» ἐπιμένει ὁ φανατικὸς στὰ παραδοσιακὰ Φ. Κόντογλου — ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ ἀγκάλη τῆς Θεοτόκου γίνεται λίκνον γιὰ τὸν Ἀχώρητον Υἱὸν Της.

β. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κηρύττων στὴν Ἀθήνα (1,60X2,80)

Εἶναι ἀντίγραφο τῆς παραστάσεως ἀπὸ τὴν ζωφόρο τῶν Προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (ὑπεράνω τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Σπουδαστηρίου) ἔργο τοῦ F. Thiersch μετὰ τὴν διαφορά τῆς προσθήκης ἑνὸς ἀκόμη προσώπου. Τὸ ἀντίγραφο τοῦ Παρθένου κατὰ τὰ ἄλλα δὲν εἶναι μόνο δάνειο σὰν σκέψη καὶ παράσταση ἀλλὰ θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι εἶναι μιὰ αὐθεντικὴ κόπια.

γ. Ὁ Ἅγιος Στέργιος (1,45X2,45)

Πρόκειται γιὰ τὸν Ἅγιο Σέργιο τὸν μάρτυρα καὶ εἶναι ἱστορημένος πρὸς τιμὴν τοῦ Σεργίου

Δούμπα, μεγάλου εὐεργέτου τῆς Κοινότητος, ὁ ὁποῖος ὡς φαίνεται ἐξώφλησε τὴν δαπάνη τοῦ ἔργου. Πρὸς τοῦτο ὁ Παρθένος ἐπιγράφει τὸν Ἅγιο ὡς Στέργιο, ὅπου συνήθιζαν νὰ προσφωνοῦν οἱ Βιεννέζοι τὸν Δούμπα.

δ. Ὁ Ἅγιος Νικόλαος (1,42X2,45)

Εἰκονίζεται σὲ μεγαλόπρεπη στάση, εὐλογῶν καὶ αὐστηρὸς σὰν Ρώσσοις Ἐπίσκοπος. Τὸν Ἅγιο Νικόλαο θὰ συναντήσωμε σὲ ὅλα τὰ ἐμπορικὰ κέντρα τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων. Στὸν πίνακα αὐτὸν γίνεται ἔντονα ἐμφανὴς ἡ χρῆσις τῆς τεχνικῆς

Ὁ Ἅγιος Νικόλαος.

του μετὰ τὶς πολλαπλῆς προοπτικῆς μετὰ ἐκπληκτικὸν ἀποτέλεσμα νὰ ἐμφανίζεται ὁ Ἅγιος σὰν νὰ ἔχη μόλις ἀνέβῃ ἀπ' τὴν θάλασσα μέσω μιᾶς μαρμαρίνης κλίμακος καὶ ἔχει σιγοσταθεῖ στὸ πλατύσκαλο κατευθυνόμενος πρὸς ἐμᾶς.

ε. Οί Ἅγιοι Κωνσταντίνος καὶ Ἑλένη (1,63Χ2,80)

Οἱ Ἅγιοι ἀπεικονίζονται κατὰ τὴν συνηθισμένη παράσταση μὲ ἔντονη τὴν δυτικὴ φαντασία, καλοδουλεμένοι ἀπὸ πλευρᾶς ἐνδυμάτων. Τὸ ἔργο ἱστορήθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ Κωνσταντίνου Τυφόξυλου, ἐπιφανοῦς μέλους τῆς Κοινότητος. Ὁ Κ. Τυφόξυλος γεννήθηκε στὴν Κοζάνη τὸ πρῶτο ἡμῶν τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ μαζί μὲ τὸν ἀδελφό του Ἐμμανουήλ, ἐπέδωσαν σὲ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεις

Οἱ Ἅγιοι Κωνσταντίνος καὶ Ἑλένη.

στὴν Βιέννη. Εἶχε ἰδιαίτερη κλίση στὰ καλλιτεχνικὰ θέματα καὶ διατηροῦσε ἀξιόλογη ἰδιωτικὴ συλλογὴ μὲ ζωγραφικὰ ἔργα. Ὁ Κ. Τυφόξυλος φαίνεται, ὅτι ἀφοῦ ἔμαθε τὴν ἀφιξὴ τοῦ νέου καὶ ταλαντούχου Κ. Παρθένου στὴν Βιέννη, τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἐκτέλεση τῶν πέντε παραπάνω ἔργων. Χαρακτηριστικὰ σημειώνουμε ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἐκκλησίας:

«Ὁ κ. Στ. Σαουνάτσος ἀνακοινεῖ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ κ. Κ. Τυφόξυλου καὶ τῇ συμπράξει αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, κατεσκευάσθησαν καὶ ἐδωρήθησαν πέντε εἰκόνες, ἐξ ὧν τέσσαρες ἀνηρτήθησαν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ναοῦ, ἡ δὲ πέμπτη ἄνωθεν τῆς θύρας τῆς εἰσόδου αὐτοῦ».

Ἐπίσης ἀναφέρω ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω θρησκευτικῶν ἔργων τοῦ μεγάλου καλλιτέχνη, ὑπάρχουν καὶ τρεῖς προσωπογραφίες του στὴν Βιέννη, τῆς Αὐτοκράτειρας Ἑλισάβετ καὶ τοῦ Δημάρχου Ἰοσεβεκ στὸ Δημαρχεῖο τῆς Βιέννης, καθὼς καὶ ἓνὸς ἀγνώστου ἀνδρὸς (προφανῶς μεγάλου εὐεργέτου τῆς Κοινότητος) μὲ ὑπογραφή C. Parthenis στὰ γραφεῖα συνεδριάσεων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

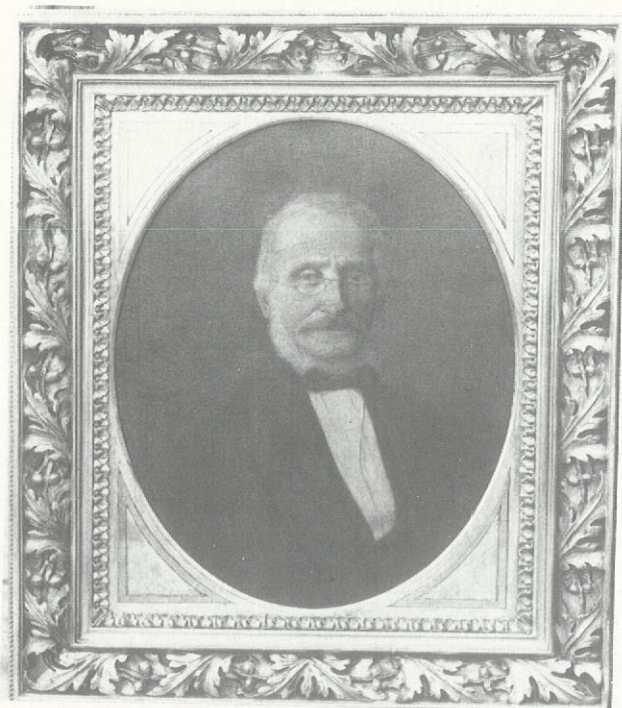
Εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Κοζάνης ἐκτίθενται δύο προσωπογραφίες ποὺ φέρεται νὰ ἀπεικονίζουν τὸν Κ. Τυφόξυλο. Ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς δύο πίνακες εἶναι ἐνυπόγραφος καὶ ὁ δεύτερος ἀνυπόγραφος. Εἰς τὴν μελέτη του περὶ τῶν ἀνωτέρω προσωπογραφιῶν ὁ Ἄ. Χαραλαμπίδης ἀνέγνωσε μὲ ἐπιφύλαξιν τὴν «ἀρκετὰ δυσανάγνωστη ὑπογραφή» ὡς C. Partilens, καὶ ἀναφέρει ὅτι ὁ Τυφόξυλος ἐσπούδασε ἐπὶ τριετίαν εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολήν, συνεδέετο μὲ τοὺς καλλιτεχνικοὺς κύκλους τῆς Βιέννης διατηρῶν παραλλήλως συλλογὴν ζωγραφικῶν πινάκων, καὶ ὡς ἐκ τούτου «ἦταν φυσικὸ νὰ ἀναθέσῃ στὸν Partilens (;) (φίλο του;) νὰ φιλοτεχνήσῃ τὴν προσωπογραφία του».

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Ἄ. Χαραλαμπίδη, κατὰ τὸ ἐλάχιστον, ἀφήνει σοβαρῆς ἀμφιβολίας διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

α) Δὲν ἀνευρέθη καλλιτέχνης μὲ τὸ ὄνομα C. Partilens κατὰ τὴν περίοδο ἐκείνη, ὅπως ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος ὁ κ. Χαραλαμπίδης⁵.

β) ἀντιθέτως, γνωρίζουμε ὅτι ὁ Παρθένος εὐρίσκετο τότε ὡς νεαρὸς καλλιτέχνης εἰς τὴν Βιέννην τυγχάνων τῆς εὐνοίας τοῦ Κ. Τυφόξυλου, ὁ ὁποῖος καὶ εἰσηγήθη τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν πινάκων, ὅπως ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, καὶ

γ) ὁ Κ. Παρθένος ὑπογράφει μὲ λατινικὰ στοιχεῖα C. Parthenis προσωπογραφία ἀνωνύμου ἀνδρὸς, ἡ ὁποία εὐρίσκετο εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγίου Γεωργίου Βιέννης μὲ χρονολογία (18)90. Μία ἀπλή ἀντιβολὴ τῶν στοιχείων τῆς ὑπογραφῆς C. Partilens μὲ αὐτῶν τῆς C. Parthenis δίδει σοβαρῆς ἐνδειξεις (ἂν ὄχι ἀποδείξεις) ὅτι ὁ Ἄ. Χαραλαμπίδης ἀνέγνωσε ἐσφαλμένως τὴν δυσανάγνωστη ὑπογραφή τοῦ νεαροῦ Ἑλληνα καλλιτέχνη.

Πορτραίτο άγνωστου.

Λόγω τοῦ κακοῦ ἀερισμοῦ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, οἱ ἄγνωστοι αὐτοὶ πίνακες ἦσαν σὲ κακὴ κατάσταση καὶ ἡ Κοινότητα ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἀντικαταστήσῃ μὲ παρόμοιους νεοβυζαντινοῦ χρωστήρα, προτάσει τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου. Ἐπειδὴ, ὅμως, οἱ προσφορὲς ποὺ ὑπεβλήθησαν θεωρήθησαν ὅτι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν, ἀπεφασίσθη ἡ συντήρησή τους, καὶ λόγῳ τῶν σπουδῶν μου στὴν Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν τῆς Βενετίας (σχετικῶν μὲ τὴν κριτικὴ τῆς βενετικῆς ἀγιογραφίας) καὶ τῆς εἰδικότητός μου (ἐλληνικὴ παλαιογραφία καὶ συντήρηση εἰκόνων)

στὸ ἐργαστήριο S. Gregorio di Nysa τῆς Βενετίας, ἀνετέθη σὲ ἐμένα.

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ καθαρισμοῦ καὶ τῆς συντηρήσεως ἀπεκαλύφθησαν οἱ ὑπογραφές τοῦ Παρθένη στὸ κάτω μέρος, ποὺ ἦταν πιδ μαυρισμένο ἀπὸ τὴν κάπνα τῶν κεριῶν καὶ τοῦ θυμιάματος τόσων χρόνων. Ἀπὸ ἐρευνα στοὺς Κώδικες τῶν Πρακτικῶν τῆς Κοινότητος μπόρεσα νὰ διασταυρώσω τὰ διάφορα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα γιὰ πρώτη φορὰ δημοσιεύθησαν σὲ ἄρθρο τῆς ἐφημερίδος Α-ΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ (24.12.1977).

Δεδομένου ὅτι ὁ Κ. Παρθένης ἐκπροσωπεῖ κατὰ τὸν πλέον χαρακτηριστικὸ τρόπο τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου νὰ ἀφομοιώνῃ καὶ παράλληλα νὰ προσαρμόζῃ τὴν ἐπίκτητη γνώση μὲ τὴν βιωματικὴ πραγματικότητα, δὲν θὰ πρέπει νὰ χάσουν τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσουν οἱ ἀναγνώστες καὶ ἰδιαίτερα ὅσοι ἐξ αὐτῶν θὰ ἔχουν τὴν τύχη νὰ βρεθοῦν στὴν Βιέννη, τὴν ἔντονη παρουσία τῶν δειγμάτων τῆς πρώιμης περιόδου τοῦ καλλιτέχνη.

1. Τόμος 3 εἰς Βιέννη: τὸ ἐργαστήριο τῆς νέας τῶν Γραικῶν φιλολογίας (Ἴδρυμα Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, Ἀθήνα, 1995), σελ. 33 σημ. 19. Στὸ ἄρθρο τῆς "Ἡ βυζαντινὴ παράδοση σὲ τέσσερις νεοέλληνες ζωγράφους (Δίγες παρατηρήσεις πάνω σ' ἓνα μεγάλο θέμα)", Βυζαντινὰ 8 (1976), 146 ἢ Ε. Γεωργιάδου - Κουντουρά, ἀναφέρει ὅτι ἀγιογράφησε ναοὺς εἰς διαφόρους πόλεις, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ στὴ Βιέννη, χωρὶς παρ' ὅλα ταῦτα νὰ κάνει μνεῖα τῶν συγκεκριμένων ἔργων του ἐκεῖ.

2. Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 33 σημ. 15.

3. Διὰ τὸν Κ. Τυφόξυλον βλ. Α. Χαραλαμπίδου, "Δύο Βιεννέζικες προσωπογραφίες στὴ βιβλιοθήκη Κοζάνης", Μακεδονικὰ ΙΓ' (1973), 379-80.

4. Χαραλαμπίδης, ἐνθ. ἀν., σ. 378 καὶ ὑποσ. 1, 384.

5. Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 384 ὑποσ. 3.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Σειρά «Θεωρία καὶ Πράξη»:

1. **Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.** Γιατί, πότε καὶ πῶς νηστεύουμε. Τοῦ ἀρχιμ. Συμεῶν Π. Κούτσα. Ἐκδ. Σ'.
2. **ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.** Τοῦ νῦν Μητροπ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου.
3. **Η ΠΑΝΟΠΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ.** Τοῦ ἀρχιμ. Γερβασίου Ραπποπούλου.
4. **ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ** (Εἰσαγωγή στὴν Παλαιὰ Διαθήκη). Τοῦ Γεωργίου Σωτηρίου.
5. **Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ** (Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη). Τοῦ ἰδίου.
6. **ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ.** Τοῦ νῦν Μητροπ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου.
7. **Η ΕΛΠΙΔΑ καὶ**
8. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ, οἱ θεόπνευστοι κήρυκες τοῦ Λόγου.** Τοῦ Γεωργίου Σωτηρίου.
9. **ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΡΩΣΤΙΑ** κατὰ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Πατέρες. Τοῦ ἀρχιμ. Βασ. Π. Μπακογιάννη.
10. **ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ καὶ οἱ κακοδοξίες τοῦ Παπισμοῦ.** Τοῦ ἀρχιμ. Γερβ. Ραπτόπουλου.
11. **ΤΟ ΙΕΡΟ ΕΥΧΕΛΑΙΟ.** Φάρμακο ζωῆς καὶ σωτηρίας. Τοῦ ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιανοῦ.
12. **ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ.** Τί λέει ἡ Ψυχολογία. Ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦ Εὐαγγ. Γ. Καρακοβούνη.

Οι κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπροστά στο πρόβλημα των αιρέσεων και της παραθρησκείας

4. 'Αποφάσεις Γερμανικών Δικαστηρίων*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Θεολ. - Δρ. Φίλοσ.

Με βάση λοιπόν, την απόφαση αυτή, ή αξιοπρέπεια, ή τιμή, ή υγεία και ή ζωή τῶν πολιτῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀπειληθεῖ γιὰ λόγους θρησκευτικῆς ἐλευθερίας· εἶναι ἔννομα ἀγαθὰ πού προστατεύονται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καὶ ὅταν ἀπειλοῦνται, ή Πολιτεία μπορεῖ νὰ περιορίσει ἀκόμη καὶ τὴν ἐλευθερία τῆς θρησκείας, προκειμένου νὰ προστατέψει αὐτὰ τὰ ἔννομα ἀγαθὰ. Ἐδῶ ή Πολιτεία κάνει κάτι ἀνάλογο μὲ τὴν ἀστυνομία:

«Οἱ προϋποθέσεις γιὰ νὰ εἶναι ἐπιτρεπτὴ ή προειδοποίηση ἀπὸ μέρους τῆς Πολιτείας ὁμοιάζουν μὲ τὶς καταστάσεις πού προβλέπονται ἀπὸ τὸ δίκαιο πού διέπει τὴν ἀστυνομία (πρβλ. *VGH Baden - Württemberg, DöV 1989, 169...*). Τόσο ἐδῶ, ὅσο καὶ ἐκεῖ, ὄχι μόνο ἓνας συγκεκριμένος, ἀλλὰ καὶ ἓνας ἀφηρημένος κίνδυνος μπορεῖ νὰ δώσει ἀφορμὴ γιὰ μέτρα προστασίας.

» Ἡ Πολιτεία δὲν ὑποχρεοῦται νὰ περιορίσει κατὰ τὴν προειδοποίησή της στὴν ἀνακοίνωση γεγονότων. Ἐπὶ πλεόν μπορεῖ νὰ βγάλει ή ἴδια ἀξιολογικὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὰ γνωστὰ γεγονότα, πρὸς χάριν μιᾶς ἀποτελεσματικῆς προειδοποιήσεως. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται γιὰ δήλωση τῆς Πολιτείας, πρέπει γενικὰ νὰ ὑπόκειται στὴν ἀρχή τῆς ἀντικειμενικότητας (*B-VerfGE 40, 287*) καὶ νὰ ἀπέχει ἀπὸ μὴ ἀναγκαῖες ὑποτιμητικῆς ἀξιολογήσεις. Ἄν αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις πληροῦνται, μπορεῖ βασικὰ νὰ ἀπαιτηθεῖ ἀπὸ μία θρησκευτικὴ ή κοσμοθεωριακὴ κοινότητα νὰ ἀνεχθεῖ τὴν προειδοποίηση τῆς Πολιτείας».

Γιὰ νὰ πάρει θέση ή Πολιτεία δὲν χρειάζεται νὰ ὑπάρχουν σαφεῖς ἀποδείξεις γιὰ ἐπαπειλούμενο κίνδυνο· ἀκόμη καὶ μὴ κατοχυρωμένη ὑπόνοια ἀρκεῖ. Τοῦτο, γιὰ τὰ ἔννομα ἀγαθὰ πού ἀπειλοῦνται θεωροῦνται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα πολῦτιμα:

«Ἐξαιτίας τῆς ὑψηλῆς τάξης τῶν προστατευομένων ἔννομων ἀγαθῶν θὰ μπορούσε νὰ εἶ-

ναι ἀρκετὴ — καὶ πάλι παρόμοια μὲ τὸ δίκαιο τῆς ἀστυνομίας — ἀκόμη καὶ ἀποδεικνυομένη ὑπόνοια ἑνὸς κινδύνου, γιὰ νὰ δικαιολογήσει μέτρα προστασίας στὴ μορφή μιᾶς ὑπόδειξης ή μιᾶς προειδοποίησης. Ἄλλὰ καὶ τότε ή Πολιτεία πρέπει νὰ ἀποδίδει σωστὰ τὶς καταστάσεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐξαρτᾶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς προειδοποίησης καὶ νὰ ἀποφεύγει ἐπιθετικῆς προειδοποιήσεις».

β) Ὁ Μοῦν κατὰ τῆς Κυβέρνησης τοῦ Βερολίνου

Μία ἄλλη ἐνδιαφέρουσα ὑπόθεση ἐφθασε στὸ Ἄνωτερο Διοικητικὸ Δικαστήριό τοῦ Βερολίνου (*OVG 8B 49/90* τῆς 11ης Δεκεμβρίου 1990). Σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση, ή ὀργάνωση τοῦ Μοῦν μῆνυσε τὴν κυβέρνηση τοῦ Βερολίνου ἐπειδὴ μὲ ἐνέργειές της παραβίασε τὴν ἀρχή τῆς οὐδετερότητας καὶ ἐνίσχυσε τὸ «Σύλλογο Πρωτοβουλίας Γονέων καὶ θυμάτων γιὰ τὴν Προστασία ἀπὸ ψυχικῆς ἐξαρτήσεως καὶ γιὰ τὴν Ψυχικὴ ἐλευθερία». Παραθέτουμε στὴ συνέχεια ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου αὐτοῦ, πού ἔχει γενικώτερη σημασία:

«Ἡ πληροφόρηση ἀπὸ μέρους τῆς Πολιτείας γιὰ ἀπρόβλεπτους κινδύνους ἐναντίον τῆς ζωῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητας, ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἐλευθερία βούλησης τῶν πολιτῶν, νομιμοποιεῖται συνταγματικά, ἀκόμη καὶ ἂν ή ἀφορμὴ δίδεται ἀπὸ θρησκευτικῆς κοινότητες... Αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν συμπαράσταση πιθανῶν θυμάτων... Ἡ δημόσια δραστηριότητα εἶναι ἔργο τῆς ἐναγομένης Πολιτείας τοῦ Βερολίνου... ὄχι μόνο τῆς Ὁμοσπονδίας.

» Προειδοποιήσεις κ.ο.κ. ἀπὸ μέρους τῆς Πολιτείας εἶναι νόμιμες μόνο ὅταν γίνεται κατὰ χρήση τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Τότε ή Πολιτεία δὲν ἐπιτρέπεται, μὲ αὐστηρὴ τήρηση τῆς ἀρχῆς τῆς οὐδετερότητας, νὰ ἀποφύγει τὸ ἀντίστοιχο καθήκον της, παραχωρώντας τὴν ἀρμοδιότητά της σὲ τρίτους».

(Συνεχίζεται)

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 399 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1995 τεύχους.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΙΩΑΣΑΦΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ*

Τοῦ Παύλου Μοναχοῦ Λαυριώτου

γ. Μοναχὸς Γεώργιος

Ὁ Μον. Γεώργιος γεννήθηκε τὸ 1844 στὶς Κυδωνίες τῆς Μ. Ἀσίας ἀπὸ γονεῖς ποὺ ὀνομάζονταν Κων/νος καὶ Παναγιούλα. Μόλις 17 ἐτῶν φεύγει κρυφὰ ἀπὸ τὸ πατρικὸ του σπιτί καὶ καταφεύγει στὸν Ἄθωνα. Μετέβη ἀρχικὰ στὴν Σκήτη τῆς Ἀγ. Ἄννης καὶ στὴ συνέχεια προσλαμβάνεται στὴ συνοδεία τοῦ Γέρο-Ἰωάσαφ στὴν Κερασιά. Τὸ 1862 κείρεται μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Γεώργιος ἀπὸ Ἀθανάσιος.

Ὁ Γεώργιος ἦταν «ψάλτης καλὸς καὶ διεκρίνετο οὐχὶ τόσο δια τὴν μάθησιν τῆς μουσικῆς ὅσον δια τὴν καλλιφωνίαν καὶ ὑψιφωνίαν, ὅστις ἐπροσκαλεῖτο ἀπὸ πολλὰς μονὰς εἰς τὰς πανηγύρεις των... ἦταν δὲ καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν πολλὰ ταχύς...»²⁴. Ἐγνώριζε τὴ ρωσικὴ γλῶσσα καὶ αὐτὸς συναλλασσόταν μὲ τοὺς ρώσους στὸ θέμα τῆς ἀποστολῆς εἰκόνων πρὸς τὴ Ρωσία. Συνέγραψε σύντομο βίῳ τῆς ἀδελφότητος. Ἀπεβίωσε τὴν 12ην.2.1897.

δ. Μοναχὸς Ἰωάννης

Ἀδελφὸς τοῦ Γέροντος Ἰωάσαφ. Γεννήθηκε τὸ 1842. Σὲ ἡλικία 14 ἐτῶν μεταβαίνει ἀπὸ τὴν πατρίδα του στὴ Βασιλεύουσα. Ἐκεῖ μαθαίνει τὴν «μαρμαρικὴν τέχνην». Μετὰ ταῦτα ἔρχεται στὸ Ἄγ. Ὄρος καὶ συναντᾷ τὸν ἀδελφὸ του, ποὺ ἦταν τότε στὴ Σκήτη τῆς Ἀγίας Ἄννης. «Εἰς τὴν ὀλίγην διαμονὴν του ὁ Ἀρτέμιος, (αὐτὸ ἦταν τὸ κοσμικὸ του ὄνομα), παρατηρεῖ ὁ Ἱερομ. Ἰωάσαφ, ἀλησμονεῖ καὶ μισεῖ τὰ ἀπατηλὰ τοῦ ματαίου κόσμου. Ἀποφασίζει νὰ γίνῃ μοναχὸς καὶ νὰ ἐγκαταβιώσῃ σὺν τῷ ἀδελφῷ του καὶ γίνεται δόκιμος...»²⁵. Κείρεται μοναχὸς τὸ 1862 καὶ μετὰ ἀπὸ 64 χρόνια συνεχοῦς μοναχικοῦ βίου ἀπεβίωσε τὸ 1926. Γέρων τῆς ἀδελφότητος ἔγινε τὸ ἔτος 1897.

ε. Μοναχὸς Εὐθύμιος

Γεννήθηκε τὸ 1853 στὸ Νεοχώριον Χίου. Οἱ γονεῖς του ὀνομάζονταν Κων/νος καὶ Ξανθίππη. Μετὰ βετὴ παραμονὴ στὴ Σμύρνη τῆς Μ. Ἀσίας, μεταβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ γνωρι-

σθεῖς μὲ κάποιον μοναχὸ Ἀθανάσιον, ἀπεφάσισαν τελικὰ καὶ οἱ δύο νὰ ἔλθουν στὸ Ἄγιον Ὄρος. Ἐρχονται στὴν Κερασιά καὶ κοινοβιάζουν στὸ Κελλὶ τοῦ Γέροντος Ἰωάσαφ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κείρεται μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Εὐθύμιος ἀπὸ Σταμάτιος. Διακρίθηκε ὡς ἀγιογράφος. Ἀπεβίωσε περὶ τὸ ἔτος 1919.

στ. Μοναχὸς Ἀκάκιος

Γεννήθηκε στὸ χωριὸ Λούψικο (Λυκόρραχη) τῆς περιοχῆς Κονίτσης Ἡλείου. Στὸ Ἄγιον Ὄρος ἔρχεται σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν. Γίνεται ὑποτακτικὸς τοῦ Γέροντος Ἰωάσαφ καὶ κείρεται μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Ἀκάκιος ἀπὸ Ἰωάννης, τὸ 1876. Διακρίθηκε ὡς ἀγιογράφος. Γέρον τῆς ἀδελφότητος ἔγινε τὸ 1926.

ζ. Μοναχὸς Νεκτάριος

Γεννήθηκε τὸ 1824. Οἱ γονεῖς ὀνομάζονταν Δημήτριος καὶ Ἰορδανία. Ἐκάρη μοναχὸς στὴν Καλύβη «Ἀγ. Πάντες» τῆς Ἀγ. Ἄννης ἀπὸ τὸν Γέροντα Ἱερόθεο, ὀνομασθεῖς ἀπὸ Νικόλαος, Νεκτάριος. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Γέροντός τους ἔγινε μέλος τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἰωασαφαίων, στὴν Κερασιά. Ἐργάσθηκε πολὺ γιὰ τὴ πρόοδο τῆς ἀδελφότητος καὶ ἀπέθανε τὸ 1891.

η. Μοναχὸς Ἰωαννίκιος

Ἡ καταγωγὴ του ἦταν ἀπὸ τὴν Αἴγινα. Ἐκάρη μοναχὸς στὴ Σκήτη τῆς Ἀγ. Ἄννης ἀπὸ τὸν Γέροντα Θεόληπτο. Ὁ μοναχὸς Ἰωαννίκιος κλήθηκε καὶ ζωγράφισε τὸ μαρμάρινο τέμπλο τῆς Ἱ. Μ. Μεγίστης Λαύρας ποὺ κατασκευάσθηκε τὸν περασμένο αἰῶνα.

θ. Ἱερομ. Ἰωάσαφ

Γεννήθηκε τὸ 1870 στὸ χωριὸ Παναρίτη κοντὰ στὴν ἡπειρωτικὴ πόλη τῆς Κορυτσᾶς. Οἱ γονεῖς του ὀνομάζονταν Σπυρίδων καὶ Ἀγγελίνα. Σὲ ἡλικίαν 11-12 ἐτῶν ἔρχεται μαζί μὲ τὸν πατέρα του στὸ Ἄγιον Ὄρος καὶ ἐργάσθηκαν τὴν Ἱ. Μ. Γρηγορίου. Ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλε στὴν Ν. Σκήτη γιὰ νὰ μάθῃ μουσικὰ ἀπὸ κάποιον ψάλτη Ἰωάσαφ. Ἐκεῖ ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμία νὰ γίνῃ μοναχός. Αὐτὸ στάθηκε ἀφορμὴ νὰ μετακληθεῖ στὴ Μονὴ Γρηγορίου ἀπὸ τὸν πατέρα

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 405 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1995 τεύχους.

*Ἀδελφότης
Ἰωασαφαίων
Ἱ. Σκήτης
Καυσοκαλυβίων.
Διακρίνεται
στό μέσον
μέ τὴν ράβδο
ὁ Γέρον Ἰωάννης
καὶ ὁ Ἱερομ. Ἰωάσαφ,
πρῶτος ἐξ ἀριστερῶν.*

του. Μετὰ ἀπὸ λίγο χρόνο ὁ πατέρας του συγκατατέθηκε στὸ νὰ γίνει μοναχὸς ὁ μικρὸς γιὸς αὐτοῦ. Ἔτσι, ἐνδύεται τὰ μοναχικὰ ἐνδύματα στὸ ἡγουμενεῖο τῆς Μονῆς Γρηγορίου.

Σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν, ἔρχεται στὰ Καυσοκαλύβια καὶ συγκαταριθμεῖται τὸ 1888 στὴν ἀδελφότητα τῶν Ἰωασαφαίων μετὰ τὸν Διάκονο Χρυσόστομον. Κεῖρεται μοναχὸς τὸ 1889 καὶ μετονομάζεται Ἰωάσαφ ἀπὸ Λάζαρος. Ἦταν ἀπόφοιτος τοῦ Σχολαρχείου. Τὸ 1891 χειροτονεῖται διάκονος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως Ἰωακείμ Γ' καὶ τὸ 1893 πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν ἴδιο.

«Ὁ ἐκ τῆς Καλύβης τῶν Ἰωασαφαίων φιλόπρονος βιβλιοθηκᾶριος Ἰωάσαφ Ἱερομ. ἐβοήθησεν καὶ εἰς τὴν καταγραφὴν καὶ τακτοποίησιν τῶν χειρογράφων τοῦ Κυριακοῦ τῆς Ἱ. Σκήτης τῶν Καυσοκαλυβίων καὶ τῆς ἀδελφότητος»²⁵.

«Καθῆκον, σημειώνει ὁ Μητροπολίτης Κορυτσᾶς Εὐλόγιος Λαυριώτης (Κουρίλας), ἐπιβεβλημένο ἡγοῦμαι, ... ἵνα ἰδιαίτερον μνεῖαν ποιήσωμαι ἐνταῦθα περὶ τοῦ ὄντως εἰς φιλοκαλίαν καὶ βιβλιοφιλίαν ἀσυναγωνίστου παπᾶ-Ἰωάσαφ, τοῦ ἀκαμάτου τῶν τῆς σκήτης ἐξωραϊστοῦ δι' ἣν ἀείποτε παρέσχεν εἰς τὸ ἔργον μου συνδρομὴν καὶ παρόρησιν. Ὁ Ἱερομόναχος οὗτος ἄνευ ὑπερβολῆς εἶναι εὖρημα διὰ τὸ Καυσοκαλύβιον. Κατήρησε καὶ ἐτακτοποίησε ἐντυπὰ τε καὶ χειρόγραφα, οὐ μόνον τὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ Καλύ-

βης, ἀλλὰ καὶ τοῦ Κοινοῦ, καταστρώσας εἰς λεπτομερεῖς καὶ πλήρεις βιβλιογραφικῶν σημειώσεων καταλόγους. Καὶ διὰ τὰ βιβλία τῶν ἄλλων Καλυβῶν τὸν αὐτὸν ἐπεδείξατο ἀξιωμακτικὸν ζῆλον. Καὶ ταῦτα πάντα κλέπτων τὰς ὥρας ἐκ τοῦ κυρίως ἔργου αὐτοῦ, τῆς ἀγιογραφίας καὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐργαστηρίου κ.λπ. Οὕτω φιλοτιμεῖται νὰ ἀποτυπώσῃ ἐν παντὶ τὴν τῆς καλλιτεχνίας καὶ φιλοκαλίας σφραγίδα, δύο ἰδιάζονται προσόντα τοῦ τῶν Ἰωασαφαίων οἴκου· ἄξιός ὁ μισθὸς αὐτοῦ»²⁶. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Γέροντος Ἀκακίου ἀνακηρύχθηκε Γέρον τῆς Καλύβης τὸ 1931. Ἀπεβίωσε τὸ 1938.

ι. Μοναχὸς Ἰγνάτιος

Καταγόταν ἀπὸ τὰ Ἀλάτσατα τῆς Μ. Ἀσίας. Σὲ ἡλικία 18 ἐτῶν ἦλθε στὸ Ἅγιον Ὄρος. Τὴν 1η.3.1898 ἐγίνε μοναχὸς μετὰ τὸ ὄνομα Ἰγνάτιος. Ἀπεβίωσε τὸ 1926 στὶς Καρυές, στὴ νέα ἀδελφότητα τῶν Ἰωασαφαίων.

ια. Διάκονος Ἀντώνιος

Γεννήθηκε στὴ Μισέπολη Προύσσης τῆς Μ. Ἀσίας. Οἱ γονεῖς του ὀνομάζονταν Σηριανὸς καὶ Ἐλένη. Σὲ ἡλικία 17-18 ἐτῶν ὀδηγήθηκε ἀπὸ τὸν θεῖο του Προηγούμενο Θεόφιλο Βατοπαϊδινὸ στὴν Ἱ. Μ. Βατοπαϊδίον, ὅπου κεῖρεται μοναχὸς μετὰ τὸ ὄνομα Πάμφιλος. Παράλληλα ἔμαθε ἀγιογραφία. «Συνεργεῖα» ἄλλων ὑποτακτικῶν τοῦ Προηγ. Θεοφίλου, ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν

Βατοπαιδίου, ἦλθε στὰ Καυσοκαλύβια καὶ ἔγινε μέλος τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἰωασαφαίων.

ιβ. Μοναχὸς Ἀθανάσιος

Γεννήθηκε στὰ Ἀλάτσατα τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 1896. Στὴν ἀδελφότητα τῶν Ἰωασαφαίων ἦλθε τὸ 1905 καὶ ἐκάρη μοναχὸς τῇ 10ην.4.1905 μὲ τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος, ἀπὸ Ἰωάννης. Τὸ 1924 μαζὶ μὲ δύο ἄλλους ἀδελφοὺς μετέβη στὶς Καρυές καὶ ἴδρυσαν ἐκεῖ τὸ νέο κελλί, τὸ γνωστὸ ὡς Κελλὶ τῶν Ἰωασαφαίων. Περὶ τὸ ἔτος 1928 ἐπέστρεψε στὰ Καυσοκαλύβια καὶ ἔλαβε τὴν Καλύβη «Ἅγιος Παχώμιος», τὴν ὁποία ἀνακαίνισε ἐκ βάθρων. Ἐκοιμήθη τὴν 22α.4.1962.

ιγ. Ἱερομ. Βασίλειος

Καταγόταν ἀπὸ τὰ Ἀλάτσατα. Κοινοβίασε στὴν ἀδελφότητα τῶν Ἰωασαφαίων τὸ 1903, ὅπου ἐκάρη μοναχὸς τὸ 1907 ὀνομασθεὶς Βασίλειος. Τὸ 1908 χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην πρ. Καρπάθου καὶ Κάσου Νεῖλον, παρεπιδημοῦντα τότε στὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὁ διάκονος Βασίλειος μὲ τοὺς μοναχοὺς Ἀθανάσιο καὶ Ἰγνάτιο ἴδρυσαν τὴν ἀδελφότητα τῶν Ἰωασαφαίων στὶς Καρυές. Ἀπεβίωσε τὸ 1965.

ιδ. Διάκονος Ἀκάκιος

Γεννήθηκε τὸ 1914 στὴ Σύρο Κυκλάδων. Τὸ κοσμικὸ του ὄνομα ἦταν Κων/νος Τσαλαμπίνας. Μοναχὸς ἐκάρη τὸ 1932. Χειροτονήθηκε διάκονος τὸ 1934 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μιλητουπόλεως Ἱεροθέου. Ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα τὸ 1939.

ιε. Μοναχὸς Ἀρτέμιος

Γεννήθηκε τὸ 1875 στὸ Ἀργυροκάστρο Ἡπείρου. Στὴν ἀδελφότητα προσήλθε τὸ 1898 καὶ ἐκάρη τὸ 1901 λαβὼν τὸ ὄνομα Ἀρτέμιος, ἀπὸ Σταῦρος Βαλαδῆμος. Τὸ 1938 ἔγινε Γέρων τῆς ἀδελφότητος καὶ ἀπέθανε τὸ 1955.

ιστ. Μοναχὸς Θεοδόσιος

Γεννήθηκε τὸ 1889 στὶς Σαράντα Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατ. Θράκης. Τὸ κοσμικὸ του ὄνομα ἦταν Καζαντζῆς Γρηγόριος. Προσήλθε στὴν Καλύβη τὸ 1905 καὶ ἐκάρη τὸ 1908. Ἀπεβίωσε τὸ 1934.

ιζ. Μοναχὸς Νήφων

Γεννήθηκε στὴ Φώκαια τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 1887. Τὸ 1924 προσήλθε στὴν ἀδελφότητα καὶ τὸ 1927 ἐκάρη μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Νήφων, ἀπὸ Μιχαὴλ Κασσερίδης. Ἀπεβίωσε τὸ 1950.

ιη. Μοναχὸς Εὐθύμιος

Γεννήθηκε στὶς 40 Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατ.

Θράκης τὸ 1876. Τὸ 1905 προσήλθε στὴ ἀδελφότητα καὶ ἐκάρη τὸ 1926. Τὸ κοσμικὸ του ὄνομα ἦταν Μιλτιάδης Χατζημιχαήλ. Ἀπεβίωσε τὸ 1933.

ιθ. Διάκονος Χρυσόστομος

Γεννήθηκε στὴν Ἰμβρο τὸ 1909. Προσήλθε στὴν ἀδελφότητα τὸ 1923 καὶ ἐκάρη τὸ 1927. Τὸ κοσμικὸ του ὄνομα ἦταν Στέφανος Παπαλάμπος. Διάκονος χειροτονήθηκε τὸ 1929. Ἀπεβίωσε τὸ 1932.

κ. Ἱερομ. Ἰωάσαφ

Γεννήθηκε στὴ Σύρο Κυκλάδων τὸ 1920. Τὸ κοσμικὸ του ὄνομα εἶναι Ἀνδρέας Θηβαῖος τοῦ Μιχαὴλ καὶ τῆς Παρασκευῆς. Τὸ 1938 προσήλθε στὴν ἀδελφότητα καὶ ἐκάρη τὸ 1939. Τὸ 1942 χειροτονήθηκε διάκονος καὶ πρεσβύτερος τὸ 1944. Νῦν διαμένει στὸ Λαυριώτικο Κελλί τῶν Καρυῶν «Ἁγία Τριάς».

κα. Ἱερομ. Γεώργιος

Γεννήθηκε στὸν Χάρακα Ἡρακλείου Κρήτης τὸ 1920. Τὸ κοσμικὸ του ὄνομα εἶναι Ἰωάννης Ἀναστασιάκης τοῦ Νικολάου καὶ τῆς Ἀργυρῆς. Τὸ 1939 προσήλθε στὴν ἀδελφότητα καὶ ἐκάρη τὸ 1941. Διάκονος χειροτονήθηκε τὸ 1944 καὶ πρεσβύτερος τὸ 1949. Νῦν ὑπηρετεῖ στὴ Ἱ. Μητροπόλῃ Λαγκαδᾶ.

κβ. Μοναχὸς Ἰωάννης

Γεννήθηκε στὴ Σάμο τὸ 1907. Ὄνομαζόταν Κων/νος Μαλέντης τοῦ Εὐριπίδου καὶ τῆς Πολυνίκης. Προσήλθε τὸ 1922 καὶ ἐκάρη τὸ 1927. Γέρων ἀναγορεύθηκε τὸ 1955 καὶ ἀπεβίωσε τὸ 1988.

κγ. Μοναχὸς Ἀντώνιος

Γεννήθηκε τὸ 1918 στὴ Σαμαρίνα Γρεβενῶν. Ὄνομαζόταν Μανακίτσας Ἰωάννης τοῦ Δημητρίου καὶ τῆς Δεσποίνης. Προσήλθε στὴν ἀδελφότητα τὸ 1952 καὶ ἐκάρη τὸ 1954. Ἀπεβίωσε τὸ 1990. Ἦταν ὁ τελευταῖος ἀδελφὸς τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἰωασαφαίων. Μὲ τὸ θάνατό του ἔκλεισε ὁ ἱστορικὸς κύκλος αὐτῆς τῆς μεγάλης καὶ ἐνδοξῆς ἀδελφότητος ἢ ὁποῖα παρὰ ταῦτα δὲν εἶχε μακρὸ βίο.

(Τέλος)

24. Ἱερομ. Ἰωάσαφ, μνημ. ἔργ. σελ. 13.

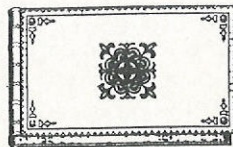
25. Ἱερομ. Ἰωάσαφ, μνημ. ἔργ. σελ. 13.

26. Εὐλογίου Κουρῖλα Λαυριώτου, μν. ἔργ. σελ. 65.

27. Ἱερομ. Ἰωάσαφ, μνημ. ἔργ. σελ. 56.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Έλενης Δάκη - Καλαμαρά
Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ο 'Ακάθιστος Ύμνος ή αλλιώς οί Χαιρετισμοί της Θεοτόκου, είναι ένα από τα πιό αγαπημένα λειτουργικά και πνευματικά κείμενα της 'Εκκλησίας.

Με άληθινή συγκίνηση ψέλνεται κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής ή και καθημερινά όλο τó έτος στο 'Απόδειπνο ή και αυτότελώς. Και όλος ó λαός ανταποκρίνεται πάντοτε με ξεχωριστό σεβασμό στα λόγια που αναφέρονται στη Μητέρα - Θεοτόκο, αλλά και Παντάνασσα τού γένους τών ανθρώπων.

Πρόκειται, δηλαδή, για μία ποίηση με ύψηλά δογματικά και συγκινησιακά νοήματα της όρθόδοξης πίστης, από τα πιό βασικά.

Αυτός ó 'Ακάθιστος Ύμνος κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις «'Αστέρος» σ' ένα μικρό, κομψό βιβλίο, εύχρηστο για τις περιστάσεις, με μία ξεχωριστή ιδιαιτερότητα: παράλληλα, δηλαδή, με τó κείμενο υπάρχει και μετάφραση. 'Η όποία έρμηνεύει όλα τα δύσκολα σημεία που υπάρχουν στο μεγάλο αυτό ποίημα. Μία μετάφραση, όμως, προσεγγμένη. Και επιπλέον ζωντανή, σε γλώσσα κατανοητή, ή όποια διατηρεί με σεβασμό, με δέος και κατάνυξη όλο τó βαθύ περιεχόμενο και τήν ατμόσφαιρα τού άριστουργήματος τών αίωνων.

Και έτσι ó πιστός μπορεί να έμβαθύνει και να φορτίζεται πνευματικά και, πέρα από τó κλασικό κείμενο, να βλέπει και τó πώς εισέρχεται ó Ύμνος στην καθημερινή ζωή, χάρη στην ώραιότατη, λογοτεχνική μετάφραση της κυρίας Έλενης Δάκη - Καλαμαρά.

Στυλιανού Σ. Μπαϊρακτάρη
**ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ**

Μισό αιώνα περίπου ó Στυλιανός Μπαϊρακτάρης άθόρυβα, σεμνά, σε ήπιους πνευματικούς τόνους, αλλά άποτελεσματικούς, μάς κρατά συντροφιά με

τις «Χριστιανικές Πεννιές» του. Κάθε δύο μήνες, άνελλιπώς, κυκλοφορεί τó τετρασέλιδο, κομψό φυλλάδιό του γεμάτο χριστιανική δροσιά, άνθρωπιά, έλπίδα και βαθιά πίστη, για να μάς τροφοδοτεί ψυχικά. 'Αλλά και να μάς υπενθυμίζει τó τί μπορεί να κάνει ένας πιστός χριστιανός μόνος του, όταν φλέγεται μέσα του από αγάπη και ιεραποστολικό πάθος.

Ταυτόχρονα όμως με τις «Χριστιανικές Πεννιές», ó Στ. Μπαϊρακτάρης, σε άραιά διαστήματα, μάς παρουσιάζει και τις μικρές, όλιγοσέλιδες μελέτες του, τις έρευνες, τα πονημάτιά του και τα συναξάριά του. Είναι όλα γραμμένα με εύθύνη. Και άποτελούν σημαντική προσφορά στη χριστιανική Γραμματεία και στη βιβλιογραφία.

Μία τέτοια, άκριβώς, καλογραμμένη, εύληπτη και, όπωσδήποτε, χρησιμότετη μελέτη-έρευνα ιστορική και όχι μόνο, είναι και «Οί μεταφράσεις της 'Αγίας Γραφής στην άπλοελληνική κατά τούς χρόνους της Τουρκοκρατίας».

Πρόκειται για μία σε βάθος και πλάτος ιστορική παρουσίαση τού θέματος, που δείχνει άνάγλυφα τις προσπάθειες, τούς αγώνες, αλλά και τις αντίδράσεις που έγιναν στο μεγάλο αυτό χώρο της ιεραποστολής κατά τά χρόνια της δουλείας: στην έρμηνεία, δηλαδή, τών Γραφών στη νεοελληνική, χάριν τού λαού. Είναι ένα πολύ κατατοπιστικό μελέτημα ιστορικής και πνευματικής τροφής και σημασίας. 'Επειδή ó τρόπος που έχει γραφτεί τó βιβλίο, άποκαλύπτει άρετές και άξιες στις όποιες, άσφαλώς, συμμετέχει με νού και ψυχή και ó συγγραφέας.

Φς

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

'Η έφημερίδα της 'Εκκλησίας

'Ενημερώνει υπεύθυνα για τή δραστηριότητα της 'Εκκλησίας. Κυκλοφορεί τήν 1η και 16η κάθε μήνα.

ΟΙ 35 ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Τοῦ Δρος κ. ΚΩΝΣΤ. Μ. ΚΟΝΤΑΞΟΠΟΥΛΟΥ

Ένας ἀπὸ τοὺς πρὸ μεγάλους Ἱεράρχες καὶ ἀγωνιστὲς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως εἶναι καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας πὺν γιορτάζει δύο φορὲς τὸ χρόνο, συγκεκριμένα στὶς 18 Ἰανουαρίου καὶ στὶς 2 Μαΐου.

Δὲν εἶναι πολλοὶ σὰν τὸν Μέγα Ἀθανάσιο, κι ἴσως εἶναι ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς Ἱεράρχες καὶ Ὁμολογητὲς τῆς Ἐκκλησίας πὺν ἀγωνίσθηκε τόσο πολὺ, πὺν ταλαιπωρήθηκε σὲ ἐξορίες καὶ διωγμοὺς ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς καὶ πὺν στάθηκε τόσο θαρραλέος κι ἀκαμπτος μπροστὰ σὲ κάθε εἶδος συκοφαντίες ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ἔζησε στὰ χρόνια τοῦ πρώτου χριστιανοῦ Αὐτοκράτορα, τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, καὶ ἐπολέμησε μὲ δύναμη καὶ μὲ πίστη τὶς αἱρέσεις, ἐνῶ πλούτισε καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ φιλολογία μὲ σοφὰ θεολογικὰ συγγράμματα.

Ἐχει τὸν τίτλο τοῦ μεγάλου Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Διδασκάλου καὶ μὲ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου του καὶ τὴν σοφία του διδάσκει τὶς γενεὲς τῶν χριστιανῶν. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸν πολὺ σπουδαῖο αὐτὸ Ἅγιο, ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσει καὶ πολλοὺς ἄλλους ἁγίους μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα καὶ πὺν τὸ σύνολό τους φθάνει στοὺς 34.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Ἅγ. Ἀθανάσιος, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (18 Ἰανουαρίου καὶ 2 Μαΐου)

Ὁ Μέγας αὐτὸς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ ἔτος 295 μ.Χ. Στὴ νεανική του ἡλικία ἔλαβε μεγάλη φιλοσοφικὴ καὶ θεολογικὴ μόρφωση. Στὴν ἀρχὴ ἔγινε ἀναγνώστης τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ Διάκονος αὐτῆς.

Ἐγινε πολὺ νωρὶς γνωστὸς στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς σθανερούς ἀγῶνες του κατὰ τοῦ ἀρειανισμοῦ, διότι συνοδεύοντας τὸν τότε Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρο στὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, πὺν ἔγινε ὡς γνωστὸν στὴν Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 325, ὡς ἀρχιδιάκονός του, ἀναδείχθηκε ὁ πρωταθλητῆς τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας, καταπολεμώντας ἀποτελεσματικὰ τὶς αἰρετικὲς πλάνες τοῦ Ἀρείου. Ἐτσι κατατρόπωσε τὸν αἰρεσιάρχη μαζί μὲ τοὺς ἄλλους περίφημους Πατέρες.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πατριάρχη Ἀλεξάνδρου τὸ

328, τότε ἦταν ἡ φήμη τοῦ Ἀθανασίου, σὰν στυλοβάτη τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως ὡστε μὲ τὴν ψήφο τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου ἔγινε ὁ διάδοχος τοῦ κοιμηθέντος στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἀπὸ τότε πὺν ἔγινε Πατριάρχης ἄρχισαν οἱ μεγάλοι του ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀρειανῶν. Κατεδιώκετο καὶ ἐξορίζετο ἀπὸ τὸν ἀρειανὸ αὐτοκράτορα Κωνσταντῖο, ὅμως αὐτὸς παρέμενε ἀκαμπτος μέχρι ὑπερσχύσεως τῶν ἀπόψεῶν του.

Πολλὰ χρόνια τῆς πατριαρχίας του ἔμεινε μακριὰ ἀπὸ τὸ ποίμνιό του, παραπάνω ἀπὸ 16, συνεχῶς καταδιωκόμενος μέχρις ὅτου ἐπὶ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος (366) ἀνεκλήθη ὀριστικὰ ἀπὸ τὴν ἐξορία καὶ ἔζησε σὲ ἡσυχία μέχρι τὸ 373, ὅποτε καὶ ἀπέθανε στὶς 2 Μαΐου σὲ ἡλικία 75 ἐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ὀνόμασε Μέγα καὶ ἐορτάζει τὴν μνήμη του δύο φορὲς τὸ χρόνο, συγκεκριμένα στὶς 2 Μαΐου ἡμέρα τοῦ θανάτου του καὶ στὶς 18 Ἰανουαρίου μαζί μὲ τὸν Πατριάρχη Κύριλλο Ἀλεξανδρείας πὺν ἔζησε ἑκατὸ περίπου χρόνια πρὸ ἔπειτα καὶ ὑπῆρξε κι αὐτὸς μεγάλος σοφὸς διδάσκαλος σὰν τὸν Ἀθανάσιο.

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος παρὰ τὶς μεγάλες περιπέτειες τῆς ζωῆς του, ἀνέπτυξε μεγάλη συγγραφικὴ δράση, ἀφοῦ ἔγραψε πέντε εἰδῶν ἔργα: α) Ἀπολογητικὰ ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ, β) Ἔργα ἀναφερόμενα στὸν ἀρειανισμό, γ) Ἐρμηνευτικὰ, δ) Ἀσκητικὰ καὶ ε) Ἐπιστολές.

Ἅγ. Ἀθανάσιος, ὁ νέος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Α' (28 Ὀκτωβρίου)

Καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀνδρούσα τῆς Μεσσηνίας. Νέος ἀκολούθησε τὸν μοναχικὸ βίο καὶ ἔγινε μοναχὸς στὸ Ἅγιο Ὅρος.

Ἐξελέγη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως δύο φορὲς. Τὴν πρώτη φορὰ διαδέχθηκε τὸν Γρηγόριο τὸν Κύπριο στὶς 14 Ὀκτωβρίου τοῦ 1289, ἀλλὰ ἀποσύρθηκε ἀπὸ τὸ θρόνο στὶς 16 Ὀκτωβρίου τοῦ 1293. Τὴν δεύτερη φορὰ ἐξελέγη στὶς 13 Αὐγούστου τοῦ 1304, μετὰ τὸν Ἰωάννη τὸν Β', ἀλλὰ καὶ πάλι παραιτήθηκε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1310. Ἀποσύρθηκε τοῦ θρόνου του καὶ πῆγε νὰ ἐφησυχάσει σὲ κάποια Μονή, ὅπου ἀργότερα ἐκοιμήθη εἰρηνικά.

Τὸν βίο του συνέγραψε ὁ Ἰωάννης ὁ Καλόθετος, σύγχρονος τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ.

Ἅγιος Ἀθανάσιος, Ἐπίσκοπος Κορίνθου (4 Μαΐου)

Ξέρουμε ἐλάχιστα στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ του. Ὅτι ἔζησε τὸν 10ο αἰώνα εὐσεβῶς καὶ ὁσίως καὶ ὅτι ἐκοιμήθη τὸ 937. Ὑπῆρξε καὶ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου Τετράβιβλος.

Ἅγιος Ἀθανάσιος, Ἐπίσκοπος Ταρσοῦ (22 Αὐγούστου)

Τοῦ Ἁγίου αὐτοῦ Ἀθανασίου τιμᾶται ἡ ἱερὴ μνήμη μαζί με τὴν μνήμη τῆς Ἁγίας Ἀνθούσης καὶ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Χαρίσιμου καὶ Νεόφυτου. Ἐζησε τὸν τρίτο αἰώνα καὶ μαρτύρησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορα Οὐαλεριανοῦ (253-259).

Ἡ ἁγία Ἀνθούσα καταγόταν ἀπὸ τὴν Σελεύχεια τῆς Συρίας καὶ ἦταν κόρη εὐπόρων γονέων εἰδωλολατρῶν, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Μαρτυρίας. Ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἐπιθυμία νὰ πάει στὴν Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας καὶ νὰ ἀκούσει τὴν διδασκαλία τοῦ Ἐπισκόπου Ἀθανασίου περὶ Χριστοῦ, ἔπεισε τὴν μητέρα της νὰ τὴν ἀφήσει νὰ πάει ἐκεῖ μετὰ τὴν συνοδεία τῶν δύο ὑπηρετῶν της, τοῦ Χαρίσιμου καὶ τοῦ Νεόφυτου. Ὡς πρόφαση βρῆκε ὅτι θὰ ἐπισκεπτόταν τὴν τροφὴ της.

Ὅταν πῆγε στὸν Ἐπίσκοπο Ἀθανάσιο ἐνθουσιάστηκε ἀπὸ τὸ συναρπαστικὸ κήρυγμά του καὶ ἔγινε χριστιανή. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ θέλησε νὰ γίνῃ καὶ μοναχή. Μετὰ ἀποσύρθηκε σὲ ἓνα ἔρημο τόπο καὶ ἐκεῖ ἔζησε εἰκοσιτρία χρόνια ἀσκητικὰ μετὰ προσευχῆς καὶ νηστείας. Ὑστερα ἀπ' αὐτὴν τὴν ἁγία ζωὴ, ἐκοιμήθη εἰρηνικὰ.

Τὸν ἅγιο Ἀθανάσιο Ἐπίσκοπο Ταρσοῦ συνέλαβαν εἰδωλολάτρες καὶ τὸν φέρανε μπροστὰ στὸν αὐτοκράτορα Οὐαλεριανὸ γιὰ νὰ ἀπολογηθεῖ.

Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς μετὰ κανένα τρόπο δὲν πείσθηκε νὰ θυσιάσει στὰ εἰδωλα μαρτύρησε μετὰ ἀποκεφαλισμὸ καὶ ἔλαβε τὸν στέφανο τοῦ μαρτυρίου.

Οἱ ὑπηρετὲς τῆς Ἁγίας Ἀνθούσας Χαρίσιμος καὶ Νεόφυτος ποὺ ἔγιναν κι αὐτοὶ πιστοὶ χριστιανοί, μετὰ πολὺ θάρρος, ὅταν συνελήφθησαν, ὁμολόγησαν τὴν πίστη τους στὸν Χριστό, ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα, καὶ ἔτσι εἶχαν τὴν ἴδια τύχη, δηλαδὴ τὸν ἡρωϊκὸ θάνατο μετὰ ἀποκεφαλισμὸ.

Ἅγ. Ἀθανάσιος, Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως (17 Μαΐου)

Γεννήθηκε στὴν Κέρκυρα τὸ ἔτος 1664 ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς, τὸν Ἀνδρέα καὶ τὴν Εὐφροσύνη. Ἐχοντας μεγάλη κλίση πρὸς τὸν μοναχικὸ βίον καὶ τὴν ἱερωσύνη ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του ποὺ τὸν πίεζαν

νὰ συνάψει γάμο καὶ πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἐκεῖ χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Γαβριὴλ καὶ ἀργότερα τὸ ἔτος 1711 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως στὴν Πελοπόννησο. Ἐπὶ 24 χρόνια ἐποίμανε μετὰ ἀγάπη τὸ ποίμνιο ποὺ τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Χριστὸς καὶ στήριξε στὴν πατρικὴ πίστη τὸν λαὸ τῆς Πελοποννήσου μετὰ τὴν ἀνέγερση ναῶν καὶ σχολείων.

Ἐκοιμήθη εἰρηνικὰ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1735 σὲ ἡλικία 71 ἐτῶν. Τὸ ἱερὸ λείψανό του βρίσκεται στὴν Μονὴ Προδρομοῦ Γορτυνίας.

Ἅγ. Ἀθανάσιος, Ἐπίσκοπος Χύτρων

Ἀναφέρεται στὸ Κυπριακὸ Ἁγιολόγιο. Χύτροι εἶναι ἡ σημερινὴ Κυθραῖα (Λευκωσίας). Ἐζησε κατὰ τὸν τέταρτο αἰώνα, διότι διεδέχθη τὸν Ἅγιο Πάππο, σύγχρονο τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου.

Ἅγιος Ἀθανάσιος, Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, ὁ Δαιμονοκαταλύτης

Καταγόταν ἀπὸ τὴν Τραπεζοῦντα καὶ ἐμόνασε στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ τοῦ Διάπλου, ὅπου ἐχρημάτισε καὶ ἠγούμενος ὅταν Μητροπολίτης τῆς Τραπεζοῦντος ἦταν ὁ Νικηφόρος. Ἐπειδὴ ἦταν ἐνάρετος καὶ εὐσεβὴς ἔλαβε ἀπὸ τὸ Χριστὸ τὸ χάρισμα νὰ βγάζει τὰ πονηρὰ πνεύματα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζετο Δαιμονοκαταλύτης.

Ἡ φήμη τῶν θαυμάτων του διαδόθηκε μέχρι καὶ τὴν Κωνσταντινούπολη. Ἔτσι ὁ τότε αὐτοκράτορας Θεόφιλος (829-842) τὸν προσκάλεσε γιὰ νὰ θεραπεύσει τὴν κόρη του ποὺ τὴν ἐνοχλοῦσε ἓνα ἀκάθαρτο πνεῦμα.

Γιὰ τὴν σοφία του καὶ τὰ σπουδαῖα του θαύματα καταξιώθηκε νὰ ἐκλεγεῖ Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος. Χειροτονήθηκε ἀρχιερέας στὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Μεθόδιο (843-847) καὶ μετὰ πολλὰς τιμὰς ἀπεστάλη στὴν Τραπεζοῦντα.

Μόλις ἐφθασε ἐκεῖ, ἐγκαταστάθηκε καὶ πάλι στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ λόγω τῆς μεγάλης του ἀγάπης πρὸς τὸν μοναχικὸ βίον καὶ μόνο δύο φορὲς τὴν ἑβδομάδα, δηλαδὴ τὸ Σάββατο καὶ τὴν Κυριακὴ ἔβγαινε ἔξω ἀπ' αὐτὴν, καὶ πῆγαινε στὸν Μητροπολιτικὸ ναὸ, ὅπου ἔκανε τὰ σπουδαῖα χριστιανικὰ του κρυήματα πρὸς τὸν λαὸ του. Ἐζησε βίον ἐνάρετο καὶ πέθανε τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ ἑνατου αἰώνα. Τάφηκε στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ ποὺ ἀπὸ τότε ὀνομάστηκε Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Δαιμονοκαταλύτου.

(Συνεχίζεται)

ΓΕΡΩΝ ΠΑΪΣΙΟΣ ΤΟ ΓΕΝΝΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ*

Τοῦ κ. ΑΘΑΝ. Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ, Θεολόγου
Master of Theology - Th.D. (cand.)

Αὐτὴ ἡ ἐξομολόγησις τὰ λέει ὅλα. Μέσα σ' αὐτὴ, σὲ ἀναφορὰ μὲ τὸν γέροντά του, τὸν ὁποῖο αἰσθάνεται⁵⁶ πάντοτε κάθε στιγμή, περιέχεται ὅλη ἡ ὑπέρολογη καὶ ἀμέτρητη σὲ βάθος καὶ πλάτος αὐτογνωσία του. Ἐάν ὅμως «μὴ τέτοια αὐτογνωσία ποὺ ἐκφράζεται σὰν αὐτομομφή, δηλαδὴ ἡ αὐτομομφή σὰν αὐτογνωσία, εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος, ποὺ ἀκτινοβολοῦν, αἰῶνες τώρα, οἱ μεγάλες μορφές τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας»⁵⁷ τότε ὁ Γέροντας αὐτόματα προβάλλεται ὡς Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας⁵⁸.

Σὲ σχέση μὲ τὴν αὐτογνωσία καὶ τὴν συνείδηση τῆς ἁμαρτωλότητάς μας ὁ Γέροντας ὑπογράμμισε χαρακτηριστικὰ σὲ ἐπισκέπτη κληρικό. «Λένε μερικοὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅταν προσεύχεται νὰ ἔχει τὸ νοῦ του στὴν εἰκόνα ἢ στὰ γράμματα. Ὁχι. Οὔτε στὴν εἰκόνα οὔτε στὰ γράμματα. Νὰ ἔχει τὸ νοῦ του στὴν ἁμαρτωλότητά του⁵⁹... σκοπὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρχὰς νὰ γνωρίσει τὸν ἑαυτό του καὶ πρὶν ἀρχίσει τὴν εὐχή, θὰ πρέπει νὰ ἔχει ὑπόψει τὴν ἁμαρτωλότητά του, γιατί ὅλοι ἁμαρτωλοὶ εἴμεθα. Κι ἓνα σκαμπίλι νὰ ἔχει δώσει κάποιος, εἶναι ἁμαρτωλός, γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ δώσει. Εἴμεθα ὅλοι ἁμαρτωλοὶ. Πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπόψει τὴν ἁμαρτωλότητά μας. Νὰ σκεφτόμαστε: τί ἔκανε ὁ Θεὸς γιὰ μᾶς καὶ τί κάνουμε ἐμεῖς γιὰ τὸν Θεό. Μετὰ ἀπὸ αὐτὲς τίς σκέψεις καὶ γρανιτένια νὰ εἶναι ἡ καρδιά, θὰ ραῖσει. Νὰ σκεφτῶ λιγάκι λογικά: ὁ Θεὸς μποροῦσε νὰ μὲ κάνει καὶ ἓνα μουλάρι, ἓνα μουλάρι καὶ νὰ μὲ δώσει σ' ἀδιάκριτα χέρια ποὺ θὰ μὲ φορτώνουν 150 κιλά ξύλα καὶ θὰ μὲ κτυπάει ἓνας χωρικός στὸ κεφάλι. Τελικὰ θὰ ἔπεφτα σ' ἓνα λάκκο, θὰ μ' ἀνοίγαν τὴν κοιλιὰ οἱ σκύλοι καὶ καθὼς θὰ περνοῦσαν οἱ διαβάτες, θὰ ἔπιαναν τὴ μύτη τους, γιατί θὰ βρωμοῦσα στὸ δρόμο. Μόνο γι'

αὐτό, τὸν εὐχαρίστησα τὸν Θεό; Δὲν τὸν εὐχαρίστησα.

Μποροῦσε ὁ Θεὸς νὰ μὲ κάνει ἓνα φίδι, ἓνα σκορπιό. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὅμως μὲ ἔκανε ἄνθρωπο! Θυσιάστηκε γιὰ μένα. Μὲ μὴ σταγόνα θεϊκοῦ αἵματος ξέπλυνε ὅλη τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου.

Ἔλα αὐτὰ ἂν τὰ σκεφτεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν μὴ μεριὰ τὴν εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ἁμαρτωλότητά του, τὴν ἀχαριστία του κ.λπ., ἡ καρδιά καὶ γρανιτένια νὰ εἶναι, θὰ ραῖσει. Μετὰ αἰσθάνεται τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ⁶⁰.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω λίγα μὰ κατατοπιστικὰ περιστάτικα προκύπτει ὅτι οἱ μεγάλες φυσιογνωμίες ὅπως ὁ Ὁσιώτατος Πατὴρ Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης «δημιουργοῦν περὶ αὐτὰς ἰδιάζουσας ἀτμόσφαιραν διὰ τῆς ὁποίας συναρπάζουν τὰς ψυχὰς τῶν ἄλλων, τὰς ἐξευγενίζουν καὶ τὰς ἐξυψώνουν»⁶¹ στὸν Θεό. Γι' αὐτὸ πάντοτε «αἱ μεγάλαι φυσιογνωμίαι τῆς ἱστορίας καὶ ἡ θέσις αὐτῶν μέσα εἰς τὴν ἐγκόσμιον πραγματικότητα ἀποτελοῦν τὴν πνευματικώτερον ἀποκάλυψιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Παντός»⁶². Καὶ ἀναμφίβολα μὴ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες φυσιογνωμίες τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ὁ Γέροντας Παῖσιος, ὁ ὁποῖος τόσο πολὺ βοηθήθηκε καὶ βαθύτατα ἐληρεάστηκε στὴ διαμόρφωση τῆς προσωπικότητάς του ἀπὸ τὸν γέροντά του Ὁσιο Ἀρσένιο, μὴ ἄλλη ἀναμφίβολα μεγάλη φυσιογνωμία στὴν ἐγκόσμια πραγματικότητα.

Μόρφωση - Γνώσεις

«Τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός»

Ὅταν πρὶν ἀπὸ χρόνια ὁ αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος π. Διονύσιος Δ. Τάτσης ἔγραψε τὸ «Ἀθωνικὸν Ἡμερολόγιον»⁶³, στὸ ὁποῖο περιλαμβάνονται διδαχές τοῦ Γέροντα ἀπὸ ἐπιστολές του, ἰδιαίτερες συνομιλίες του, διάφορες διηγήσεις καὶ περιστάτικα, «ἀσκόν-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 408 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1995 τεύχους.

τας τὰ καθήκοντα ἑνὸς αὐτόκλητου γραμματέα, προσέφερε στὸν διψῶντα λαὸ τὸν ἀθωνικὸ λόγο τοῦ μεγάλου Γέροντα»⁶⁴, σημείωνε πληροφορικὰ σχετικὰ μὲ τὴν κοσμικὴ μόρφωση τοῦ πατρὸς Παΐσιου: «ὁ Γέροντας φυσικὰ δὲν κάνει ὀμιλίες καὶ κηρύγματα. Δὲν εἶναι λόγιος καὶ θεολόγος, δηλ. πτυχιούχος. Τὸ Δημοτικὸ σχολεῖο ἔχει τελειώσει καὶ μετὰ συνέχισε στὸ ἀσκητικὸ κελλὶ μὲ δάσκαλο τὸ Ἅγιο Πνεῦμα⁶⁵..., δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὸ γράψιμο οὔτε μὲ τὸ διάβασμα⁶⁶... τὸ κατὰ κόσμον ἐπάγγελμά του ἦταν ἡ ξυλουργικὴ τέχνη. Ὁ-

Ὁ Γέροντας θεολογοῦσε μὲ οσιακὴ ἀπλοτήτα, βιωματικὰ καὶ ὄχι θεωρητικὰ... ἔτσι ὥστε νὰ χαρίζει τὴν αἴσθηση σὲ ὄσους τὸν ἐπισκέπτονταν ὅτι φοιτοῦσαν σὲ «οὐράνιο πανεπιστήμιον».

ταν γράφει, κάνει ὀρθογραφικὰ λάθη. Ὅταν μιλάει, δὲν διακρίνεται γιὰ τὴ ρητορικὴ του δεινότητα»⁶⁷. Ὡστόσο, ὅμως, «εἶναι ἕνας δεινὸς θεολόγος τῆς ἐμπειρίας»⁶⁸, «μὴ σύγχρονη πατερικὴ μορφή, ἕνας ἰδιόμορφος διδάσκαλος τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας», ἕνας ἰσχυρὸς θεολόγος», ἕνας ἰσχυρὸς θεολόγος», ἕνας ἰσχυρὸς θεολόγος»⁶⁹ ὁ ὁποῖος «ὅ,τι πεῖ γίνεται εὐρύτατα γνωστὸ καὶ πείθει τοὺς ἀνθρώπους»⁷⁰. Δὲν εἶχε πτυχίον θεολογικῆς Σχολῆς, οὔτε μεταπτυχιακοὺς τίτλους καὶ σπουδὲς στὴν ἀλλοδαπή. Ἦταν ἀναμφίβολα ὅμως ὁ κατ' ἔξοχὴν θεολόγος ἀφοῦ «θεολόγος ἐστὶν ὁ περὶ Θεοῦ, ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον Θεοῦ καὶ πρὸς δόξαν Θεοῦ λέγων»⁷¹ καὶ ἀκριβῶς ἔτσι ὑπῆρξε ὁ Γέροντας.

(Συνεχίζεται)

56. Σὲ ἐρώτηση ἐπισκέπτη· «—Πάτερ, οἱ ψυχὲς τῶν κοιμημένων αὐτῶν ἁγίων αἰσθάνονται ὅταν τὶς ἐπικαλούμε-

θα; Ὅταν ἐσεῖς ἐπικαλεῖσθε τώρα τὸ γέροντά σας, ἔχετε πληροφορία ὅτι σὰς αἰσθάνεται;» Ὁ Γέροντας ἀπάντησε: «—Ἐγὼ πληροφορία ὅτι μὲ αἰσθάνεται, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τὸν αἰσθάνομαι. Χρειάζεται συζήτηση γι' αὐτὸ τὸ πράγμα;», στὸ Τάση, Ἀθωνικόν, σελ. 57.

57. Ι. Κ. Κορναράκη, *Ψυχολογία καὶ Πνευματικὴ Ζωή*. Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἀφῶν Κυριακίδης», Θεσσαλονίκη, 1986, σελ. 69.

58. Πέτρου Μπότση, *Γέροντας Ἱερώνυμος, ὁ Ἡουχαστῆς τῆς Αἴγινας*, Ἀθήνα, 1991, σελ. 263-265: «Δὲν εἶναι σὺν προθέσει μας οὔτε νὰ ὑποκαταστήσουμε τὴν Ἐκκλησία οὔτε νὰ σπεύσουμε σὲ μιὰ διακήρυξη, ποὺ εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ. Ἄν ὁ Θεὸς θέλει νὰ μᾶς παρηγορήσει μὲ τὴν ἐμφάνιση καὶ παρουσία ἑνὸς νέου ἀγίου, σὺν πονηρῶν καὶ ἀσχημῶν μέρεσιν, Ἐκεῖνος γνωρίζει καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον ποὺ θὰ τὸ κάνει... Ἡ καθολικὴ ἀναγνώριση τῆς ἀγιότητάς του ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ σὲ καμιά περίπτωση δὲν ἔλαμποσαν νὰ κατηγορηθοῦν γιὰ ὑποκειμενισμὸν ἢ συναισθηματικὴν φρόνησιν, εἶναι σίγουρα στοιχεῖον ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ περάσει ἀπαράτητο. Αὐτὴ ἡ συνείδησις καὶ παραδοχὴ τῆς ἀγιότητάς του ἀπὸ τὸ λαόν, μαζί μὲ τὶς θαυματουργικὰς ἐπεμβάσεις, εἶναι τὸ κυριότερον κριτήριον γιὰ τὴν ἀναγνώριση καὶ διακήρυξιν τῶν ἁγίων».

59. Τάση, Ἀθωνικόν, σελ. 51-52.

60. Ὁπ. π., σελ. 42-43.

61. Νικολάου Λούβαρι, *Νοσταλγικαὶ Περιπλανήσεις*, τόμ. Β', Ἀθήνα, 1937, σελ. 45.

62. Ὁπ. π., τόμ. Α', σελ. 184.

63. Ἐκδόσεις «Ὁρθοδόξου Τύπου» Ἀθήνα, 1988. Ὁ ὑπότιτλος ἀναγράφει «Διδαχὲς ἑνὸς Γέροντος», χωρὶς νὰ ἀναφέρεται πούθεν, ἔστω καὶ ἐσωτερικὰ τοῦ βιβλίου ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Γέροντας. Βέβαια εἶναι σὲ ὄλους γνωστὸ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Γέροντος Παΐσιου. Ἄλλωστε αὐτὸ σπεύδει νὰ τὸ διευκρινίσει ὁ συγγραφεὺς στὸ πρὸ πρόσφατο δημοσίευσμά του γιὰ τὸν Γέροντα «Υπαίθριον Ἀρχονταρίκι, Καταγραφή Διδαχῶν τοῦ π. Παΐσιου», 1994, σελ. 5.

64. Πρεσβυτέρου Διονυσίου Τάση, *Υπαίθριον Ἀρχονταρίκι, Καταγραφή Διδαχῶν τοῦ π. Παΐσιου*, 1994, σελ. 5 (Στὸ ἐξῆς θὰ μνημονεύεται Τάση, *Υπαίθριον Ἀρχονταρίκι*).

65. Τάση, Ἀθωνικόν, σελ. 25.

66. Ὁπ. π., σελ. 93.

67. Τάση, *Υπαίθριον Ἀρχονταρίκι*, σελ. 16.

68. Ἀθανασίου Γ. Μελισσάρη, *Νουθεσίαι Γέροντος*, περιοδ. «Ὁ Ἐφημέριος», 1989, σελ. 191 καὶ Ἀνάπτυον, Ἀθήνα, 1989, σελ. 9.

69. Ἀθανασίου Γ. Μελισσάρη, *Νουθεσίας Ρήματα*, Ἀνάπτυον ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Ὁ Ἐφημέριος» Ἀθήνα, 1992, σελ. 10.

70. Τάση, *Υπαίθριον Ἀρχονταρίκι*, σελ. 16.

71. Ἰωάννης Κοκκέγιος, θεολόγος τῆς μεταρρυθμισμένης Ἐκκλησίας, ζήσας στὴν διάρκεια τῆς ἸΖ' ἑκατονταετηρίδος, ὁ ὁποῖος ἔδωσε ἑλληνιστὶ τὸν κλασικὸν αὐτὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀληθοῦς θεολόγου. Τὸν ὀρισμὸν ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ τὶς πανεπιστημιακὰς παραδόσεις τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Νικολάου Π. Μπρατουῆ στὸ μάθημα τῆς «Βιβλικῆς Θεολογίας».

Η ΙΔ' ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Του κ. Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Θεολόγου

Β. "Απαντες οί ένταῦθα χρησιμοποιούμενοι ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου Ψαλμοὶ λειτουργοῦν ἀποδεικτικῶς διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἐξ Ἰουδαίων χριστιανοὶ κατηχοῦμενοι ἐγνώριζον τούτους καὶ συνεπῶς ἠδύναντο νὰ πεισθοῦν εὐκολώτερον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνεδέοντο πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατηχοῦντο. Τοῦτο τὸ γεγονὸς ὑπεβηθεῖτο καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ κατηχήσεις ἐξεφωνοῦντο εἰς τοποθεσίαν πλησίον ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας συνετελέσθησαν τὰ ἱερά γεγονότα τῆς νέας πίστεως. Συνεπῶς τὸ ὅλον σκηνικόν, Ἰουδαϊκαὶ τοποθεσίαι, χρῆσις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ Ἰουδαῖοι προσήλυτοι ἀπετέλει μίαν ἐνότητα, ἡ ὁποία ὑπεβηθεῖτο κατὰ πολὺ τὴν κατήχησιν.

Ὁ ἐνδέκατος Ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ προφητεύων τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ ἀναφέρει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς: «ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀναστήσομαι, λέγει Κύριος· θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρησιασσομαι ἐν αὐτῷ»¹⁶. Κατὰ τὸν ἀνωτέρω Ψαλμὸν ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, διὰ νὰ λυτρωθοῦν οἱ πτωχοὶ καὶ πένητες, ὑπὸ τὴν ὑλικὴν καὶ πνευματικὴν ἔννοιαν¹⁷, ἀπὸ τὰς ταλαιπωρίας, αἱ ὁποῖαι συνθλίβουν αὐτούς. Ἡ ἐρμηνεῖα ὅμως αὕτη εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπὸ πάντων. Τοῦτο δὲ διότι εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ὁ Κύριος παρουσιάζεται πολλάκις ἐγειρόμενος μετὰ θυμοῦ, διὰ νὰ λάβῃ ἐκδίκησιν παρὰ τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον Ψαλμὸν ἰσχύει τό: «φύλαξόν με, Κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα»¹⁸. Τοῦτο κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν Μεσσίαν, ὁ Ὅποιος διαφυλάττεται (καὶ ἐπομένως δὲν ὑπόκειται εἰς φθορὰν θανάτου) ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς.

Ὁ αὐτὸς Ψαλμὸς ἀναφέρει ὅτι: «ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν

οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, οὐδ' οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου»¹⁹. Ὁ Ψαλμὸς οὗτος, ἀναφέρεται προφητικῶς εἰς τὸν Μεσσίαν κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον. Ἡ ἀκριβὴς ἔννοια τοῦ Ψαλμοῦ εἶναι ὅτι ὁ Δαβὶδ δὲν θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς θρησκευτικὰς συγκεντρώσεις τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ εἰς τὰς θυσίας αὐτῶν πρὸς τοὺς θεοὺς τῶν οὔτε θὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ ὀνομαστικῶς. Ὡστόσο ὁ ἅγιος Κύριλλος συνδέει τὸν ἀνωτέρω Ψαλμὸν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεσσοῦ συσχετίζων τὸν Προφητάνακτα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὁ Ὅποιος κατήγετο ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν Του. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐγκατέλιπον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, χωρὶς νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν βασιλείαν Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ αὐτῶν, ἀνεγνώρισαν δὲ ὡς βασιλέα τῶν τῶν Καίσαρα εἰς τοὺς λόγους τῶν πρὸς τὸν Πιλάτον. Ἡ συνέχεια τοῦ αὐτοῦ Ψαλμοῦ εἶναι σαφὴς εἰς ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ»²⁰. Ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου προφητικῶς ὁ στίχος: «εὐλόγησω τὸν Κύριον τὸν συνετίσαντά με· ἔτι δὲ καὶ ἔως νυκτὸς ἐπαίδευσάν με οἱ νεφροὶ μου»²¹, ἐνῶ ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν εἰς Ἄδου Κάθοδον ὁ στίχος: «ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν»²². Ὁ ἀνωτέρω Ψαλμὸς δὲν ἀναφέρει ὅτι ὁ Μεσσίας δὲν θὰ ἀπέθνησκεν, ἀλλὰ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σὰρξ τοῦ Ἰησοῦ δὲν θὰ ἐγνώριζε διαφθορὰν καὶ δὲν θὰ παρεμένεν ἐν καταστάσει θανάτου ἐπ' ἀόριστον, ἀλλὰ θὰ ἀνίστατο. Καὶ ὄντως δὲν ἐγνώρισε διαφθορὰν ἢ ἀνθρωπίνη σὰρξ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ μόνον φυσικὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριημέρου ταφῆς. Ἐγινε δὲ τοῦτο διότι λόγῳ τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου κατέστη ἄφθαρτον

ένεκα τῆς ένώσεώς του μετὰ τῆς Θεότητος²³. Ὡσαύτως ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἠνωμένη μετὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁ Ὅποιος ἦτο συνηνωμένος καὶ μετὰ τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα καὶ μετ' αὐτῆς, ἐκήρυξεν εἰς τὸν Ἄδην. Τέλος ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ ἐπῆλθε χάρις εἰς τὴν ἐπανένωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος, ἡ ὁποία συνετελέσθη ένεκα τῆς ὑποστατικῆς ένώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ μετὰ τῶν δύο στοιχείων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀνθρωπίνης ψυχῆς τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀνθρωπίνης σαρκός²⁴. Ἡ ἀφθαρσία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προεφητεύθη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ἐπομένου στίχου τοῦ δεκάτου πέμπτου Ψαλμοῦ: «ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότητες ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος»²⁵. Ἐκ τούτου προκύπτει σαφῶς ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ προέκυψεν ἡ ζωὴ.

Εἰς τὸν εἰκοστὸν ἔνατον Ψαλμὸν λέγεται προφητικῶς περὶ τοῦ Μεσσίου ὅτι: «ὑψώσω σε, Κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με καὶ οὐκ εὐφρανας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ»²⁶. Ὁ ἅγιος Κύριλλος διερωτᾶται ἐὰν ὁ Ἰησοῦς ἐλυτρώθη ἐκ τῶν ἐχθρῶν του ἢ ἐὰν ἀπηλλάγη, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ὑποστῇ τιμωρίας μελλοντικῶς. Τοῦτο δηλοῦται διὰ τῶν ἐξῆς λόγων τοῦ αὐτοῦ Ψαλμοῦ: «Κύριε, ἀνήγαγες ἐξ ἄδου τὴν ψυχὴν μου»²⁷. Συνεπῶς καὶ ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω Ψαλμῶν (15 καὶ 29) προκύπτει τὸ γεγονός τῆς ἀφθαρτοποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ Κυρίου: ὑπὸ μὲν τοῦ 15ου Ψαλμοῦ ὡς τι, τὸ ὁποῖον θὰ πραγματοποιηθῆ εἰς τὸ μέλλον, ὑπὸ δὲ τοῦ δευτέρου (29ου) ὡς τετελεσμένον. Τοῦτο δηλοῖ ἡ συνέχεια τοῦ αὐτοῦ στίχου τοῦ 29ου Ψαλμοῦ: «ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον»²⁸. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀκριβῆ χρονικὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπραγματοποιήθη τὸ γεγονός τῆς Ὑπερφυοῦς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δίδεται ἀπάντησις διὰ τῶν ἐξῆς: «ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ· τὸ ἐσπέρας αὐλισθῆσεται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις»²⁹. Ὡς δὲ προεφήτευσεν ὁ Δαβὶδ καὶ ἐξιστόρησαν οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταί, τὸ ἐσπέρας τῆς Παρασκευῆς ἐπέπθον οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ένεκα τῆς Σταυρώσεως καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ, ἐνῶ κατὰ τὸ πρωὶ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἑβδο-

μάδος ἐπλήσθησαν εὐφροσύνης αἱ μαθήτριά του. Αὐτοῦ ένεκα τοῦ γεγονότος τῆς Ζωοποιοῦ Ἀναστάσεώς Του. Οὕτως ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων Ψαλμῶν ὁ ἅγιος Κύριλλος προσδιορίζει τὸν χρόνον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

16. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 16-18, Ψαλμ. 11,6.

17. Σημείωσις: Οἱ ὄροι «πτωχοί» καὶ «πένητες» δὲν ἔχουν ἐνταῦθα μόνον τὴν ἔννοιαν τοῦ οικονομικῶς ἀνισχύρου. Ὑπὸ τὸν «πένητα» εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκκληφθῆ ἐνταῦθα ὁ ταπεινός. Κατὰ τὸ Λεξικὸν Βιβλικῆς Θεολογίας, «ὅπως σωστὰ κατάλαβαν οἱ ἔλληνες μεταφραστῆς, δὲν πρόκειται ἐδῶ γὰρ τὴν ὑλικὴ ἀθλιότητα μονάχα: γὰρ νὰ μεταφράσουν τὸ άπαυ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «πτωχός» ἢ «πένης» χρησιμοποιοῦν ἐπίσης τὸ «πραῦς», ποῦ φέρνει στὸ νοῦ ἕναν ἡπιο ἄνθρωπο, ἡρεμο ἀκόμη καὶ στὴ δοκιμασία. Δικαιολογημένα ἐπίσης μποροῦμε συχνὰ νὰ ἀποδώσουμε τὸ άπαυίτ μετὰ τὸ «ταπεινοί» (Ψαλμ. 9,38· 17,28· 36,11· βλ. Ἦσ. 26,5 ἐξ.)» («Λεξικὸν Βιβλικῆς Θεολογίας», Ἐκδόση «Βιβλικὸ Κέντρο Ἄρτος Ζωῆς», Ἀθήνα 1980, στήλη 881). Ὡς Ἑλληνας μεταφραστῆς τὸ ἀνωτέρω Λεξικὸν ἐννοεῖ τοὺς Ὁ'. Ἀνάλογος εἶναι ἡ ἔννοια τῆς πτωχείας εἰς τὸν Μακαρισμὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 5,3), ὅπου ὡς πτωχοὶ τῷ πνεύματι νοοῦνται οἱ ταπεινοφρόνες.

18. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 22, Ψαλμ. 15,1.

19. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 22-24, Ψαλμ. 15,4.

20. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 25-26, Ψαλμ. 15,8.

21. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 27, Ψαλμ. 15,7.

22. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 28-29, Ψαλμ. 15,10.

23. Πρβλ. τὸ τροπάριον τῆς Ε' Ὠδῆς τοῦ Κανόνος τοῦ Μ. Σαββάτου: «Διὰ θανάτου τὸ θνητόν, διὰ ταφῆς τὸ φθαρτὸν μεταβάλλεις· ἀφθαρτίζεις γὰρ θεοπρεπέστατα, ἀπαθανατίζων τὸ πρόσλημμα· ἡ γὰρ σὰρξ σου διαφθορὰν οὐκ εἶδε, Δέσποτα, οὐδὲ ἡ ψυχὴ σου εἰς ἄδου ξενοπρεπῶς ἐγκαταλείπεται» («Ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάς μετὰ ἐρμηνείας τῶν ὕμνων», ὑπὸ Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδοροπούλου Ἀρχιμανδρίτου, Ἐκδόσεις «Πάτιμος», ἐν Ἀθήναις 1968, σελ. 438-440).

24. Πρβλ. Νικολάου Εὐθ. Μητροπούλου, Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Θέματα Ὁρθοδόξου Δογματικῆς Θεολογίας, Ὁργανισμὸς Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων, Ἀθήνα 1988, σελ. 167-168.

25. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 32, Ψαλμ. 15,11.

26. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 34-35, Ψαλμ. 29,2.

27. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 37, Ψαλμ. 29,4.

28. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 172, 39 – 173, 1, Ψαλμ. 29,4.

29. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 173, 1-2, Ψαλμ. 29,6.

Ἄν θέλεις νὰ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ ραδιοκύματα, ἐνίσχυσε τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς, τόν 89,4 FM STEREO. Ἀριθμὸς λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558090-03.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Υπάρχει έλπίς!

Όσοι πιστεύουν ότι σήμερα έχουν χαθεί παντελώς οι ήθικες αξίες και ότι η λέξη φιλότιμο είναι άγνωστη, εύτυχώς, κάνουν λάθος. Ο κ. Παναγιώτης Παφλιάς, από την Καισαριανή, βρήκε στην οδό Σταδίου ένα πορτοφόλι με χρήματα και με όλα τα προσωπικά έγγραφα (ταυτότητα, δίπλωμα οδηγείας, διαβατήριο, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες). Αφού έψαξε και βρήκε τα στοιχεία του κατόχου του πορτοφολιού, τον παίρνει τηλέφωνο και του παραδίδει το πορτοφόλι μαζί με όλο το περιεχόμενο στο άκέραιο, χωρίς να δεχθεί καμιά ανταμοιβή! Σίγουρα, ο κ. Παναγιώτης Παφλιάς δεν είναι ο μοναδικός πολίτης που έχει φερθεί ή θα φερθεί ανάλογως. Και αυτό μας κάνει να λέμε ότι υπάρχει έλπίς!

Το χαιρετίζουμε

Ισοτίμη αντιμετώπιση της ελληνικής γλώσσας με τις άλλες ευρωπαϊκές θα υπάρχει πλέον στο Ευρωκοινοβούλιο, αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου κ. Χένς έκανε δεκτή την παρέμβαση Έλληνας ευρωβουλευτού, αφού διειπσιώθη ότι με το ισχύον σύστημα OVIDE για την μεταγραφή ελληνικών κειμένων με το λατινικό αλφάβητο υπήρχαν αρκετά προβλήματα, επειδή η μορφή αυτή των «ελληνικών» δεν είχε καμιά σχέση με την ελληνική γλώσσα.

Διαβάστε και σχολιάστε...

Μέχρι πρότινος η διάκριση κατηγοριών, όπως η όπλοφορία και η όπλοκατοχή, για τον Άγγελο ήταν άγνωστες. Σήμερα τις γνωρίζει καλά, τις έμαθε γιατί τον βαρύνουν. Καθισμένος στον διάδρομο του δικαστηρίου Αηλίκων, στην πλατεία Όμοιοιότητας, περιμένει να τον καλέσει η έπιμελήτρια.

«...Κατηγορούμαι για όπλοφορία και όπλοκατοχή. Πριν από τρία χρόνια τραυμάτισα ένα άτομο στο πόδι, στον άριστερο μηρό. Τό έκανα για να του πάρω το ρολόι. Μεγάλε, ήμουν φτιαγμένος, με καταλαβαίνεις, δεν ήξερα τι έκανα», θυμάται ο Άγγελος από το Περιστέρι.

Σήμερα είναι 18 ετών. Στην άγρια έφηβεία των 15 περιδιάβαινε τις συνοικίες της Δυτικής Αττικής, χωρίς σκοπό. Ένωθε μόνος του αν και είχε πολυάριθμες παρέες. Είχε τελειώσει το Δημοτικό και

δεν είχε δουλειά — δεν πήγε στο Γυμνάσιο. Ήταν τότε που η μοναξιά τον έριξε στα χάπια. Δεν είχε όμως χρήματα. Έπρεπε να τα βρει με κάθε τρόπο. Όταν η παρέα έδινε το έναυσμα δεν μπορούσε να αντισταθεί.

«Άσ' τα να πάνε, οί παρέες επηρεάζουν πάρα πολύ — όχι μόνο εμένα, αλλά όλους. Είναι δυο - τρεις, για παράδειγμα, και λένε "πάμε να κάνουμε καμιά μπουκά, να πάρουμε κανένα χάπι;". Τότε όλοι επηρεάζονται» λέει ο Άγγελος λίγο πριν τον καλέσει η έπιμελήτρια.

Η κατηγορία ήταν σαφής. Στα 15 του χρόνια επιτέθηκε και τραυμάτισε έναν περαστικό. «Έπινα προστεντόν, μεγάλε. Άστα, με αυτά σε πιάνει κλεφτομανία και τσαμπουκάς. Τό 1992 που έπινα πολλά χάπια επιτέθηκα σε τρία άτομα στην πλατεία Δεγλερηί. Για να καταλάβεις, αν και μόνος, τους επιτέθηκα για να τους πάρω ό,τι είχαν πάνω τους».

Σήμερα ο Άγγελος είναι 18 χρόνων και δουλεύει σε ένα φίλο του, κάνει πλακάκια. «Τόν πήρα στη δουλειά να να ξεφύγει από εκεί. Είναι κρίμα αφού τα χει κόψει όλα. Γι' αυτό ήρθα στην έπιμελήτρια να της μιλήσω», λέει ο Μάριος, ενώ τον λόγο παίρνει ο Άγγελος. «Πριν από ένα μήνα πέθανε ένα φιλαράκι μου, τό καταλαβαίνεις που είχα φτάσει. Τώρα έχω άραξει, τα έκοψα όλα, έκανα άποτοξίνωση».

Οί έκκρεμοί όμως δεν έχουν τελειώσει. Έχει δικαίωμα όμως στο όνειρο, έλπίζει. «Θέλω να ξεφύγω. Όταν δεν έχεις χρήματα μπορείς να κάνεις τα πάντα. Τό καλύτερο όνειρο που έχω είναι να σβήσουν οί ποινές για να φτιαχτώ ξανά στην κοινωνία».

Άνατειλαντος του νέου έτους...

Ο άνθρωπος πόνος και η δυστυχία σε αριθμούς: Περίπου έναμιση δισεκατομμύριο έφηβοι σε όλο τον κόσμο ζούν μέσα στη φτώχεια, 100 εκατομμύρια παιδιά είναι άστεγα, 200 εκατομμύρια παιδιά ζούν υπό συνθήκες δουλείας, 14 εκατομμύρια πεθαίνουν κάθε χρόνο, λόγω έλλείψης ιατροφαρμακευτικής περιθάλψης και έμβολίων, ενώ ως τό 2000 θα έχουν οργανέψει 10 εκατομμύρια παιδιά μόνο στην Άφρική και ως τό έτος 2010, 900.000 παιδιά θα έχουν πεθάνει από τον θανατηφόρο ιό του AIDS.

Αὐτὲς εἶναι μερικὲς ἀπὸ τὶς διαπιστώσεις τῆς ἐκθέσεως ποὺ παρουσιάστηκε κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Διεθνoῦς Συναντήσεως γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Παιδιοῦ, ποὺ διεξήχθη στὸ Παρίσι. Στὴν συνάντηση συμμετείχαν καὶ τουλάχιστον 20 ἡγέτες κρατῶν.

— Καλὴ χρονιά!

Ἄξιος!

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος Ἐθνικοῦ καὶ Ὀρθοκεντικοῦ Προβληματισμοῦ, καθηγητῆς Ἄθανάσιος Ἀγγελόπουλος ἐπέδωσε στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ παρουσία ὁμίλου καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης τιμητικὸ δίσχο γιὰ τὴ συμπλήρωση ὑπερκοσασετοῦς προσφορᾶς του ὡς Ἀρχιεπισκόπου στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος. Ὁ γνωστὸς καλλιτέχνης Πέτρος Γαϊτάνος πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου ἀπήγγειλε κι ἔψαλε πατριωτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ τραγούδια.

Ὁ Μακαριώτατος πρὸς τοὺς ἀποδήμους...

Τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐπισκέφθηκε ὁ ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Γρηγόριος Νιώτης (ἐπὶ τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ) μαζί με μέλη τοῦ Προεδρίου τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν ἐνημέρωσαν σχετικὰ μετὰ τὸ νέον αὐτὸ ἐθνικὸ θεσμὸ. Στὴν ἀντιπροσωπεῖα μετεῖχαν ὁ Ἀναπλ. Πρόεδρος κ. Κων. Παπάς, λόγω τῆς ἀναχώρησης τοῦ Προέδρου κ. Ἄθηνς στὶς ΗΠΑ, ὁ Γραμματεὺς κ. Δημ. Κωνσταντινίδης καὶ ἡ Γραμματεὺς κ. Ἀλεξ. Προτσένκο - Πιτατζῆ, βουλευτῆς τῆς Οὐκρανικῆς Βουλῆς ἀπὸ τὴ Μαριούπολη. Παρίστατο ἐπίσης ὁ διεθνολόγος κ. Κων. Σχινᾶς, Εἰδ. Σύμβουλος τοῦ κ. Ὑφυπουργοῦ.

Ἀπαντώντας σὲ ἐκπροσώπους τοῦ Τύπου καὶ τῶν ἄλλων μέσων ἐνημερώσεως, μετὰ τὸ πέρασ τῆς συναντήσεως ποὺ διήρκεσε μιὰ ὥρα, ὁ Μακαριώτατος δήλωσε ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέεται νυχθημερὸν γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅτι ἡ διχόνοια δὲν ὠφελεῖ, ἐνῶ ἡ ὁμόνοια εἶναι ἐποικοδομητική. Εὐχεται στὸν Θεὸ νὰ δίνει σὲ ὅλους φώτιση. Ἐξέφρασε ἐπίσης τὴν αἰσιοδοξία του ὅτι ὅλα θὰ πᾶνε καλά. Ἀρκεῖ, εἶπε, νὰ εἴμαστε ἐνωμένοι γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Πολιτεία.

Ὁ Ὑφυπουργὸς κ. Νιώτης, ἐξάλλου, δήλωσε, ὅτι ἐξεδήλωσε πρὸς τὸν Μακαριώτατο καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὴν εὐγνωμοσύνη τῆς Πολιτείας γιὰ τὴν ὅλη συμπαράστασή τους πρὸς τοὺς

Ἀποδήμους ἰδίως στὰ προγράμματα γιὰ τὴ νέα γενιὰ μετὰ τὴ φιλοξενία 3.000 νέων ἀπὸ τὴν τέως Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ ἄλλες χώρες.

Ἐπαξίως!

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος ἀναγορεύθηκε ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ὁ τιμῶμενος πρωθιεράρχης ὁμίλησε μετὰ θέμα: «Μιὰ Ἐκκλησία σὲ μακρόχρονο πολύτροπο διωγμὸ».

Εὐγε καὶ πάλι εὐγε!

Ξεπέρασε κάθε προηγούμενο ἢ ἀνταπόκριση τῶν Ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν στὴν ἔκκληση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ γιὰ τὴ συγκέντρωση 1.000 καινουργῶν κουβερτῶν γιὰ τοὺς πρόσφυγες τῆς Σερβίας.

Τὰ ἐνοριακὰ φιλόπρωχα Ταμεία συγκέντρωσαν 6.000, οἱ ὁποῖες καὶ φορτώθηκαν πρὸ ἡμερῶν ἀπὸ τὴν ἀποθήκη τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χαλανδρίου γιὰ τὸ Βελιγράδι. Ἀπὸ κεῖ, μετὰ εὐθύνη τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας διενεμήθησαν στοὺς πρόσφυγες καὶ ἄλλους ἐμπερίστατους κατὰ τὴν κρίση τῶν ὑπευθύνων στελεχῶν του.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πρόσφατα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ἐπέδωσε στὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη τῶν Σέρβων κ. Παῦλο νέα χρηματικὴ ἐνίσχυση γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν τοῦ δοκιμαζομένου ἀδελφοῦ σερβικοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐν λόγω ἀποστολὴ ἐγινε μετὰ τὴ συνάντηση τῆς Ἀντιπροέδρου καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Σερβικῆς Δημοκρατίας τῆς Βοσνίας μετὰ τὸν σεπτὸ Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν ὁποῖο ἐνημέρωσαν γιὰ τὰ προβλήματα τῶν προσφύγων.

Συνέβη καὶ αὐτό!

Γιὰ νὰ εὐθυμήσουμε:

Ποντίκια καὶ κατσαρίδες ἀπειλοῦσαν ὅτι θὰ ἀφήσουν ἐλεύθερα στὸ γνωστὸ πολυκατάστημα τοῦ Λονδίνου Χάροντες δύο ἄνδρες, ἂν δὲν τοὺς καταβάλονταν λύτρα πέντε ἑκατομμυρίων λιρῶν. Εὐτυχῶς συνελήφθησαν, καὶ οἱ πελάτες τοῦ πολυκαταστήματος δὲν ἀντιμετώπισαν δυσάρεστες τετράποδες ἐκπλήξεις!...

Μ. Μελ.